

ანტიდასავლური პროპაგანდა

ანტიდისავლური პროპაგანდა 2019

ავტორები:

თამარ ჰინწურაშვილი

სოფო გელაშა (ყალბი ინფორმაცია და მანიპულაციური შინაარსი)

მკვლევარები:

თინა გოგოლაძე, სოფო გელაშა

მონაცემთა დამუშავება:

მარიამ ცუცქერიძე

მედია მონიტორინგი:

თამარ გაგნიაშვილი, სოფო გოგაძე, ხათია ლომიძე,

სოფო ჩხაიძე, მარიამ ცხოვრებაშვილი

დიზაინი:

ბესიკ დანელია, IBDESIGN

ფოტო გარეკანზე: Shutterstock © Ayman Alakhvas

ანგარიში მომზადდა მედიის განვითარების ფონდის (MDF) მიერ, „ტოლერანტობის, სამოქალაქო ცნობიერებისა და ინტეგრაციის მხარდაჭერის პროგრამის“ (PITA) ფარგლებში, რომელიც ხორციელდება საქართველოს გაეროს ასოციაციის მიერ, აშშ-ის საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს ფინანსური მხარდაჭერით. პუბლიკაციაში მოცემული შეხედულებები და მოსაზრებები ეკუთვნის პუბლიკაციის ავტორ(ებ)ს და არ უნდა აღიქმებოდეს ამერიკის შეერთებული შტატების საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს და საქართველოს გაეროს ასოციაციის პოზიციად.

ISBN 978-9941-8-2249-0

© 2020, მედიის განვითარების ფონდი

WWW.MDFGEORGIA.GE

WWW.MYTHDETECTOR.GE

WWW.MILLAB.GE

ანტიდასავლური პროპაგანდის რიგით მეხუთე ყოველწლიური ანგარიში 2019 წლის მედია მონიტორინგის და ყალბი ინფორმაციის გადამოწმების შედეგებს ასახავს. ანგარიში, რომელიც ტრადიციულად ანტიდასავლურ გზავნილებს, მათ ფორმირებას და დროთა განმავლობაში ცვალებადობას აკვირდება, ასევე ახდენს ამ გზავნილების წყაროების იდენტიფიცირებას, ყალბი ინფორმაციების გამოვლენას.

დაკვირვება როგორც მედია საშუალებებზე, ასევე სხვა წყაროებზე – პოლიტიკურ კლასზე, სასულიერო პირებზე, საზოგადოებრივ ორგანიზაციებსა და საზოგადოების ცალკეულ წარმომადგენლებზე ხორციელდება. ყალბი ინფორმაციის გამოვლენა ტრადიციული მედია საშუალებების მონიტორინგის გარდა, სოციალურ ქსელ ფეისბუკითაც ხდება.

ანგარიში 2019 წლის 1 იანვრიდან 31 დეკემბრის ჩათვლით პერიოდს მოიცავს. შესავალ ნაწილში წარმოდგენილია კვლევის მთავარი მიგნებები, მეთოდოლოგია და ერთიანი რაოდენობრივი მონაცემები და მათი წყაროები. მესამე ნაწილში მიმოხილულია თუ როგორია ნარატივების სტრუქტურა (ფრეიმინგი), სადაც ცალკე თავი ეთმობა ჯანმრთელობისა და ბიო უსაფრთხოების ნაწილს, რომელიც ბოლო ხუთი წლის მონაცემებს აჯამებს და რიჩარდ ლუგარის სახელობის ჯანმრთელობის ცენტრის წინააღმდეგ რუსეთის ხელისუფლების თანმიმდევრულ და მიზანმიმართულ მავნე ინფორმაციულ ოპერაციებს ასახავს. ცალკე არის განხილული სხვადასხვა ყალბი შინაარსის გავრცელების ის შემთხვევები, რომლებიც პროექტის „მიტების დეტექტორის“ ფორმატში გამოვლინდა.

ანალოგიური კვლევა მედიის განვითარების ფონდმა 2014-2018 წლებშიც ჩაატარა. კვლევა საქართველოს გაეროს ასოციაციასთან (UNAG) პარტნიორობით, აშშ-ს საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (USAID) პროგრამის „ტოლერანტობის, სამოქალაქო ცნობიერებისა და ინტეგრაციის მხარდაჭერა“ ფარგლებში განხორციელდა.

| მეთოდოლოგია

ანგარიშში გამოყენებულია კვლევის შერეული მეთოდოლოგია:

- **კონტენტ-ანალიზი.** ნარატივების და მათი წყაროების იდენტიფიცირება, რაც კონტექსტის გაგების და ტენდენციებზე დაკვირვების შესაძლებლობას იძლევა, ქართულენოვანი ტრადიციული მედიის (ტვ, ბეჭდვითი და ონლაინ გამოცემები) კონტენტ-ანალიზის მეშვეობით ხორციელდება, რა დროსაც რაოდენობრივი და თვისებრივი მონაცემების დამუშავება ხდება. რაოდენობრივი ნაწილი მოიცავს ანტიდასავლური კომენტარების რაოდენობას თემატიკის მიხედვით, ხოლო თვისებრივ ნაწილში მოცემულია გზავნილების ტიპოლოგია.
- **ყალბი ინფორმაცია იდენტიფიცირება და ვერიფიკაცია.** CrowdTangle-ის ანალიტიკური ხელსაწყო მეშვეობით ხდება ფეისბუკ გვერდებსა და ჯგუფებში გავრცელებული ყალბი ინფორმაციის იდენტიფიცირება, მათი გადამოწმება და წყაროების შესწავლა. დამატებით ხდება მკითხველის მიერ მოწოდებული ყალბი ინფორმაციის გადამოწმება, რაც სისტემატიური მონიტორინგის ნაცვლად, შემთხვევითი შერჩევის პრინციპით გამოვლენილ შემთხვევებს და მათ წყაროებს მოიცავს.

კონტენტ-ანალიზის სემიოტიკური შერჩევა. როგორც მედიის განვითარების ფონდის ადრე ჩატარებული კვლევა¹ ცხადყოფს, რუსულ მედიას ინფორმაციის წყაროდ უმცირესობებით კომპაქტურად დასახლებულ რეგიონებში მეტად იყენებენ. იდენტურ დემინფორმაციულ გზავნილებს კი ქართულენოვანი მედია მომხმარებელი ქართულენოვანი წყაროებით იღებს. სწორედ ამიტომ აღნიშნული კვლევის ფარგლებში მონიტორინგის სუბიექტად ქართულენოვანი მედია საშუალებებია შერჩეული.

მონიტორინგის სუბიექტებად შეირჩა როგორც მეინსტრიმული, ასევე ტაბლოიდური მედია. დაკვირვება 15 მედია საშუალებაზე ხორციელდებოდა. ტელევიზიების შემთხვევაში პროგრამული ბადის ცვლილებების გამო ზოგიერთი გადაცემა, რომელიც ეთერიდან მოიხსნა, ახალი ანალოგიური ფორმატის გადაცემებით ჩანაცვლდა. მონიტორინგი შემდეგ სუბიექტებზე განხორციელდა:

¹ MDF (2019), „საქართველოს ევროატლანტიკური ინტეგრაციის საკითხებზე უმცირესობებით დასახლებული რეგიონების ინფორმირება“. <http://mdfgeorgia.ge/geo/view-library/107>

- **4 ტელევიზიის პრაიმ თაიმის ყოველდღიური საინფორმაციო და კვირის ანალიტიკურ გამოშვება:** საზოგადოებრივი მაუწყებელი (მთავარი, ახალი კვირა), რუსთავი 2, შემდგომში მთავარი (კურიერი, P.S.)², იმედი (ქრონიკა, იმედის კვირა). ობიექტივის საინფორმაციო გამოშვება (ახალი ამბები).
- **5 ტელევიზიის თოქ-შოუ:** საზოგადოებრივი მაუწყებელი (კვირის ინტერვიუ), რუსთავი 2 (არჩევანი) შემდგომში მთავარი (არჩევანი)³, იმედი (პირისპირ)⁴, ობიექტივი (ლამის სტუდია; დღის ბოლოს⁵), კავკასია (ბარიერი, სპექტრი).
- **6 ონლაინ გამოცემა:** საქინფორმი, ნეტგაზეთი, ინტერპრესნიუსი, საქართველო და მსოფლიო, PIA, მარშალპრესი.
- **4 გაზეთი:** რეზონანსი, კვირის პალიტრა, ასავალ-დასავალი, ალია.

ყალბი ინფორმაციის იდენტიფიკაცია და ვერიფიკაცია. CrowdTangle-ის ანალიტიკური ხელსაწყოს მეშვეობით დაკვირვება ანტილიბერალურ, კრემლისტურ და ხელისუფლებასთან დაკავშირებულ ფეისბუკ გვერდებსა და ჯგუფებზე ხდება. ბაზაში არსებული გვერდების განახლება პერიოდულად ხორციელდება. გამოვლენილი ყალბი ან მანიპულაციური შინაარსის ვერიფიკაცია მედიის განვითარების ფონდის ფაქტების გადამოწმების პორტალის „მითების დეტექტორის“ მეთოდოლოგიის საფუძველზე ხდება, რომელიც 4 ეტაპს მოიცავს:

1. შერჩევა
2. ფაქტების გადამოწმება
3. შეფასება
4. წყაროს შესახებ ინფორმაციის მოძიება.

გადამოწმება ღია წყაროებზე დაყრდნობით და შესაბამისი ინსტრუმენტებით (OSINET) ხდება, რომელთა შესახებ დეტალური ინფორმაცია „მითების დეტექტორის“ ვებ-გვერდზე განთავსებული⁶.

² მას შემდეგ რაც, ადამიანის უფლებათა ევროპულმა სასამართლომ 2019 წლის ივლისში არ დააკმაყოფილა რუსთავი 2-ის სარჩელი, მონიტორინგის სუბიექტი, რუსთავი 2-ის ყოფილი თანამშრომლების მიერ დაფუძნებული ტელეკომპანია „მთავარი“ გახდა, კერძოდ საინფორმაციო გამოშვება „მთავარი“ და კვირის ანალიტიკური გადაცემა „პოსტ ფაქტუმი“.

³ ტვ რუსთავი 2-ის მფლობელის შეცვლის შემდეგ გადაცემა „არჩევანი“ ახლადდაფუძნებული „მთავარი არხის“ ეთერში გადაინაცვლა, შესაბამისად 2019 წლის ოქტომბრიდან მონიტორინგის სუბიექტი შეიცვალა.

⁴ 2019 წლის ნოემბერში იმედზე გადაცემა „პირისპირ“-ის დახურვის შემდეგ, მონიტორინგის სუბიექტი თოქ-შოუ „არენა“ გახდა.

⁵ თოქ შოუ „დღის ბოლოს“ მონიტორინგის სუბიექტი 2019 წლის სექტემბერში, ვალერი კვარაცხელიას საავტორო გადაცემის „ოქროს კვეთის“ დახურვის შემდეგ გახდა.

⁶ მითების დეტექტორი, მეთოდოლოგია, <http://mythdetector.ge/ka/page/metodologia>

| სარჩევი

მთავარი მიზნები	8
1. ეროვნული მონაცემები	13
2. ანტიდისკლუზიური გზავნილების წყაროები	22
მედია	23
პარტიები / პოლიტიკოსები	24
საზოგადოებრივი ორგანიზაციები	25
საზოგადოების წარმომადგენლები	26
სასულიერო პირები	27
3. ანტიდისკლუზიური ნარატივების სტრუქტურა (ფრაიმინგი)	28
I. შიშების დათმისვა	29
1.1. რუსეთის არგალიზმების შიში	29
1.2. ომის შიში	30
1.3. ტერიტორიული მთლიანობის დაკარგვის შიში	33
1.4. ბიოდივერსიის შიში	34
1.5. იდენტობის დაკარგვის შიში	39
II. უიმედობა	41
2.1. დასავლეთი ვერ დაგვიცავს	41
2.2. დემოკრატია, სუვერენიტეტი ფიქციაა	42
2.3. ორი დასავლეთი: ლიბერალიზმი მარცხს განიცდის	44
III. ხსნა	44
3.1. ნეიტრალიტეტი	44
3.2. პირდაპირი დიალოგი რუსეთთან	45
3.3. რუსეთზე ეკონომიკური დამოკიდებულება = სტაბილურობას	45
3.4. ერთმორწმუნე რუსეთი მორალური ოკუპაციის დასაძლევად	46
4. ყალბი ინფორმაცია და განიპლუზიური შინაარსი	47
რუსული წყაროები	56
დანართი 1	
ბიოუსაფრთხოება: ლუგარის ლაბორატორია – რუსეთის ხელისუფლების სამიზნე	57

ლიპრაპი 1.	ანტიდასავლური გზავნილების თემატიკა 2016-2019 წლებში	14
ლიპრაპი 2.	ანტიდასავლური გზავნილების თემატიკა, 2019	15
ლიპრაპი 3.	გზავნილები ამერიკის შეერთებულ შტატებთან დაკავშირებით	16
ლიპრაპი 4.	გზავნილები იდენტობასთან დაკავშირებით	17
ლიპრაპი 5.	გზავნილები NATO-სთან დაკავშირებით	18
ლიპრაპი 6.	გზავნილები დასავლეთთან დაკავშირებით	19
ლიპრაპი 7.	გზავნილები რუსეთთან, საბჭოთა სისტემასთან დაკავშირებით	20
ლიპრაპი 8.	გზავნილები ევროკავშირთან დაკავშირებით	20
ლიპრაპი 9.	გზავნილები არასამთავრობო ორგანიზაციებთან, სოროსთან დაკავშირებით	21
ლიპრაპი 10.	ანტიდასავლური გზავნილები წყაროების მიხედვით	22
ლიპრაპი 11.	ანტიდასავლური გზავნილების წყაროები მედია საშუალებების და მათი რესპონდენტების მიხედვით	23
ლიპრაპი 12.	ანტიდასავლური გზავნილების ტიპოლოგია მედია საშუალებების მიხედვით	24
ლიპრაპი 13.	ანტიდასავლური გზავნილების წყაროები პოლიტიკოსების მიხედვით	24
ლიპრაპი 14.	ანტიდასავლური გზავნილების ტიპოლოგია პოლიტიკოსების მიხედვით	25
ლიპრაპი 15.	ანტიდასავლური ნარატივების სტრუქტურა	28
ლიპრაპი 16.	ლუგარის ლაბორატორიის წინააღმდეგ კრემლის ინტერესების გამხმევანებლები	36
ლიპრაპი 17.	რუსეთის ხელისუფლების წარმომადგენლები ლუგარის ლაბორატორიის წინააღმდეგ	37
ლიპრაპი 18.	დამოკიდებულება ლუგარის ლაბორატორიისადმი (ასაკობრივი ჯგუფები), NDI, 2019	38
ლიპრაპი 19.	დამოკიდებულება ლუგარის ლაბორატორიისადმი (ეთნიკურობა), NDI, 2019	38
ლიპრაპი 20.	ყალბი ინფორმაციის თემატიკა	48
ლიპრაპი 21.	რუსული წყაროები	56

| მოკვარი მიგნებები

2019 წლის მედია მონიტორინგის შედეგების ანალიზისას შემდეგი ტენდენციები გამოიკვეთა:

- წინა წლების მსგავსად 2019 წლის მედია მონიტორინგი კვლავ ანტიდასავლური გზავნილების მზარდ ტენდენციაზე მეტყველებს, რაც ბოლო 4 წლის დინამიკის ტრილში, გაორმაგებული მაჩვენებელია (2019 წელი: 2769; 2016 წელი: 1258).
- 2016 წელთან შედარებით საგრძნობლად არის გაზრდილი ანტიამერიკული და ანტინატო გზავნილები, რაც უსაფრთხოების საკითხებზე ამერიკის მხრიდან საქართველოს უპირობო მხარდაჭერას, მათ შორის ალიანსში ინტეგრირების მხრივ თანმიმდევრულ მხარდაჭერას უკავშირდება; ნატოს წინააღმდეგ გზავნილების ზრდა კი – პრორუსული პარტიის „პატრიოტთა ალიანსის“ ნეიტრალიტეტის შესახებ გააქტიურებულ კამპანიას.
- ამერიკასთან მიმართებით ორი ახალი გზავნილი იყო აქტუალური: 1) მკვიდრდებოდა მოსაზრება, რომ ანაკლიის პროექტი ეკონომიკური ხასიათის არ არის და მას ამერიკისთვის სამხედრო-მილიტარისტული დანიშნულება აქვს; 2) საქართველოში ამერიკის სამხედრო ბაზის განთავსების მიზანშეუწონლობაზე შეფასებები საქართველოს პრეზიდენტის კომენტარს უკავშირდებოდა, რომელმაც ასეთი შესაძლებლობა რუსეთის პროვოცირებად შეაფასა, რამაც პრორუსულად განწყობილი აქტორებისთვის ნოყიერი ნიადაგი შექმნა.
- პარალელურად გაზრდილია რუსეთის მხარდამჭერი განცხადებები, რაც საგარეო კურსის გადახედვის და საქართველოს პრობლემების კრემლთან პირისპირ დარჩენის გზით კონფლიქტების მოგვარების გზავნილებს შეიცავდა.
- ევროკავშირის/ევროპის წინააღმდეგ გზავნილები თითქმის წინა წლის მონაცემების იდენტურია და 2017 წლის შემდეგ, როცა ევროპასთან უვიზო მიმოსვლა ძალაში შევიდა, შემცირებულია. ევროკავშირის წინააღმდეგ გზავნილების შემცირება, შესაძლოა იმითაც იყოს განპირობებული, რომ ევროინტეგრაციის შემდგომი ეტაპები აქტიური განხილვის ფაზაში არ ყოფილა.

წყაროები

ანტიდასავლური გზავნილების მთავარი წყარო მედია იყო, რომელსაც პარტიები და პოლიტიკოსები მოსდევენ. პოლიტიკოსების მიერ გაკეთებული კომენტარები 2018 წელთან შედარებით თითქმის გაორმაგებულია, რაც ძირითადად „პატრიოტთა ალიანსის“ ნატოს და აშშ-ს საწინააღმდეგო კამპანიას უკავშირდება.

- **მედია.** ანტიდასავლური გზავნილების მთავარ წყაროებად კვლავ 5 მედია საშუალება გამოიკვეთა, ესენია: კრემლთან დაკავშირებული ონლაინ გამოცემები „საქართველო და მსოფლიო“ და „საქინფორმი“; პრორუსულ პარტია პატრიოტთა ალიანსთან დაკავშირებული ტვ „ობიექტივი“ და გაზეთები, რომლებიც ეთნონაციონალისტურად პოზიციონირებენ, თუმცა ხშირად კრემლისტური მედიის ნარატივებს იმეორებენ („ასავალ-დასავალი“ და „ალია“).
- **პარტიები.** 2019 წელს პარტიებიდან წინა წლის მსგავსად პატრიოტთა ალიანსი ლიდერობდა, რომელსაც მოსდევს რუსეთის ხელისუფლება, გაერთიანებული დემოკრატიული მოძრაობა, ნეიტრალური სოციალისტური საქართველო და ქართული იდეა. აღსანიშნავია ისიც, რომ ანგარიშში მოყვანილი მმართველი პარტია „ქართული ოცნების“ ზოგიერთი განცხადება ანტიდასავლური გზავნილების რაოდენობრივ მონაცემებში ასახული არ არის, რადგან ირიბ ხასიათს ატარებს. თუმცა კონტექსტის აღსაქმელად და გასააზრებლად არის მოყვანილი, რადგან ასეთი ირიბი განცხადებები ხშირად ანტიდასავლურ დისკურსს აძლიერებს.

ნარატივების სტრუქტურა (ფრაქციონი)

ანტიდასავლური ნარატივების სტრუქტურა სამ საფეხურიანია და შემდეგ ეტაპებს მოიცავს: I. შიშების დათესვა; II. უიმედობის დანერგვა და III. ხსნის ანუ გამოსავლის შეთავაზება.

I. შიშების დათესვა

- **რუსეთის არაპოლიტიკური შიში.** ნატოსა და ევროკავშირში გაწევრიანების დეკლარირებული მიზნის პარალელურად, ქართული ოცნების 2012 წლის წინასაარჩევნო პროგრამაში მკაფიოდ იყო გაცხადებული, რომ საქართველო აღარ უნდა ყოფილიყო დასავლეთსა და რუსეთს შორის წინააღმდეგობრივ საკითხთა ნუსხაში. იგივე თემა 2019 წელს რუსეთთან დაკავშირებული აქტორები – ევრაზიული ინსტიტუტის და პატრიოტთა ალიანსის წარმომადგენლებიც ახმოვანებდნენ. ნატოში ინტეგრირებასთან და საქართველოში ამერიკული სამხედრო ბაზების განთავსებასთან ერთად ანაკლიის ღრმაწყლოვანი პორტის მშენებლობის საკითხიც რუსეთის ინტერესებთან შეუთავსებლად მიიჩნეოდა, რასაც 2020 წლის დასაწყისში მთავრობის მხრიდან ანაკლიის კონსორციუმისთვის ხელშეკრულების შეწყვეტა მოჰყვა.
- **ოპიის განსაზღვრის შიში** კვლავ ეფუძნებოდა გზავნილებს, რომ ომი ამერიკის წაქეზებით დაიწყო, რომ ამერიკა და სხვა დასავლელი პარტნიორები არ არიან დაინტერესებული საქართველოსა და რუსეთს შორის

კონფლიქტების მოგვარებით და რომ საქართველოში ნატოს ან ამერიკის ბაზების განთავსება ქვეყანას სამხედრო პოლიგონად აქცევს, რაც მის „სირიზმაციას“ გამოიწვევს.

- **ტაიშუაილი მთლიანობის ღაპარგვის შიში** წინა წლების მსგავსად კოლექტიური თავდაცვის ნატოს მე-5 მუხლის ოკუპირებულ რეგიონებზე ქვეყნის ტერიტორიული მთლიანობის აღდგენის შემდეგ გავრცელებას და საქართველოს ნატოში დაჩქარებული წესით ინტეგრირების ინიციატივას უკავშირდებოდა, ასევე ნატოში ინტეგრირების შემთხვევაში, საქართველოში თურქეთის ბაზების განთავსების საფრთხეებს.
- **ბიოლივერსის შიში** ძირითადად ამერიკის მთავრობის მხარდაჭერით შექმნილი რიჩარდ ლუგარის სახელობის ბიოსაფრთხოების ლაბორატორიასთან მიმართებით ინერგებოდა, რომელიც წლებია რუსეთის ხელისუფლების სამიზნეა და ქართულ სამოგადოებაში შიშების დათესვას და ბიოდივერსიის საფრთხეებით მანიპულირებას ისახავს მიზნად. რუსეთის ხელისუფლებისთვის ლუგარის ლაბორატორიის მნიშვნელობას ისიც ცხადყოფს, რომ ეს თემატიკა თვით პრეზიდენტ პუტინისა და სხვა მაღალი რანგის პოლიტიკური თანამდებობის პირების დღის წესრიგის შემადგენელია და წინასწარ დაგეგმილ ინფორმაციული გავლენის ოპერაციებს ხშირად სწორედ მათი კომენტარები მოსდევს.
- **ილენკოვის ღაპარგვის შიში** „რუსული სამყაროს“ კონცეფციას ეფუძნება, რომელიც კრემლის ექსპანსიონისტურ და მესიანისტურ საგარეო პოლიტიკას განსაზღვრავს და „მორალური განზომილება“ აქვს. 2019 წელს, ერთი მხრივ, ხდებოდა დასავლური ღირებულებების მართლმადიდებლობასთან შეუთავსებლობაზე ხაზგასმამ, მეორე მხრივ იმაზე, რომ დასავლეთი საქართველოს მორალურ დეგრადაციას უწყობს ხელს, რაც ფიზიკურ ოკუპაციაზე გაცილებით მძიმე შედეგის მომტანია.

II. უიზიუზობა

- **დასავლეთი ვერ დაგვიხმავს.** წინა წლების მსგავსად ხდებოდა სკეპტიციზმის დანერგვა, რომ დასავლეთს/ნატოს და საქართველოს სტრატეგიულ პარტნიორებს ქვეყნის დაცვა არ ძალუძთ, რომ საქართველოს გამო ისინი კონფრონტაციაში არ შევლენ რუსეთთან და რომ ამერიკა არასანდო პარტნიორია, რომელმაც ქურთების დაცვა ვერ შეძლო.
- **დემოკრატია, სუვერენიზმი ფიქსია.** მკვიდრდებოდა მოსაზრება, რომ დასავლეთი ორმაგი სტანდარტებით და პოლიტიკური მიზანშეწონილობით მოქმედებს, საქართველო რეალურად არ არის სუვერენული სახელმწიფო და მის საქმეებში ამერიკა და სხვა ქვეყნები ისევე ერევიან, როგორც საბჭოთა კავშირი ერეოდა. 20 ივნისის ანტისაოკუპაციო აქციაზე ამერიკის მართულად იყო წარმოჩენილი, რომელსაც როგორც რუსეთის ხელისუფლება, ასევე ადგილობრივი აქტორები აშშ-ის თავდაცვის მდივნის ყოფილი თანაშემწის, მაიკლ კარპენტერს უკავშირებდნენ.
- საქართველოს საქმეებში ამერიკის ჩარევის ნარატივს თან ახლდა პრორუსული პარტია „პატრიოტთა ალიანსის“ აქცია ამერიკის საელჩოს წინ, ასევე მათ მიერვე ორგანიზებული კამპანია NDI-ის და IRI-ის კვლევების წინააღმდეგ, რასაც წინ ამ ინსტიტუტების სანდოობის შესახებ მმართველი პარტიის ლიდერის, ბიძინა ივანიშვილის კრიტიკული შეფასებები უსწრებდა.
- **ორი დასავლეთი: ლიბერალიზმი გარეხს განიჭოს.** როგორც სახელისუფლებო, ასევე რუსეთის ინტერესების გამტარი აქტორები ახდენდნენ ორი დასავლეთის ერთმანეთისგან გამიჯვნას. ერთი მხრივ, სახელისუფლებო მედია მაკკეინის ინსტიტუტის კონფერენციაზე საქართველოს ხელისუფლების მიმართ გამოთქმულ

კრიტიკას ტრამპის ოპოზიციისა და ქართული ოპოზიციის ტრამპის საწინააღმდეგო ქმედებად აფასებდა; მეორე მხრივ, სხვადასხვა აქტორები კონსერვატიულ დასავლეთს ლიბერალურისგან მიჯნავდნენ და ლიბერალიზმის მარცხზე ამახვილებდნენ ყურადღებას.

III. ხსნა

- **ნეიტრალიზმი.** საფრთხეების კულტივირებისა და უიმედობის განცდის დანერგვის პარალელურად, ანტი-დასავლური გზავნილები საგარეო პოლიტიკის გადახედვაზე და ნეიტრალიტეტის იდეის მხარდაჭერაზე ამახვილებდა ყურადღებას, რასაც სამოგადოების მობილიზების მიზნით პატრიოტთა ალიანსის კამპანია ერთვოდა თან.
- **პირდაპირი დიალოგი რუსეთთან.** რუსეთთან პირდაპირი დიალოგის გზით აფხაზეთისა და სამაჩაბლოს პრობლემის მოგვარებას პატრიოტთა ალიანსი წლებია ადვოკატირებს, რაც ჟენევის საერთაშორისო ფორმატზე უარის თქმას და რუსეთთან პირისპირ დარჩენას გულისხმობს, მისი, როგორც კონფლიქტის მხარის პასუხისმგებლობის უგულებელყოფის მიზნით. ეს ყოველივე კი რუსეთს არა ოკუპანტად, არამედ ქართულ და აფხაზურ-ოსურ მხარეებს შორის მომრიგებლად აქცევს.
- **რუსეთზე ამონიჟიკური დამოკიდებულება = სტაბილურობა.** ვითარდებოდა აზრი, რომ რუსეთთან ბოლო წლებში მიღწეული ეკონომიკური სტაბილურობა 20 ივნისის ანტისახელმწიფოებრივი ანტისაოკუპაციო აქციით საფრთხის ქვეშ დადგა და რომ საქართველო ისტორიულადაც და ეკონომიკურადაც რუსეთზეა დამოკიდებული.
- **პროპაგანდა რუსეთი მოკალური მკვასიის დასაქმვად.** მართლმადიდებელი რუსეთის მესიანისტური იდეაზე ძირითადად კვლავ ცალკეული სასულიერო პირები და „საქართველო და მსოფლიო“ ამახვილებდნენ ყურადღებას.

ყალბი და განიპულაციური შინაარსი

- ფაქტების გადამოწმების ონლაინ პორტალმა „მითების დეტექტორმა“ 2019 წელს 199 ყალბი და მანიპულაციური შინაარსის მასალა გადაამოწმა, რომელთაგან ყველაზე მეტი ყალბი ინფორმაცია მედიებიდან „საქართველო და მსოფლიომ“ (31), „სპუტნიკ საქართველომ“ (17) და „საქინფორმმა“ (16) გავრცელეს; სოციალური მედიიდან – ფეისბუკ გვერდებმა „სტალინი“ (10) და „ალტ-ინფო“ (9); პარტიებიდან – „პატრიოტთა ალიანსმა“ (24).
- სტატისტიკის გაყალბება/ციფრებით მანიპულირება ყველაზე ხშირად ეკონომიკისა და მიგრანტების საკითხს შეეხებოდა; ინტერვიუები მანიპულაციურად ყველაზე ხშირად NATO-ში ინტეგრაციის კონტექსტში გავრცელდა; ყველაზე მეტი კონსპირაცია ჯანდაცვისა და ბიოუსაფრთხოების თემაზე გავრცელდა, ისტორიის ფალსიფიცირება კი მეტწილად საბჭოთა პერიოდს შეეხებოდა.
- 2019 წელს ვიზუალური მანიპულაციის თანხლებით გავრცელდა რამდენიმე დეზინფორმაცია, ქართველი მუსლიმებისა და საქართველოს მოქალაქე ეთნიკური სომხების სეპარატისტული განაცხადის შესახებ, რაც რელიგიურ და ეთნიკურ ნიადაგზე შუღლის გაღვივებას ისახავდა მიზნად.

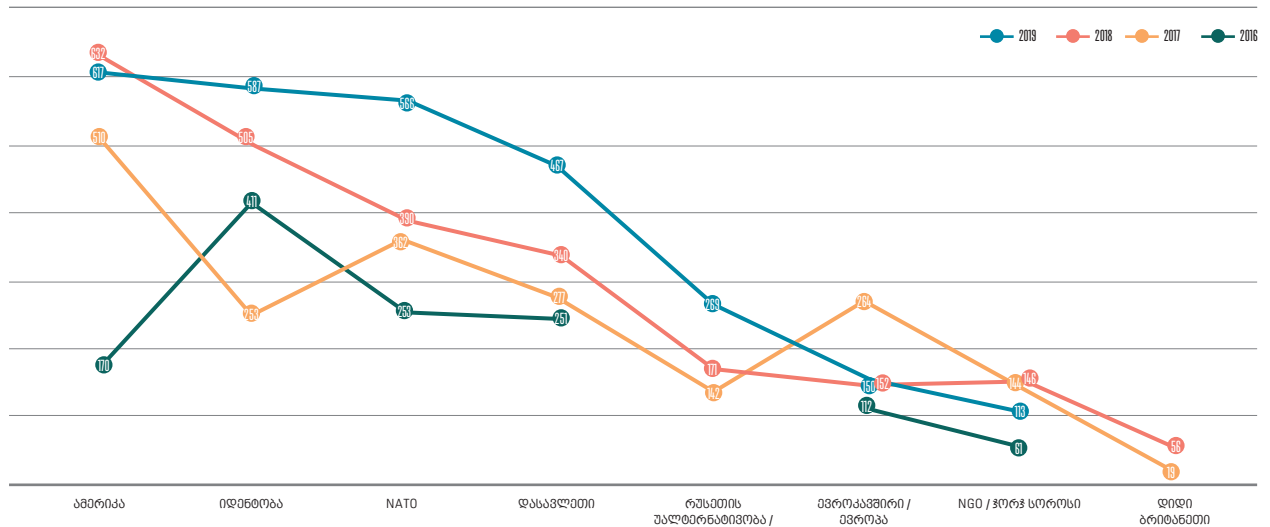
- მხატვრული ფილმის კადრების რეალურ მოვლენად წარმოჩენა ევროპის ისლამიზაციის ნარატივის დამკვიდრებას და ანტიმიგრანტული განწყობების გაღვივებას ისახავდა მიზნად.
- გაყალბებულ ვიდეოსთან ერთად, რომელშიც ჯორჯ ბუში უმცროსი ამერიკულ იმპერიალიზმს ამხელდა, გამოვლინდა ხელოვნური ინტელექტით გენერირებული სახელისუფლებო ბლოგერი, რომელსაც სახელისუფლებო სარედაქციო პოლიტიკის ონლაინ მედია ანაკლიის განვითარების კონსორციუმის დამფუძნებლის მამუკა ხაზარაძის, ასევე პოლიტიკური ოპოზიციისა და კრიტიკული მედიის წინააღმდეგ როგორც რეალურ წყაროს ისე ციტირებდა.
- წინა წელთან შედარებით გაიზარდა სატირული მასალების რეალურ ინფორმაციად გავრცელების შემთხვევები.

1. ეროიანი მონაცხეები |

2019 წლის მედია მონიტორინგი კვლავ ანტიდასავლური გზავნილების მზარდ ტენდენციაზე მეტყველებს. ანგარიშში სულ 2769 ასეთი კომენტარია გაანალიზებული, რაც ბოლო 4 წლის დინამიკის ტრილში, გაორმაგებული მაჩვენებელია (2016 წელი: 1258). წამყვანი თემატიკა ბოლო ორი წლის მონაცემების მსგავსად კვლავ ამერიკასთან, იდენტობასთან და ჩრდილო-ატლანტიკურ ალიანსთან დაკავშირებული ნეგატიური დისკურსია. 2016 წელთან შედარებით საგრძნობლად არის გაზრდილი ანტიამერიკული (2019 წელი: 617; 2016 წელი: 170) და ანტინატო (2019 წელი: 566; 2016 წელი: 253) გზავნილები, რაც ქვეყნის მთავარი სტრატეგიული პარტნიორის მხრიდან უსაფრთხოების საკითხებზე საქართველოს უპირობო მხარდაჭერას, მათ შორის ალიანსში ინტეგრირების მხრივ თანმიმდევრულ მხარდაჭერას უკავშირდება. ნატოს წინააღმდეგ გზავნილების ზრდა კი პრორუსული პარტიის „პატრიოტთა ალიანსის“ ნეიტრალიტეტის შესახებ გააქტიურებულ კამპანიას უკავშირდება. ამავდროულად, დასავლეთის⁷ წინააღმდეგ გაკეთებული შეფასებებიც მზარდი დინამიკით გამოირჩევა (2019 წელი: 467; 2016 წელი: 251). პარალელურად გაზრდილია რუსეთის მხარდამჭერი განცხადებები, რაც საგარეო კურსის გადახედვის და საქართველოს პრობლემების კრემლთან პირისპირ დარჩენის გზით კონფლიქტების მოგვარების გზავნილებს შეიცავს (2019 წელი: 269, 2017 წელი: 142). ევროკავშირის წინააღმდეგ გზავნილები თითქმის წინა წლის მონაცემების იდენტურია და 2017 წლის შემდეგ, როცა ევროპასთან უვიზო მიმოსვლა ძალაში შევიდა, შემცირებულია. ევროკავშირის წინააღმდეგ გზავნილების შემცირება, შესაძლოა იმითაც იყოს განპირობებული, რომ ევროინტეგრაციის შემდგომი ეტაპები აქტიური განხილვის ფაზაში არ არის. იდენტობასთან დაკავშირებული დისკურსი წინა წლების მსგავსად კვლავ უცვლელი და აქტუალურია (587), თუმცა თუ 2016 წელს იდენტობის დაკარგვის თემა ყველა სხვა საკითხზე დომინირებდა, ახლა მას ანტიამერიკული გზავნილები უსწრებს.

⁷ ამ კატეგორიაში მოხვდა გზავნილები, რომლებიც ერთდროულად როგორც ამერიკას, ასევე ევროპას და საერთაშორისო ინსტიტუტებს შეეხება; ასევე შემთხვევები, როცა დასავლეთი როგორც ერთიან გეოპოლიტიკურ და ღირებულებით სივრცედ განიხილება.

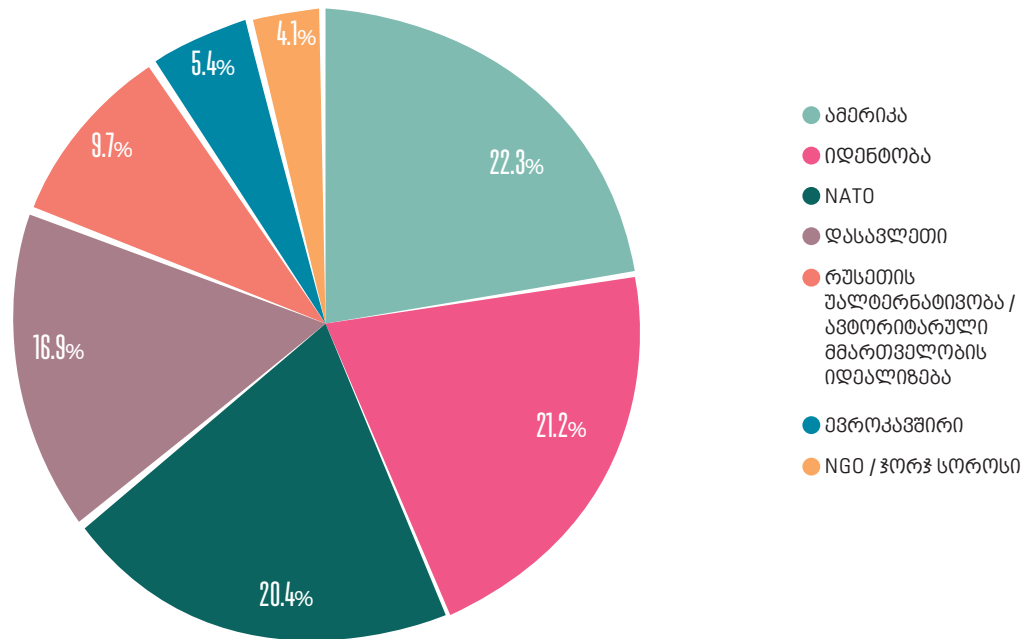
დიაგრამა 1. ანტიდასავლური გზავნილების თემატიკა 2016-2019 წლებში

თემატიკა	2019	2018	2017	2016
ამერიკა	617	632	510	170
იდენტობა	587	505	253	411
Nato	566	390	362	253
დასავლეთი	467	340	277	251
რუსეთის უალტერნატივობა / ავტორიტარული მმართველობის იდეალიზაცია	269	171	142	
ევროკავშირი / ევროპა	150	152	264	112
NGO / ჯორჯ სოროსი	113	146	144	61
დიდი ბრიტანეთი		56	19	
სულ	2769	2392	1971	1258

როგორც დიაგრამა 2-ზე ჩანს, 2019 წელს ანტიამერიკული (22,3%), იდენტობასთან დაკავშირებული (21,2%) და ანტინატო (20,4%) გზავნილების პროცენტული ხვედრითი წილი თითქმის თანაბარი იყო. რუსეთის, როგორც უალტერნატივო პარტნიორის და საბჭოთა ავტორიტარული მმართველობის იდეალიზაციის თემატიკას საერთო მონაცემებში 9,7% უჭირავს. შედარებით მცირე იყო ევროკავშირის (5,4%) და ჯორჯ სოროსისა და არასამთავრობოების წინააღმდეგ გაკეთებული კომენტარები (4,1%).

დიაგრამა 2. ანტიდასავლური გზავნილების თემატიკა, 2019

აშკარა. 2019 წელს ამერიკასთან მიმართებით ორი ახალი გზავნილი იყო აქტუალური:

- **ანაკლიის ღრმისფეროვანი პორტი.** ახალი გზავნილი, რომელიც ამერიკასთან დაკავშირებით 2019 წელს გამოიკვეთა, ანაკლიის ღრმისფეროვანი პორტის მშენებლობას უკავშირდება, რომელიც მისი ეკონომიკური სარგებლის და რეგიონალური მნიშვნელობის გამო რუსეთის ხელისუფლების სამიზნეა⁸. მოსაზრება, რომ ანაკლიის პროექტი ეკონომიკური ხასიათის არ არის და მას ამერიკისთვის სამხედრო-მილიტარისტული დანიშნულება აქვს, სულ 33 შემთხვევაში გამოიკვეთა და წყარო როგორც თავად რუსეთის ხელისუფლების წარმომადგენლები, ასევე კრემლისტური პარტია „პატრიოტთა ალიანსი“ და კრემლისტური ქართულენოვანი მედია იყო.
- **ამერიკის საგარეო პოლიტიკის საკითხები.** საქართველოში ამერიკის სამხედრო ბაზის განთავსების მიზანშეწონილობაზე შეფასებები შედარებით მცირე იყო და საქართველოს პრეზიდენტის კომენტარს უკავშირდებოდა, რომელმაც ამერიკის ხმასთან ინტერვიუში ასეთი შესაძლებლობა რუსეთის პროვოცირებად შეაფასა⁹, რამაც პრორუსულად განწყობილი აქტორებისთვის ნოყიერი ნიადაგი შექმნა.

ძველი გზავნილებიდან ისევ დომინირებდა მოსაზრებები, რომ:

- **ამერიკის უპირატესი უსაფრთხო საკითხებია სუვერენიტეტის ხელშეწყობა,** ერევა გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში და რეალურად მართავს ქვეყანას (166). აღსანიშნავია ისიც, რომ ამერიკის ხელისუფლებ-

⁸ მიითების დეტექტორი, 11 სექტემბერი, 2019. „რატომ ეშინია რუსეთს ანაკლიის პორტის?“ <http://mythdetector.ge/ka/myth/ratom-eshinia-rusets-anakliis-portis-kremlis-propaganda-ntv-siuzhetshi>

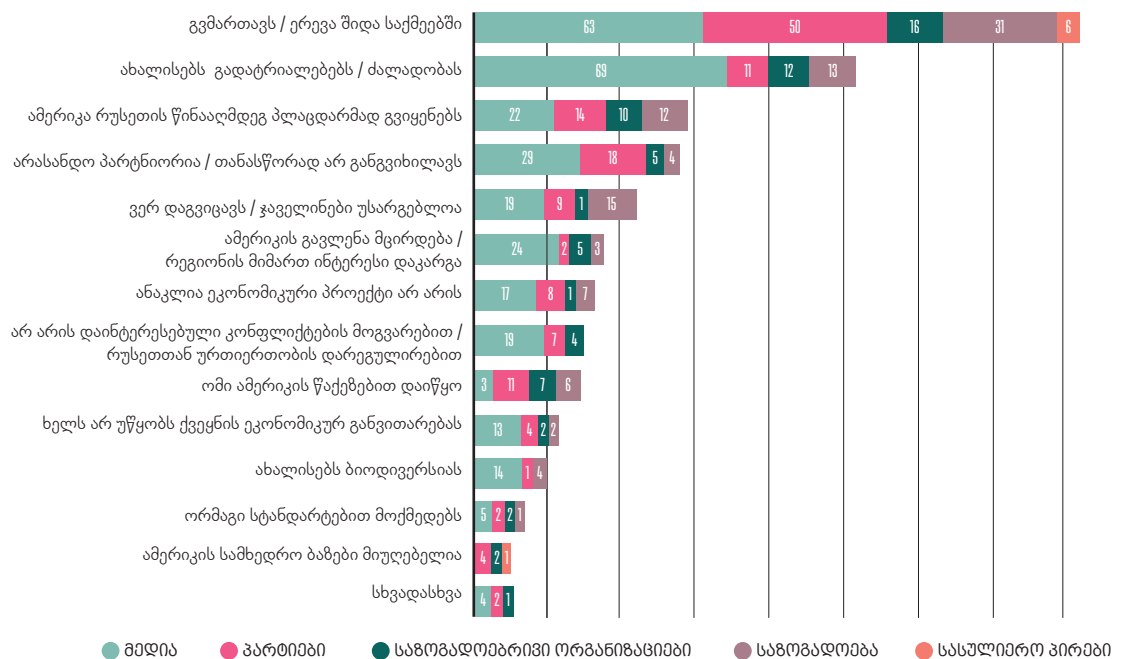
⁹ ია მეურმიშვილი, ამერიკის ხმა, 1 მაისი, 2019. ინტერვიუ სალომე ზურაბიშვილი. <https://www.amerikishma.com/a/interview-with-presidnt-zourabishvili/4897528.html>

ბა ყველა შემთხვევაში ერთიან სუბიექტად არ იყო წარმოდგენილი და ზოგჯერ ამერიკის პრეზიდენტის დონაზე ტრამპის ამ პროცესებისგან გამიჯვნა ხდებოდა. უფრო მეტიც, დემოკრატების და ქართული ოპოზიციის, არასამთავრობოებისა და სხვა აქტორების ქმედებები ტრამპის წინააღმდეგ მიმართულად იყო წარმოჩენილი.

- **ამერიკა კონფლიქტების, კალაღოშის, სახელმწიფო გადატრიალებების ინსპირატორი (105)**, მათ შორის გარკვეულ შემთხვევებში 20 ივნისის ანტისაკუბაციო აქციის დაშლის შემდეგ განვითარებულ მოვლენებშიც ამერიკული კვალის ძიების მცდელობა იკვეთებოდა.
- **ამერიკა საპარტიო ლოკალურ წინააღმდეგ პლაცდარგად იყენებს (58)**, რაც ამკვიდრებდა აზრს, რომ კონფლიქტის მიზეზი არა რუსეთის აგრესიაა, არამედ ამერიკა-რუსეთს შორის დაპირისპირებაა და რომ საქართველო ორი სუბერსახელმწიფოს დაპირისპირებას ეწირება.
- **ამერიკა არასანდო პარტნიორია (56).**
- **საპარტიო ლოკალურ დახვეწა არ კალუს (44).**
- **ამერიკის გავლენა და ინტერესი რეგიონის მიმართ მსხრავს (34).**
- **ამერიკა არ არის დინამიკური კონფლიქტების მოგვარებით (30).**
- **ომი ამერიკის წაქეზებით დაიწყო (27)**, ამასთანავე ომის დაწყების ინიცირება ამერიკელი სენატორის ჯონ მაკკეინის საპრეზიდენტო კამპანიის მიზნებს უკავშირდებოდა.
- **ამერიკა ხელს არ უწყობს ქვეყნის ეკონომიკურ განვითარებას (21),**
- **ახალისებს გიოლივერსიას (19)**
- **ოკრები სტანდარტებით მოქმედებს (10).**

როგორც დიაგრამა 3-დან ჩანს, ანტიამერიკული კომენტარები მეტწილად მედიის მხრიდან კეთდებოდა.

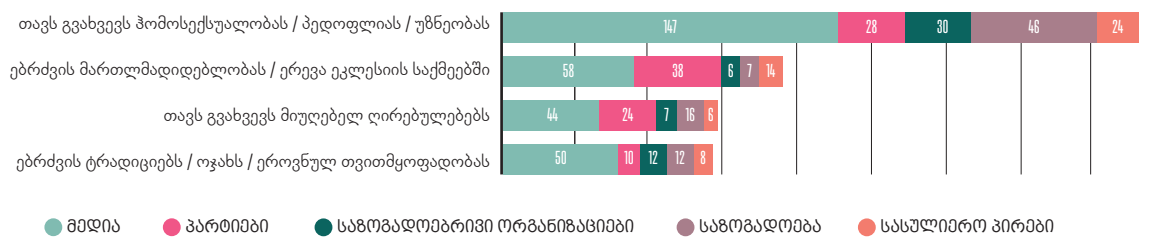
დიაგრამა 3. გზავნილები ამერიკის შიდა-გარეულ ურთიერთობებთან დაკავშირებით

იდეოლოგია / ლიკავულობა. იდეოლოგიის დაკარგვასთან დაკავშირებულ დისკურსში ჰომოსექსუალობის და გარყვნილი ცხოვრების თავსმოხვევის შიშები დომინირებდა (275), რასაც რელიგიასთან, კერძოდ მართლმადიდებლობასთან ბრძოლა და ეკლესიის საქმეებში ჩარევის შესახებ გზავნილები (123), ასევე თავსმოხვეული მიუღებელი ღირებულებები (97) მოსდევდა. მკვიდრდებოდა ასევე მოსაზრება, რომ დასავლეთი ებრძვის ტრადიციულ ოჯახს, ეროვნულ თვითმყოფადობას (92).

იდეოლოგიის დაკარგვის საფრთხესთან დაკავშირებულ თემებზე ყველაზე ხშირ წყაროდ მედია გვევლინება.

დიაგრამა 4. გზავნილები იდეოლოგიასთან დაკავშირებით

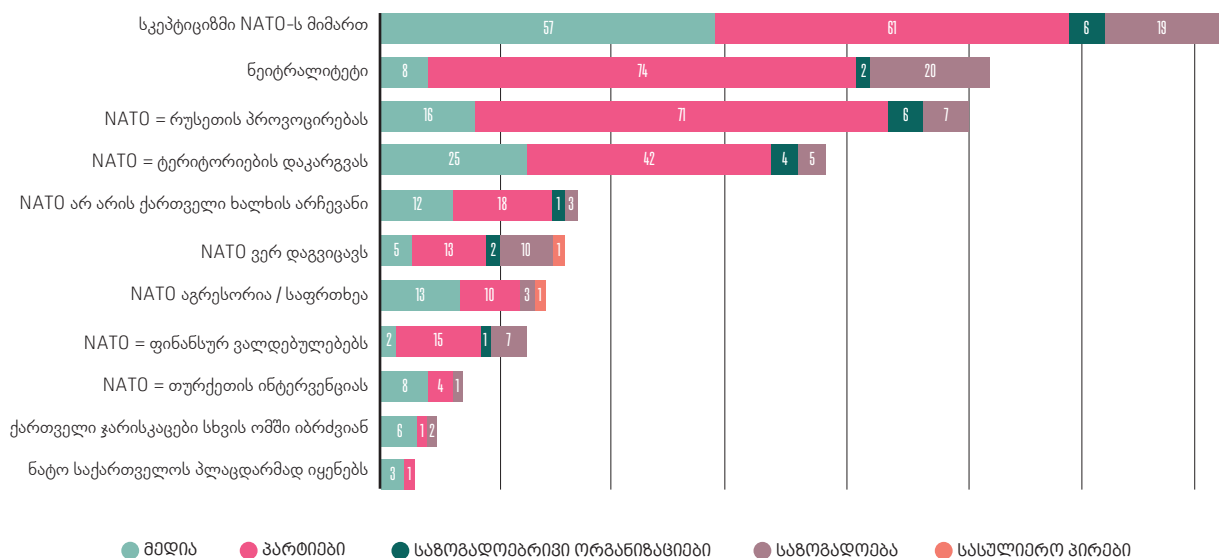
NATO. ნატოს წინააღმდეგ შემდეგი თემები იყო აქტუალური:

- **ნეიტრალიზატი.** გზავნილების ბრდა პრორუსული პარტია პატრიოტთა ალიანსის ნეიტრალიტეტის მოთხოვნით წარმოებულ კამპანიას უკავშირდება, რომელსაც ისინი მიუმხრობლობის ინიციატივის სახელით ახმოვანებდნენ (104).
- **ნატო = ფინანსურ დანახარჯს.** ამავე პარტიის გზავნილები კოლექტიური უსაფრთხოებისთვის საქართველოს ბიუჯეტიდან გაღებული თანხების მიზანშეწონილობაზე ამხვილებდა ყურადღებას და გაწეულ კონტრიბუციას გაუმართლებელ ფინანსურ ხარჯად აფასებდა (25).
- **ნატო = ტერიტორიის დაკარგვას.** ნატოში საქართველოს გაწევრიანებასა და რუსეთის მიერ ოკუპირებული ტერიტორიების – აფხაზეთისა და სამხაბლოს – დაკარგვის საფრთხეს შორის ტოლობის ნიშნის დასმა (76) ისევ კოლექტიურ უსაფრთხოებასთან დაკავშირებით ნატოს წესდების მე-5 მუხლს უკავშირდებოდა. ინიციატივა, რომელიც საქართველოს ნატოში დაჩქარებული წესით ინტეგრირებასთან დაკავშირებით ჰერიტიჯის ფონდის მკვლევარმა ლუკ კოფიმ 2018 წელს გაახმოვანა და ალიანსში საქართველოს დაჩქარებული წესით მიღებას ითვალისწინებს, ხოლო წესდების მე-5 მუხლის ოკუპირებულ ტერიტორიებზე ქვეყნის ტერიტორიული მთლიანობის აღდგენის შემდეგ განვრცობას, 2019 წელს თბილისში მაკკინის ინსტიტუტის და EPRC-ის კონფერენციაზე ნატოს ყოფილმა გენერალურმა მდივანმა ანდრეს ფოგ რასმუსენმა გააუღერა. აღნიშნულ განცხადებას ტერიტორიების დაკარგვის საფრთხესთან დაკავშირებით მორიგი მანიპულაციური ტალღა მოჰყვა.
- **სეპარატიზმი.** ნატოს მიმართ სეპეტიციზმი, რომ საქართველოს ჩრდილო-ატლანტიკურ ალიანსში გაწევრიანება არარეალურია და თავად ნატოს ერთობა მყიფეა (143), ისევ დომინანტი თემა იყო.
- **ნატო = რუსეთის პროვოცირებას** (100) 2019 წელსაც აქტუალური გზავნილი იყო.

- **სხვადასხვა.** კვლავ ხდებოდა აზრის დამკვიდრება, რომ ნატო არ არის ქართველი ხალხის არჩევანი (34), ნატო ვერ დაგვიცავს (31), ნატო თავად არის აგრესორი და საფრთხე (27). ნატოში ინტეგრირების თურქეთის ინტერვენციად წარმოიჩინა წინა წლების მსგავსად თურქეთის ნატოს წევრობას და რეგიონში მის ექსპანსიურ პოლიტიკას უკავშირდებოდა (13). ნატოს ეგიდით საერთაშორისო სამშვიდობო მისიებში ქართველი ჯარისკაცების მონაწილეობა კოლექტიურ უსაფრთხოებაში შეტანილი წვლილის ნაცვლად, სხვა ქვეყნებისთვის გაღებულ ხარკად (9) იყო წარმოჩენილი. შედარებით ნაკლები იყო გზავნილი იმის შესახებ, რომ ნატო საქართველოს პლაცდარმად იყენებს (4).

ნატოს წინააღმდეგ გზავნილებს ყველაზე ხშირად პარტიები ახმოვანებდნენ ამ მიმართულებით ძირითადად პატრიოტთა ალიანსი აქტიურობდა.

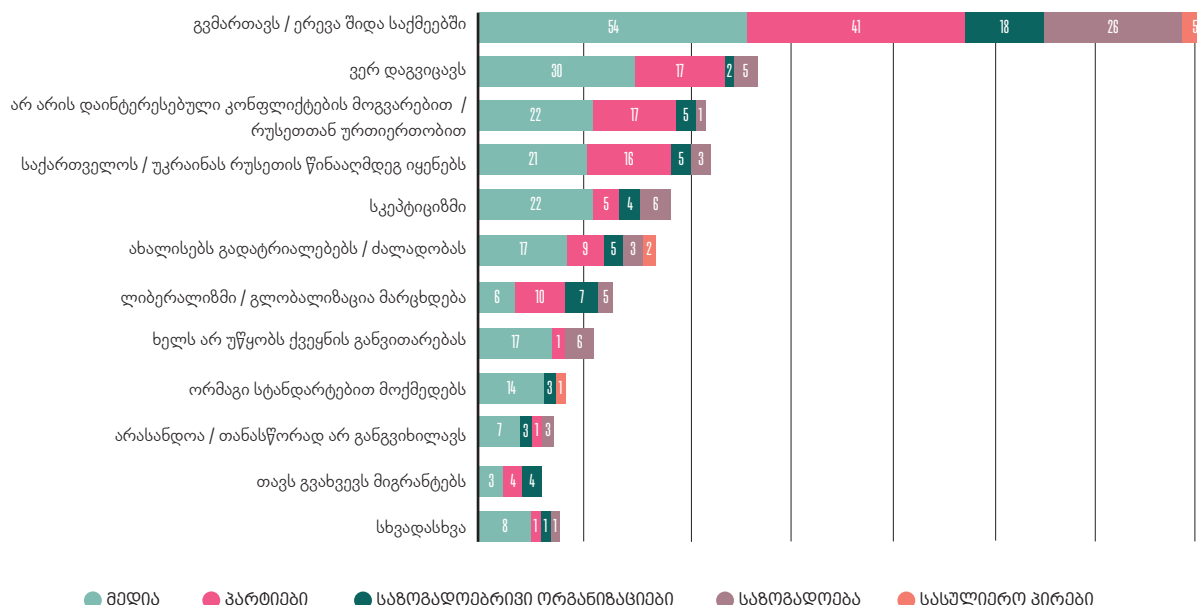
დიაგრამა 5. გზავნილები NATO-სთან დაკავშირებით

- **დასკვლავითი.** ახალი გზავნილი, რომელიც დასავლეთის ქვეყნების მიმართ ვრცელდებოდა იყო მოსაზრება, რომ ლიბერალიზმი, გლობალიზაცია ამერიკასა და სხვა დასავლურ ქვეყნებში მარცხს განიცდის, რომ ხდება დასავლური ფასეულობების გადაფასება (28).

ძველი გზავნილებიდან კვლავ დომინირებდა მოსაზრება, რომ დასავლეთი ხელყოფს საქართველოს სუვერენიტეტს შიდა საქმეებში ჩარევის გზით და რეალურად მართავს ქვეყანას (144); ხდებოდა უიმედობის დათესვა, რომ დასავლეთი ვერ დაგვიცავს (54), ამასთანავე არ არის დაინტერესებული კონფლიქტების მოგვარებითა და რუსეთთან ურთიერთობების დარეგულირებით (45), ხოლო საქართველოს და უკრაინას რუსეთის წინააღმდეგ იყენებს (45). დასავლეთის მიმართ სკეპტიციზმის დანერგვასთან ერთად (37), ის გადატრიალებების და ძალადობის ინსპირატორად (36) იყო წარმოჩენილი, რომელიც ხელს არ უწყობს ქვეყნის განვითარებას (24), ორმაგი სტანდარტებით მოქმედებს (18); თანასწორად არ განგვიხილავს (14) და თავს გვახვევს მიგრანტებს (11).

დიაგრამა 6. გზავნილები დასავლეთთან დაკავშირებით

რუსეთის პოლიტიკის მიზანმიმართული გზავნილები / ავტორიტარული გზავნილების იდეალიზაცია.

რუსეთზე საქართველოს ეკონომიკური დამოკიდებულების შესახებ გზავნილები 2019 წელს წინა პერიოდზე უფრო აქტუალური გახდა (50) და კომუნიკაციების დეპარტამენტის საქართველოს პარლამენტში გამოსვლის თანმდევ ანტისაოკუპაციო პროტესტს უკავშირდებოდა, რასაც კრემლმა საქართველოსთან საჭიერ ფრენების შეწყვეტით უპასუხა¹⁰. სპეკულაციები იმაზე, რომ ეს საქართველოს ტურისტულ სექტორს ზიანს მიაყენებდა და ქვეყანა რუსეთის ეკონომიკაზე დამოკიდებულების გარეშე ვერ გადარჩებოდა, სწორედ 20 ივნისის საპროტესტო აქციის კონტექსტში განიხილებოდა.

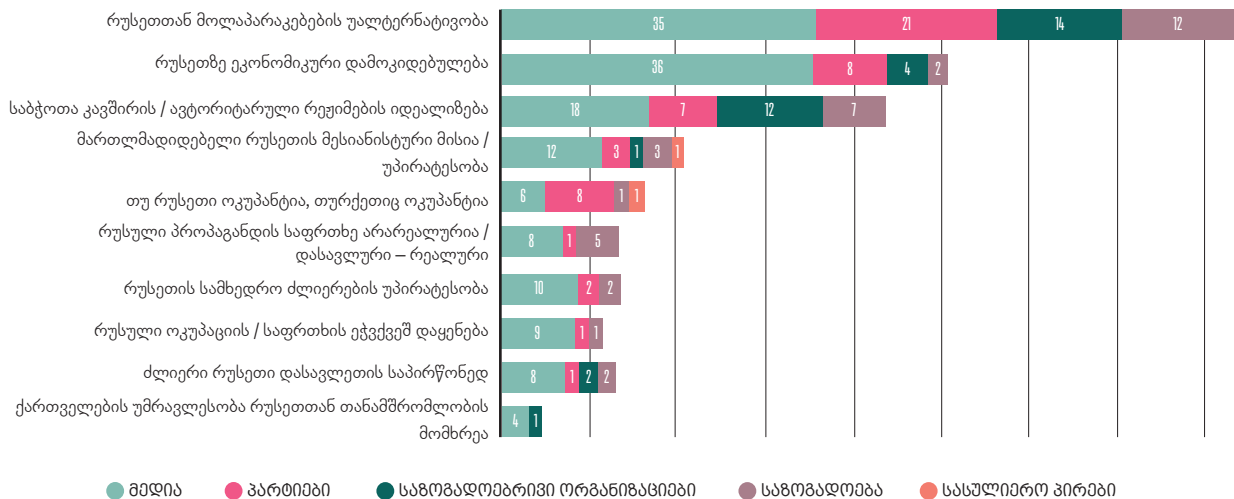
წინა წლებისგან განსხვავებით, გზავნილი – თუ რუსეთია ოკუპანტი, თურქეთიც ოკუპანტია – წლებიდან რაოდენობრივ მონაცემებშიც ავსახეთ (16), რადგან თურქოფობიური კონტექსტის გარდა, რომელიც ტრადიციულად „სიძულვილის ენის“ ანგარიშის შემადგენელია, იკვეთება საქართველოს დღევანდელი უსაფრთხოების გამოწვევებიდან („რუსეთის ოკუპაცია“) ფოკუსის ისტორიულ ოკუპაციაზე (ოსმალეთის იმპერიის ოკუპაცია) გადატანის მცდელობა. ეს გზავნილი აქტუალური იყო იმ ფონზე, როცა გარკვეული წყაროები რუსეთის მიერ საქართველოს ოკუპაციას ეჭვქვეშ აყენებდნენ (11).

გზავნილები ჩრდილოეთ მეზობელთან მოლაპარაკებების უალტერნატივობასა და პირდაპირი დიალოგის აუცილებლობის შესახებ (82) წინა წლებთან შედარებით მნიშვნელოვნად გაზარდილია, რასაც საბჭოთა კავშირის და ავტორიტარული რეჟიმების იდეალიზაცია მოსდევს (44). რუსეთის, როგორც მართლმადიდებელი ქვეყნის განსაკუთრებულ მისიაზე, დაიცვას ერთმორწმუნე ქვეყნები დასავლური საფრთხეებისგან (20) აქცენტირება კვლავ აქტუალური იყო, ისევე როგორც რუსეთის სამხედრო უპირატესობაზე აპელირება (14). გარკვეული წყაროები რუსული პროპაგანდის საფრთხის უგულებელყოფას

¹⁰ თამარ გაბდელიანი, 20 დეკემბერი, 2019. რუსეთის „სასჯელი“ – ემბარგო და დეზინფორმაციები. <http://mythdetector.ge/ka/myth/rusetis-sasjeli-embargo-da-dezinformatsiebi>

ახდენდნენ და ამტკიცებდნენ, რომ პირიქით, პროპაგანდას საკუთარი პოლიტიკური დღის წესრიგისთვის დასავლეთი მიმართავს (14). ძლიერი რუსეთის დასავლეთის საპირწონედ წარმოჩენასთან ერთად (13) ზოგიერთი წყარო გამოთქვამდა მოსაზრებას, რომ ქართველების უმრავლესობას რუსეთთან თანამშრომლობა სურს (5).

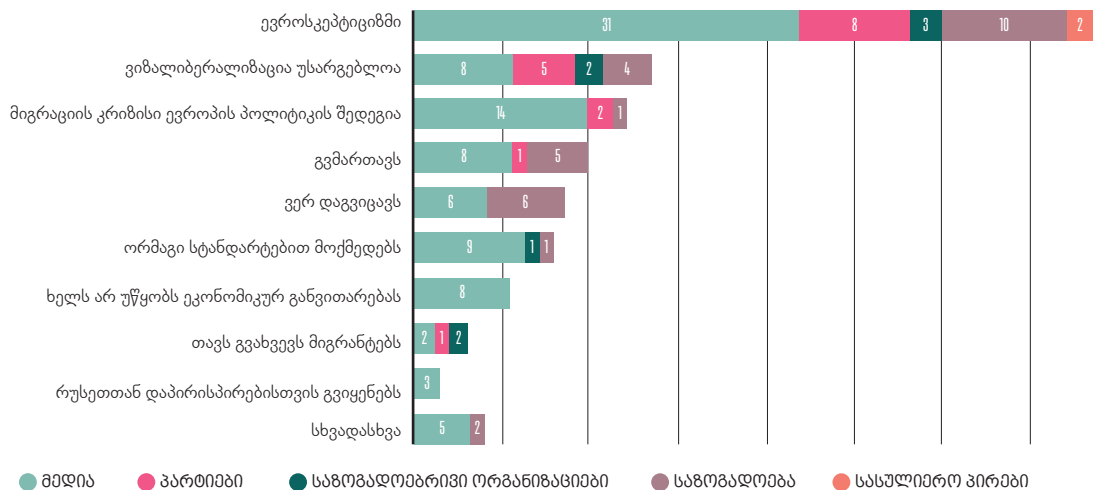
დიაგრამა 7. გზავნილები რუსეთთან, საჭრთა სისტემასთან დაკავშირებით

პეროპა / პეროპაპირი.

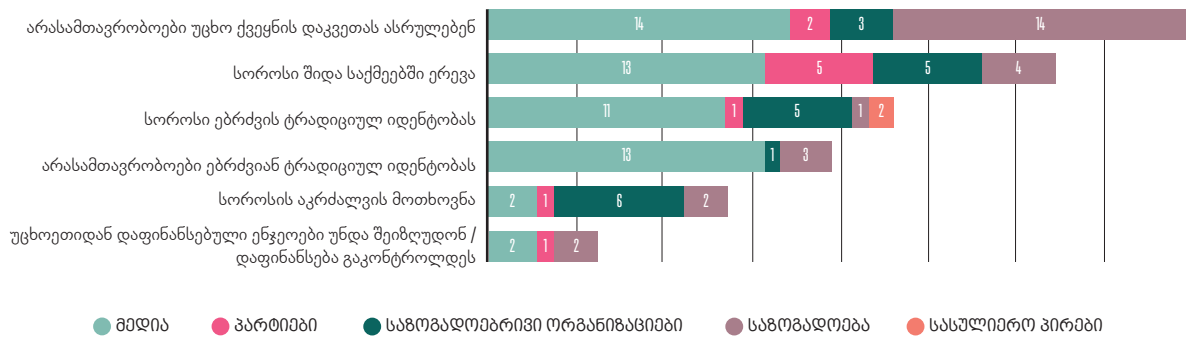
ევროკავშირთან და ევროპასთან მიმართებით გზავნილები არ შეცვლილა და არც რაოდენობრივად გაზრდილა. ევროსკეპტიციზმს (54) მოსდევდა გზავნილი, რომ ვიზალიზერალიზაცია და ასოცირების ხელშეკრულება უსარგებლოა (19), ხოლო მიგრაციის კრიზისი ევროპის პოლიტიკის შედეგია და რომ ევროპა საკუთარი ტოლერანტობის მძევალია (17). ვრცელდებოდა ასევე ძველი გზავნილები, რომ ევროკავშირი გვმართავს (14), ვერ დავიცავს (12), ორმაგი სტანდარტებით მოქმედებს (11) და ხელს არ უწყობს ქვეყნის განვითარებას (8). შედარებით ნაკლებად, მაგრამ მაინც ფიგურირებდა მოსაზრება, რომ ევროკავშირი მიგრანტების მიღებას გვახალღებულებს (5) და რუსეთთან დაპირისპირებისთვის გვიყენებს (3).

დიაგრამა 8. გზავნილები ევროკავშირთან დაკავშირებით

NGO, ჯოჯო სოროსი. დამოკიდებულებები და გზავნილები არც არასამთავრობოებისა და ამერიკელი ფილანტროპებისა და ფონდ ლია საზოგადოების დამფუძნებლის ჯოჯო სოროსის მიმართ შეცვლილა. დომინირებდა გზავნილი, რომ სოროსი საქართველოს შიდა საქმეებში ერევა (27) და ებრძვის ტრადიციულ იდენტობას (20), ისევე როგორც არასამთავრობო ორგანიზაციები (17). ისმოდა, როგორც სოროსის ფონდის აკრძალვის მოთხოვნა (11), ასევე უცხოეთიდან დაფინანსებული არასამთავრობოების შეზღუდვისა და გაკონტროლების მოწოდებებიც (5).

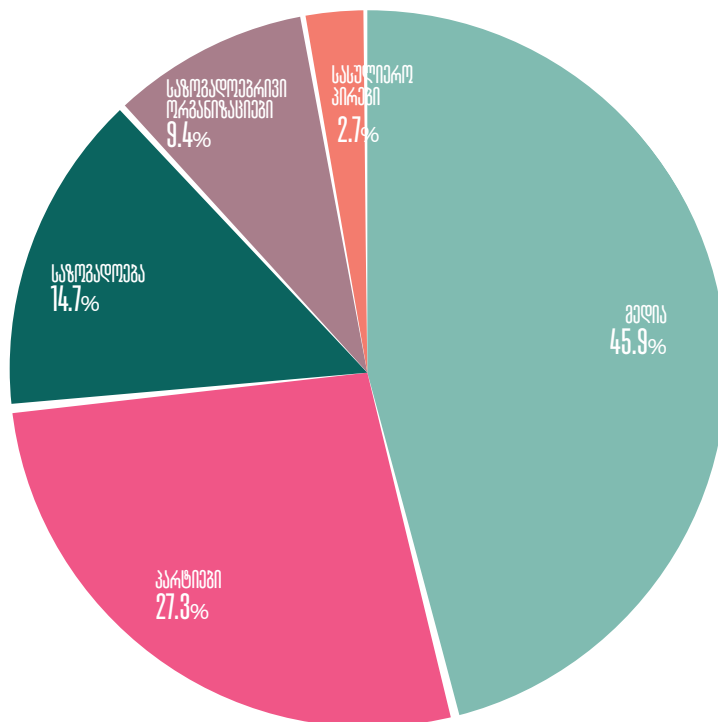
დიაგრამა 9. გზავნილები არასამთავრობო ორგანიზაციებთან, სოროსთან დაკავშირებით

2. ანტიდასავლური გზავნილების წყაროები

წინა წლების მსგავსად, ანტიდასავლური გზავნილების მთავარი წყარო მედია (1271) იყო, რომელსაც პარტიები და პოლიტიკოსები (756) მოსდევნ. პოლიტიკოსების მიერ გაკეთებული კომენტარები 2018 წელთან შედარებით თითქმის გაორმაგებულია (2018: 420), რაც ძირითადად „პატრიოტთა ალიანსის“ ნატოს და აშშ-ს საწინააღმდეგო კამპანიებს უკავშირდებოდა. საზოგადოების ცალკეული წარმომადგენლების (407) და საზოგადოებრივი ორგანიზაციების (260) ანტიდასავლური კომენტარები თითქმის წინა წლის იდენტური იყო, ხოლო სასულიერო პირების მხრიდან მედიით გაკეთებული ანტიდასავლური კომენტარები – შედარებით მცირე (75).

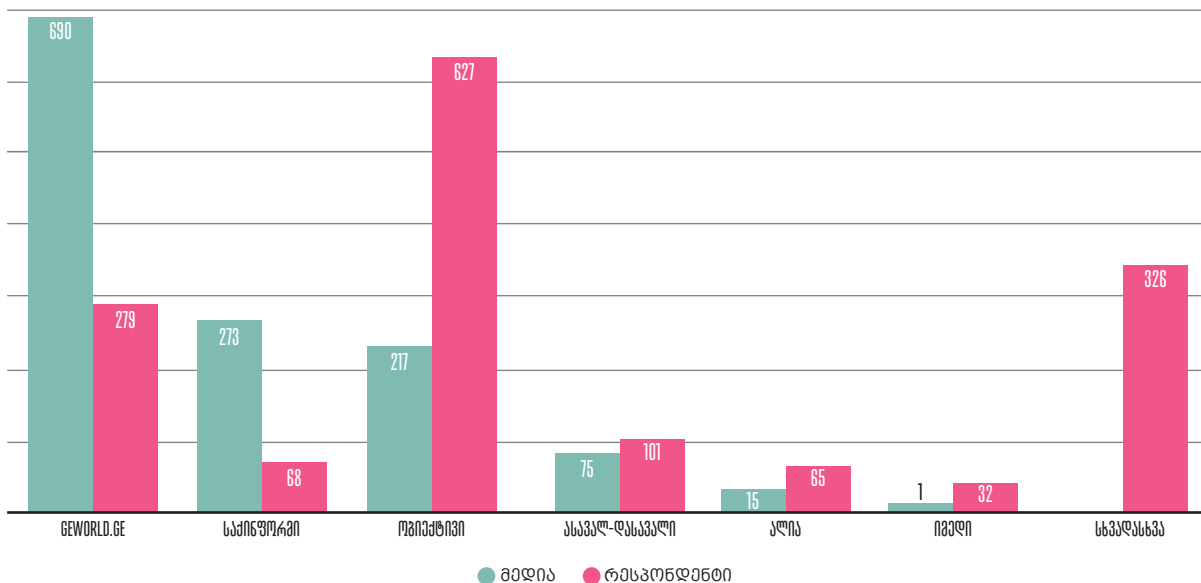
დიაგრამა 10. ანტიდასავლური გზავნილები წყაროების მიხედვით

გეგმა

ანტიდასავლური გზავნილების მთავარ წყაროდ კვლავ 5 მედია საშუალება გამოიკვეთა, ესენია: ონლაინ გამოცემები „საქართველო და მსოფლიო“, „საქინფორმი“, ტვ „ობიექტივი“, გაზეთები „ასავალ-დასავალი“ და „ალია“. ონლაინ გამოცემაში „საქართველო და მსოფლიო“ (Geworld.ge) ყველაზე მეტი ნეგატიური საავტორო (690) შეფასება გამოქვეყნდა, სადაც რესპონდენტთა 279 კომენტარს ვხვდებით. რესპონდენტთა ანტიდასავლური კომენტარების მხრივ ასევე ღიძერობს ტვ „ობიექტივი“ (627), სადაც ჟურნალისტთა 217 მსგავსი შეფასება გაკეთდა. სხვა გამოცემებში კი ასეთი სურათი იკვეთება: საინფორმაციო პორტალი „საქინფორმი“ – სარედაქციო კომენტარი: 273, რესპონდენტი: 68; გაზეთები „ასავალ-დასავალი“ – სარედაქციო კომენტარი: 75, რესპონდენტი: 101 და „ალია“ – სარედაქციო კომენტარი: 15, რესპონდენტი: 65. ტელეკომპანია „იმედის“ ჟურნალისტის 1 და რესპონდენტთა მიერ გაკეთებულ 32 ანტიდასავლურ კომენტარს ვხვდებით.

დიაგრამა 11. ანტიდასავლური გზავნილების წყაროები მედია საშუალებების და მათი რესპონდენტების მიხედვით

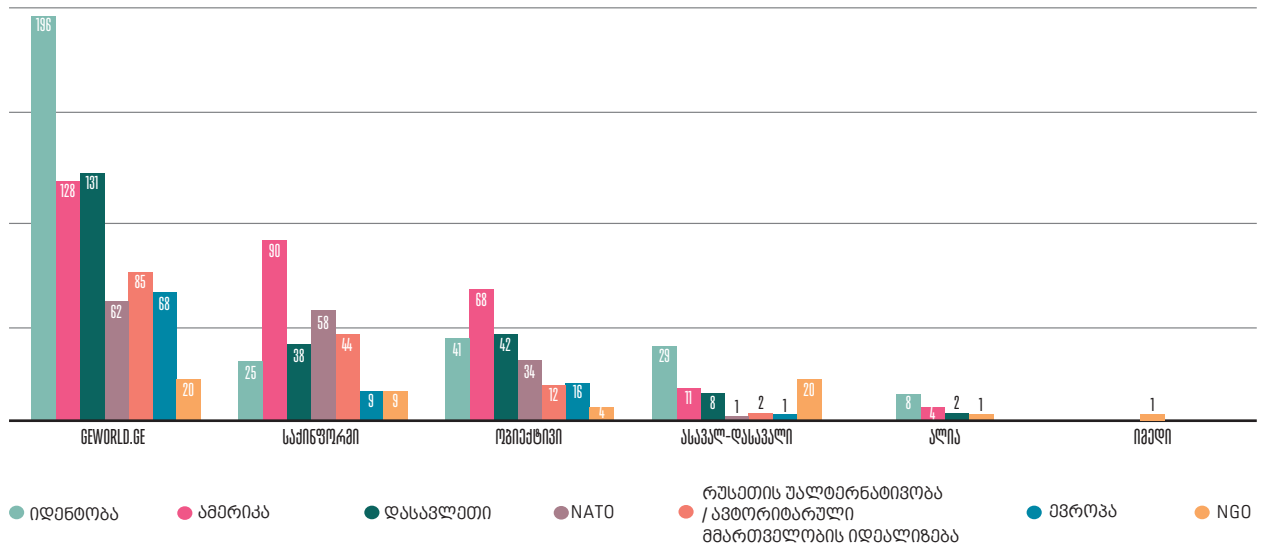

კატეგორიაში სხვადასხვა ის მედია საშუალებებია გაერთიანებული, სადაც რესპონდენტთა ანტიდასავლური კომენტარები გაშუქდა. აქედან ყველაზე მეტი სააგენტო IPN-ზე (94), მარშალპრესზე (74), გაზეთ „რეზონანსში“ (32), სააგენტო PIA-ზე (32) და ტვ კავკასიაზე (29) იყო წარმოდგენილი.

მედია	რესპონდენტი	მედია	რესპონდენტი
IPN	94	მთავარი არხი	15
მარშალპრესი	74	პირველი არხი	12
რეზონანსი	32	კვირის პალიტრა	11
PIA	32	ნეტგაზეთი	9
კავკასია	29	პრაიმ ტაიმი	1
რუსთავი 2	17		

იდენტობის დაკარგვასთან დაკავშირებული კომენტარები „საქართველო და მსოფლიოში“ (196), გაზეთებში „ასავალ-დასავალი“ (29) და „ალია“ (8) დომინირებდა. ონლაინ გამოცემა „საქინფორმსა“ (90) და ტვ „ობიექტივში“ (68) ყველაზე მეტი ანტიამერიკული კომენტარი გავიდა. ნატოს წინააღმდეგ გზავნილებს ყველაზე მეტად „საქართველო და მსოფლიოში“ (62) და „საქინფორმში“ (58) ვხვდებით; არასამთავრობო ორგანიზაციებისა და სოროსის წინააღმდეგ – „საქართველო და მსოფლიოში“ (20) და „ასავალ-დასავალი“ (20).

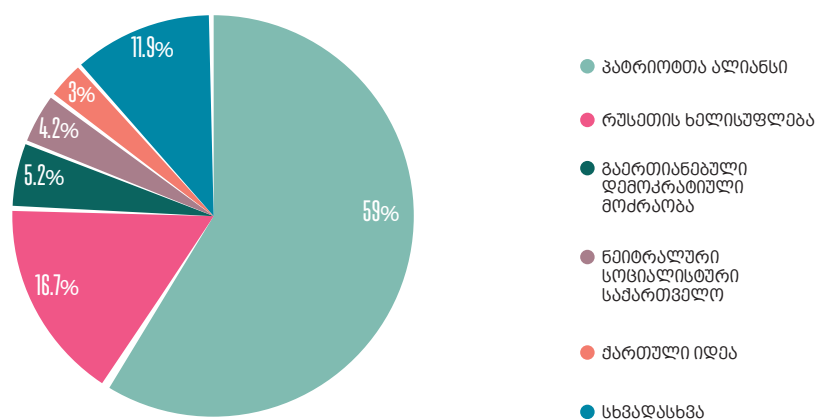
დიაგრამა 12. ანტიდასავლური გზავნილების ტიპოლოგია მედია საშუალებების მიხედვით

პარტიები / პოლიტიკოსები

ანტიდასავლური გზავნილების მხრივ 2019 წელს წინა წლის მსგავსად პატრიოტთა ალიანსი (446) ლიდერობდა, ამასთანავე მონაცემები წინა წელთან შედარებით გაოთხმაგებულია. პატრიოტთა ალიანსს მოსდევს რუსეთის ხელისუფლება (126), გაერთიანებული დემოკრატიული მოძრაობა (39), ნეიტრალური სოციალისტური საქართველო (32) და ქართული იდეა (23). ნეიტრალური სოციალისტური საქართველოს ლიდერი, ვალერი კვარაცხელია ტვ „ობიექტივის“ წამყვანიც არის და მედიის ნაწილშიც ფიგურირებს.

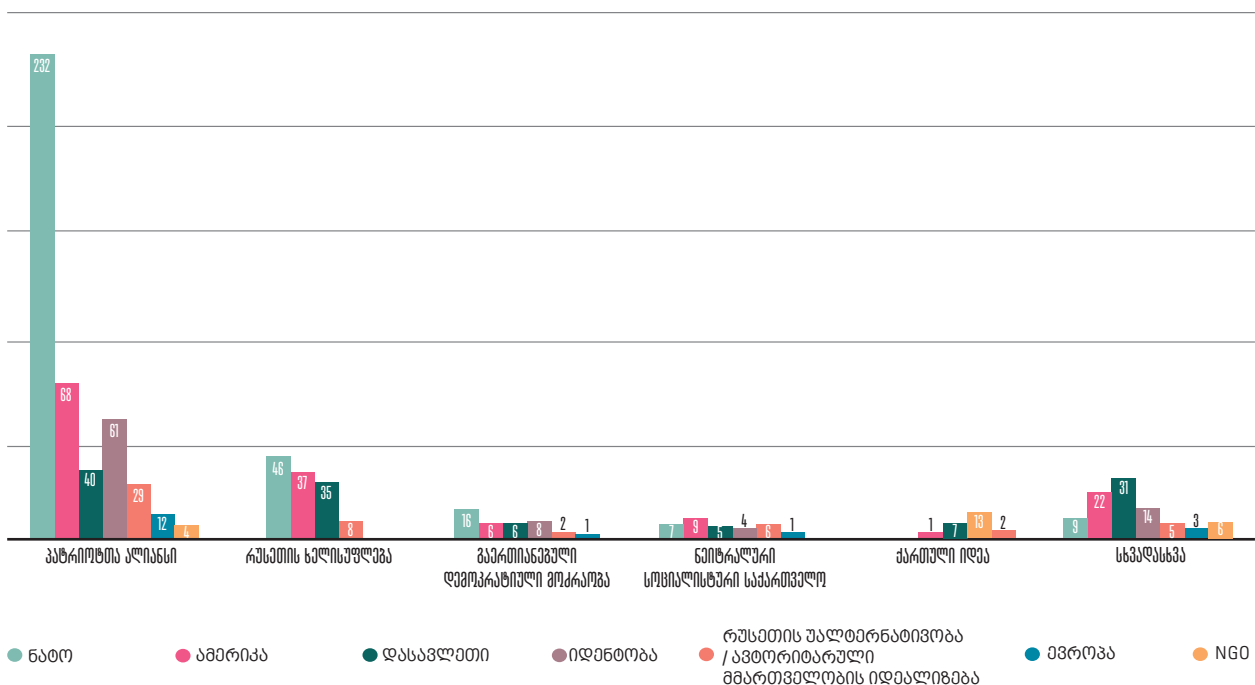
დიაგრამა 13. ანტიდასავლური გზავნილების წყაროები პოლიტიკოსების მიხედვით

როგორც დიაგრამა 14-დან ჩანს, პატრიოტთა ალიანსი ყველა თემაზე დომინირებდა, თუმცა ნატოს საწინააღმდეგო გზავნილები (232) მნიშვნელოვნად აღემატებოდა სხვა თემაზე გაკეთებულ ყველა კომენტარს. რუსეთის ხელისუფლების კომენტარები ნატოს (46), ამერიკის (37) და დასავლეთის წინააღმდეგ იყო მიმართული (35).

გაერთიანებული დემოკრატიული მოძრაობის შემთხვევაშიც ყველაზე მეტი გზავნილი ნატოს წინააღმდეგ იყო მიმართული (25); რუსეთის ხელისუფლებასა (34) და გაერთიანებულ დემოკრატიულ მოძრაობას (25) ყველაზე მეტი კომენტარი ამერიკის წინააღმდეგ აქვთ გაკეთებული. იდენტობის დაკარგვის საფრთხეზე (61) ყველაზე მეტი გზავნილი პატრიოტთა ალიანსის შემთხვევაში გვხვდება, ანტილიბერალურ პარტია „ქართული იდეის“ კომენტარებიდანაც იდენტობის დაკარგვის საფრთხე დომინირებს (13).

დიაგრამა 14. ანტიდასავლური გზავნილების ტიპოლოგია პოლიტიკოსების მიხედვით

საზოგადოებრივი ორგანიზაციები

მედია მონიტორინგის შედეგად გამოვლინდა 23 საზოგადოებრივი ორგანიზაცია, რომელიც წინა წლების მსგავსად ანტიდასავლური გზავნილებით გამოირჩეოდა. მათგან ახალია „საქართველოს განვითარების ლაბორატორია“, (23), რომელსაც ძირითადად მისი დირექტორი ირაკლი გოგავა წარმოადგენდა¹¹ და მეტწილად ტვ „ობიექტივის“ ეთერში ჩნდებოდა. სხვა საზოგადოებრივი ორგანიზაციებიდან ყველაზე აქტიურები იყვნენ პრიმაკოვის სახელობის ქართულ-რუსული საზოგადოებრივი ცენტრი (45) და ევრაზიის ინს-

¹¹ 1999-2004 წლებში გოგავა საქართველოს პარლამენტის წევრი იყო მოქალაქეთა კავშირიდან და დაკავშირებული იყო ქვემო ქართლის გუბერნატორთან ლევან მამალაძესთან <https://old.civil.ge/geo/article.php?id=640>

ტიტუტი (45), რომელიც თავის პოზიციას ხშირად „საქართველო და მსოფლიოს“ ვებ-გვერდზე აქვეყნებდა, ისევე როგორც ორგანიზაცია „სტალინელი“ (17).

#	საზოგადოებრივი ორგანიზაციები	ანტიდასავლური კომენტარები
1	პრიმაკოვის სახელობის ქართულ-რუსული საზოგადოების ცენტრი	45
2	ევრაზიული ინსტიტუტი	45
3	უფლებადამცველთა გაერთიანება	36
4	საქართველოს განვითარების ლაბორატორია	23
5	გლობალური კვლევების ცენტრი	19
6	სტალინელი	17
7	ქართული მარში	17
8	სახალხო კრება	14
9	მართვის სტრატეგიული ინსტიტუტი	9
10	ტერორიზმის კვლევის ცენტრი	7
11	ბავშვთა უფლებების დაცვის საზოგადოება	5
12	ყოფილი პატიმრები – ადამიანის უფლებებისათვის	5
13	ქართული მისია	4
14	სხვადასხვა	14
სულ		260

საზოგადოების წარმომადგენლები

საზოგადოების წარმომადგენელთა ანტიდასავლური კომენტარებიდან (407) ყველაზე ხშირად ფიგურირებდნენ შემდეგი პირები: თადარიგში მყოფი გენერალ-ლეიტენანტი გურამ ნიკოლაიშვილი (58); ბიზნესმენი ლევან ვასაძე, რომელმაც კაპიტალი რუსეთში დააგროვა; პოლიტოლოგი თამარ კიკნაძე (31), რომელიც პრიმაკოვის ცენტრის ღონისძიებებში და ქართულ-რუსულ ფორუმებში აქტიურად მონაწილეობს, ასევე ტვ „ობიექტივის“ ხშირი რესპონდენტი; ტვ „ობიექტივის“ მაცურებლები (24), რომლებიც ანტიდასავლურ შეფასებებს ძირითადად თოქ-შოუში სატელეფონო ჩართვის დროს აკეთებდნენ და სხვები. მათ შორის იყო Veterans Today-ს ჟურნალისტი ჯეფრი სილვერმანი (10), რომელიც ძირითადად ლუგარის ლაბორატორიის წინააღმდეგ აქტიურობდა.

საზოგადოების წარმომადგენლები		საზოგადოების წარმომადგენლები	
გურამ ნიკოლაიშვილი	58	რეზო ამაშუკელი	12
ლევან ვასაძე	38	გურამ ქართველიშვილი	11
თამარ კიკნაძე	31	გოგა ხაინდრავა	10
„ობიექტივის“ ტელემაცურებელი	24	ჯეფრი სილვერმანი	10
მამუკა არეშიძე	13	ჰამლეტ ჭიპაშვილი	10

სასულიერო პირები

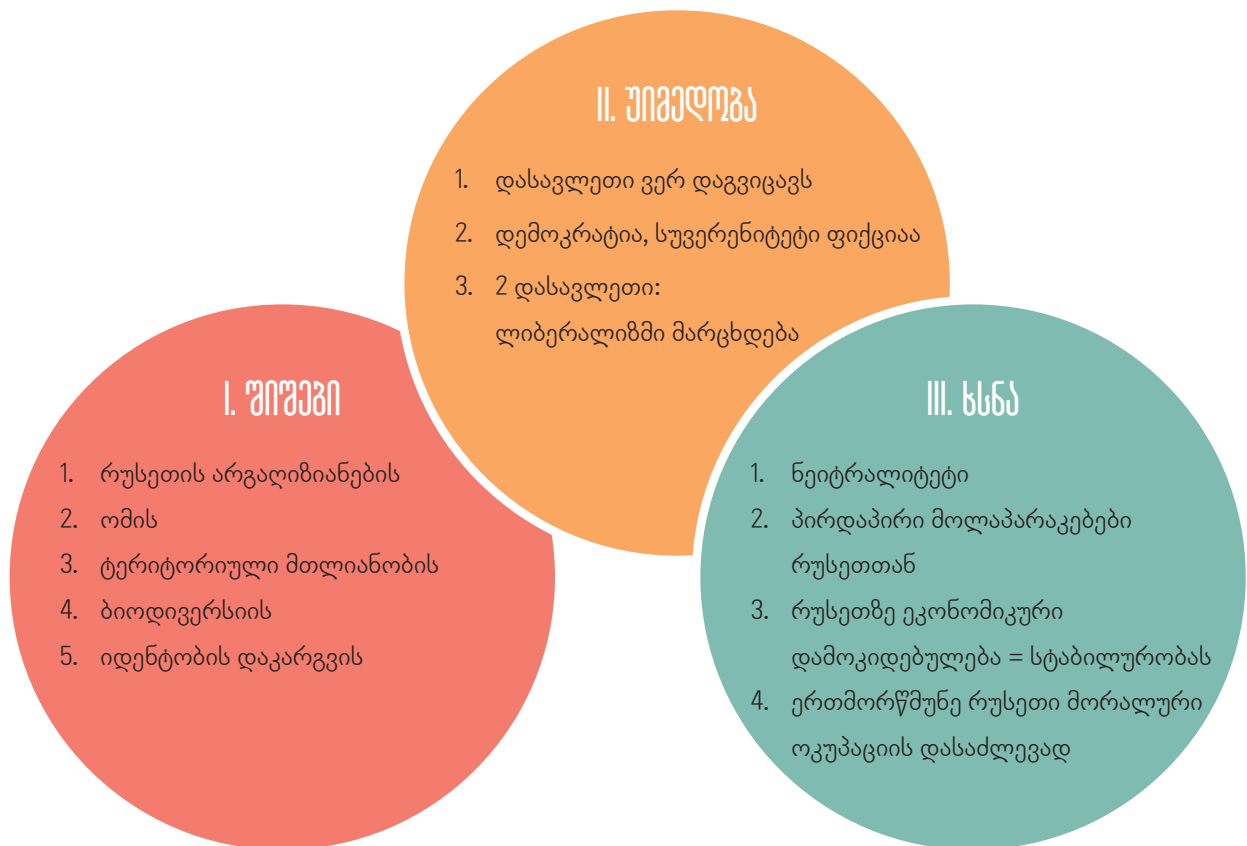
2018 წლის მსგავსად სასულიერო პირებიდან ყველაზე მეტად ანტიდისკულური გზაგადასვლით ავტალის ქეთევან წამებულის სახელობის ტაძრის წინამძღვარი გიორგი რაზმაძე გამოირჩეოდა.

სასულიერო პირები		სასულიერო პირები	
გიორგი რაზმაძე	26	დავით ნოზაძე	2
დავით ქვლივიძე	8	იაკობ იაკობაშვილი	2
სხვადასხვა სასულიერო პირები	8	მელქისედეკ დიაკონიძე	2
დავით ისაკაძე	7	ქრისტეფორე წამალაძე	2
სპირიდონ აბულაძე	5	დავით ლასურაშვილი	1
იოანე გამრეკელი	4	ირემია ლომაძე	1
ბასილ მკალავიშვილი	3	რომან ვასკრესენსკი	1
გიორგი პავლოვი	3		

3. ანტიდასავლური ნარატივების სტრუქტურა (ფრაიმიინგი)

ანტიდასავლური ნარატივების სტრუქტურა წინა წლების მსგავსად კვლავ სამ საფეხურიანია და შემდეგ ეტაპებს მოიცავს: I. შიშების დათესვა; II. უიმედობის დანერგვა და III. ხსნის ანუ გამოსავლის შეთავაზება.

დიაგრამა 15. ანტიდასავლური ნარატივების სტრუქტურა

I. შიშის დათმვა

1.1. რუსეთის არაპოლიტიკური შიში

ნაციონალური მოძრაობის მმართველობისგან განსხვავებით (2004–2012), რომელიც რუსეთთან ურთიერთობაში რადიკალური რიტორიკითა და ქმედებებით (რუსეთის ჯაშუშების გაძევება) გამოირჩეოდა, 2012 წელს ხელისუფლებაში მოსული მმართველი პარტია „ქართული ოცნების“ მიდგომები კრემლის მიმართ თვისებრივად განსხვავებული იყო. ნატოსა და ევროკავშირში გაწევრიანების დეკლარირებული მიზნის პარალელურად, ქართული ოცნების 2012 წლის წინასაარჩევნო პროგრამაში მკაფიოდ იყო გაცხადებული, რომ საქართველო აღარ უნდა ყოფილიყო დასავლეთსა და რუსეთს შორის წინააღმდეგობრივ საკითხთა ნუსხაში. იგივე თემა 2019 წელს რუსეთთან დაკავშირებული აქტორები – ევრაზიული ინსტიტუტის და პატრიოტთა ალიანსის წარმომადგენლებიც ახმოვანებდნენ:

ქართული ოცნების 2012 წლის წინასაარჩევნო პროგრამა ¹²	ევრაზიული ინსტიტუტი, 28 იანვარი, 2019	პატრიოტთა ალიანსი, 22 ივლისი, 2019
„საქართველოს ფაქტორი აღარ უნდა არსებობდეს დასავლეთსა და რუსეთს შორის წინააღმდეგობრივ საკითხთა ნუსხაში“.	გულბათ რეხილაძე: „ჩვენი მიზანია: არ დავუშვათ კავკასიის და, განსაკუთრებით, საქართველოს საბოლოო ჩამოყალიბება რუსეთსა და ამერიკას, დასავლეთს შორის დაპირისპირების არენად“ ¹³ .	დავით თარხან-მოურავი: „საქართველო უკვე არის დაპირისპირების საგანი და არ უნდა იყოს არავითარ შემთხვევაში“ ¹⁴ .

რუსეთის არგალიზაციის საბაბით, ერთი მხრივ, მმართველი პარტია ხშირად სათანადოდ არ რეაგირებდა კრემლის ინფორმაციულ ოპერაციებზე (მაგალითად, მიზანმიმართულ კამპანიაზე ლუგარის ლაბორატორიის წინააღმდეგ), მეორეს მხრივ, კრემლის ინტერესების გამხმოვანებლები მუდმივად აპელირებდნენ იმ თემებზე, რომლებსაც მოსკოვის გალიზიანების პოტენციური აქვს. ნატოში ინტეგრირებასთან და საქართველოში ამერიკული ბაზების განთავსებასთან ერთად ანაკლიის ღრმაწყლოვანი პორტის მშენებლობის საკითხიც რუსეთის ინტერესებთან შეუთავსებლად მიიჩნეოდა, რასაც 2020 წლის დასაწყისში მთავრობის მხრიდან ანაკლიის კონსორციუმისთვის ხელშეკრულების შეწყვეტა მოჰყვა¹⁵.

ანაკლიის პორტი ეკონომიკური პროექტი არ არის. პრორუსული პარტია „პატრიოტთა ალიანსი“ და მასთან დაკავშირებული ტვ „ობიექტივი“ ეჭვქვეშ აყენებდა პორტის ეკონომიკურ დანიშნულებას და მას ამერიკის სამხედრო ინტერესების პრიმმაში განიხილავდა.

ბონდო მძინარაშვილი, ტვ „ობიექტივის“ წამყვანი: „...როცა გენერალი [ჭოჯესი] აკეთებს ამას, აქ ხო ქვეტექსტებში იგულისხმება, რო ანაკლიის პორტი კრიტიკულად მნიშვნელოვანია არა ეკონომიკური განვითარებისთვის, არამედ სულ სხვა მიზნებით?“

¹² ქართული ოცნება, 2012 წლის წინასაარჩევნო პროგრამა http://www.ivote.ge/images/doc/pdfs/ocnebis%20saarchevno%20programa.pdf?fbclid=IwAR09_KnlZVAdSBcUvmX7vh3vcA7l-S__P3lyFysgPAXP5UhpKNhHWmuX1W0

¹³ <https://bit.ly/2XTuuZK>

¹⁴ ობიექტივი, დღის ბოლოს, 22 ივლისი. <https://www.myvideo.ge/v/3825956>

¹⁵ ანა ჩხიკვაძე, ამერიკის ხმა, 14 იანვარი. ანაკლიის პორტის გაურკვეველი მომავალი. <https://www.amerikishma.com/a/unclear-future-of-the-anaklia-port-project/5244109.html>

გიგი მაღლაკელიძე, პატრიოტთა ალიანსი: „დიდი კითხვის ნიშანი ჩნდება ამ პორტის ეკონომიურ ეფექტურობაზე“¹⁶.

დავით თარხან-მოურავი, პატრიოტთა ალიანსი: „მიუმხრობლობის შემთხვევაში ანაკლიაში ღრმაწყლოვანი პორტი ჩვენ გვექნება... მიუმხრობლობა ისაა, რომ იქ არ იქნება უცხო ქვეყნების წყალქვეშა ნავები და ეს ნიშნავს, რომ არ გრძნობს საშიშროებას რუსეთი, თორემ პორტი გაქვს და შენია“¹⁷.

„საქინფორმის“ რედაქტორი ხაზს უსვამდა იმ ფაქტს, რომ წინა ხელისუფლებისგან განსხვავებით, „ქართული ოცნება“ ამერიკელების დაკვეთის უსიტყვო შემსრულებელი არ არის და მან ანაკლიის პროექტის მშენებლობა ამიტომ შეაჩერა.

არნო ხიდირბეგიშვილი, საქინფორმის მთავარი რედაქტორი: „ივანიშვილი, სააკაშვილისგან განსხვავებით, ბრმად არ შეასრულებს მათ ნებას და უკვე შეაჩერა შავ ზღვაზე აშშ-ის პირველი სამხედრო-საზღვაო ბაზის – ანაკლიის პორტების მშენებლობა“¹⁸.

რუსეთის საგარეო უწყების მინისტრის მოადგილე კი ამერიკის შეერთებული შტატების სახელმწიფო მდივნის მაიკ პომპეოს განცხადებას¹⁹, რომ პორტი საქართველოს თავისუფალ ეკონომიკებთან ურთიერთობას გააძლიერებდა და ჩინეთისა და რუსეთის ეკონომიკური ინტერესების მსხვერპლობისგან იხსნიდა, რუსეთსა და საქართველოს შორის ურთიერთობის ნორმალიზების გამო დასავლეთის შეშფოთებით ხსნიდა:

გრიგორი კარასინი, რუსეთის საგარეო საქმეთა მინისტრის მოადგილე: „დასავლეთში ნერვიულობა გამოწვეულია იმით, რომ საქართველოსა და რუსეთს შორის ნორმალური ურთიერთობები მყარდება... თუ რა უნდა გაკეთდეს ანაკლიის პორტთან დაკავშირებით, ეს საქართველომ უნდა გადაწყვიტოს, მაგრამ ის, რაც პომპეომ რუსეთისა და ჩინეთის მიმართ თქვა, არ არის ის ტონი, რომელიც ჩვენ გვაწყობს“²⁰.

1.2. ომის უოუში

ომის განახლების შიშს კრემლი და კრემლის ინტერესების გამტარი აქტორები საქართველოში წლებია აღვივებენ. ამ მიზნით კვლავ აქტუალურია შემდეგი გზავნილები:

ომი ავგირობის წაქეზებით ლაიშოუ, რაც მიზნად ისახავს რუსეთის პასუხისმგებლობის უგულებელყოფას და კონფლიქტში საქართველოს და მისი სტრატეგიული პარტნიორის დადანაშაულებას:

ჯეფრი სილვერმანი, ვეტერანს თუდვი: „2008 წლის აგვისტოს ომიც ამერიკის ტესტ-გეგმის ნაწილი იყო“²¹.

¹⁶ ობიექტივი, ლამის სტუდია, 26 ოქტომბერი. <https://www.myvideo.ge/v/3867060>

¹⁷ ობიექტივი, დღის ბოლოს, 25 ივნისი. <https://www.myvideo.ge/v/3812793>

¹⁸ საქინფორმი, 2 დეკემბერი. <https://bit.ly/3fgzjSS>

¹⁹ რადიო თავისუფლება, 11 ივნისი, 2019. პომპეო: გამოვხატე იმედი, რომ საქართველო დაასრულებს პორტის პროექტს. <https://bit.ly/2MLSWWG>

²⁰ საქინფორმი, 17 ივნისი. <https://bit.ly/37lrUPi>

²¹ ასავალ-დასავალი, 13-19 მაისი.

ლევან ჩაჩუა, ქართული იდეა: „რაც შეეხება ბრაიზებსა და კრამერებს, რომლებიც გვეუბნებიან, რომ რუსეთს მხოლოდ ძალის ენა ესმის, ამგვარი მზაკვრული წაქეზებით მათ თავის დროზე სააკაშვილი იქამდე მიიყვანეს, რომ მძინარე ცხინვალის დაბომბვინეს“²².

ნინო ბურჯანაძე, გაერთიანებული დემოკრატიული მოძრაობა: „პრობლემა გახლდათ ის, რომ სააკაშვილი წააქეზა მაკკეინმა და მისმა გუნდმა, რომელსაც ამერიკის საპრეზიდენტო არჩევნების წინ ძალიან სჭირდებოდა ანტირუსული ისტერიის შექმნა“²³.

ვლადიმერ პუტინი, რუსეთის პრეზიდენტი: „საბრძოლო ზონაში [2008 წელს] ამერიკელები იმყოფებოდნენ. ქართული არმია ამერიკელების შეიარაღებული იყო. ამერიკელი ინსტრუქტორები რომ წვრთნიდნენ, ესეც ფაქტია“²⁴.

ამერიკა / დასავლეთი არ არის დაინტერესებული კონფლიქტის მოგვარებით და რუსეთთან ურთიერთობის დარეგულირებით:

გიორგი ლომია, პატრიოტთა ალიანსი: „არავის არ აწყობს შენს ქვეყანაში მშვიდობა... იმიტომ, რომ მუდმივად რუსეთისკენ უნდა გაიშვირონ თითი და თქვან, რო აი, აგრესორი, აი, ნახეთ ოკუპანტი და ა.შ... ჩვენ როგორც საცდელი კურდღლები და საცდელი ვირთხები ვჭირდებით უცხოელებს, რო ჩვენით მათ უნდა ევატონ რუსებს“²⁵.

მარია ზახაროვა, რუსეთის საგარეო საქმეთა სამინისტროს ოფიციალური წარმომადგენელი: „ჩვენი დასავლელი, განსაკუთრებით ამერიკელი კოლეგები, განაგრძობენ რუსეთის, აფხაზეთისა და სამხრეთ ოსეთის დადანაშაულებას. იმის ნაცვლად, რომ ხელი შეუწყონ მშვიდობასა და უსაფრთხოებას ამიერკავკასიაში, ყველაფერს აკეთებენ რეგიონში ვითარების დესტაბილიზაციისთვის. ჩვენ ვხედავთ, როგორ ამარაგებენ საქართველოს იარაღით, ითრევენ სამხედრო ბლოკებში“²⁶.

აგეიკა / დასავლური რუსეთთან დაპირისპირებისთვის კლასიკურად ვიყენებს:

ბესო ბარბაქაძე, საქართველო და მსოფლიოს ჟურნალისტი: „რუსეთთან საომრად ყველაზე კარგი პოლიგონი სწორედ ჩვენი ტერიტორიაა. ამერიკელებმა კარგად იციან, რომ სხვა მეზობლებს ვერ ააბუნტებენ, ვერ დააგოიმებენ“²⁷.

ნინო რატიშვილი, ტვ ობიექტივის წამყვანი: „მთავარი მაინც ის არის, რომ ამერიკას მაინც სჭირდება ირანთან ომის გაჩაღებისთვის საქართველოს ტერიტორია“²⁸. „მე სულ მეშინია არ დაიწყოს სირიზაცია საქართველოსი, პოლიგონიზაცია“²⁹.

²² საქართველო და მსოფლიო, 19 სექტემბერი, <https://bit.ly/2kmZ7Wq>

²³ ასავალ-დასავალი, 12-18 აგვისტო

²⁴ რუსთავი 2, პოსტსკრიპტუმი, 5 მაისი, საარქივო ჩანაწერი <https://www.myvideo.ge/v/3786254>

²⁵ ობიექტივი, ლამის სტუდია, 11 სექტემბერი, <https://www.myvideo.ge/v/3849196>

²⁶ იმედი, ქრონიკა, 13 სექტემბერი <https://www.imeri.ge/ge/video/41859/pasukhi-moskovs#!?type=2&page=2>

²⁷ საქართველო და მსოფლიო, 19 სექტემბერი, <https://bit.ly/2lZhstc>

²⁸ ობიექტივი, ლამის სტუდია, 25 ივნისი, <https://www.myvideo.ge/v/3813031>

²⁹ ობიექტივი, ლამის სტუდია, 23 ოქტომბერი, <https://www.myvideo.ge/v/3865556>

ამერიკის/ნატოს გაზაფხულის რუსეთის პროვოცირებას გამოიწვევს. საქართველოში ამერიკის ბაზების განთავსების მიზანშეუწონლობაზე კომენტარები, ერთი მხრივ, „ჰერითიჯის ფონდის“ საგარეო პოლიტიკის ცენტრის დირექტორის, ლუკ კოფის ინიციატივას³⁰ უკავშირდებოდა, სირიის დატოვების შემდეგ ამერიკული ჯარები საქართველოში, კერძოდ, სამცხე-ჯავახეთში განთავსებინათ; ასევე საქართველოს პრეზიდენტის განცხადებაზე³¹ პრორუსი აქტორების რეაგირებას, რომ საქართველოში ამერიკული ბაზების განთავსება რუსეთის პროვოცირებას გამოიწვევდა:

ბაკურ სვანიძე, ჟურნალისტი: „ეს [სირიიდან გამოსული ამერიკული ჯარის განთავსება საქართველოში] მართლაც „ბრწყინვალე შანსია“ საიმისოდ, რომ მომავალში საქართველოც (ღმერთმა დაგვიფაროს!) სირიას დაემსგავსოს და ორი (ან სამი) დიდი სახელმწიფოს მიერ ერთმანეთის ძალების გამოსაცდელ პოლიგონად იქცეს“³².

გიგი მაღლაკელიძე, პატრიოტთა ალიანსი: „საქართველოში რო სამხედრო ბაზა გაკეთდეს, ღმერთმა არ ქნას და 1 ჯურვიც რო ჩამოვარდეს, იმდენად ძლიერია უკვე ბირთვული იარაღი... ვფიქრობ, რომ საქართველო არ შეიძლება მუსკულებზე, ჯაველინებზე და რაღაცა ძალის დემონსტრირებაზე, განსაკუთრებით საქართველო, იყურებოდეს ქვეყნის უსაფრთხოების კონცეფციიდან“³³.

დიმიტრი ლორთქიფანიძე, პრიმაკოვის სახელობის ქართულ-რუსული საზოგადოებრივი ცენტრი: „მე მინდა გამოვეხმაურო საქართველოს პრეზიდენტის განცხადებას, უცხო ქვეყნის ბაზების საქართველოში განთავსებასთან დაკავშირებით, რომელსაც მხარს ვუჭერ და მიმაჩნია, რომ არის ბრძნული და ძალიან პრაგმატული“³⁴.

მელქისედეკ დიაკონიძე, მიტროპოლიტი: „იქით ამერიკული ბაზის შექმნაზე გამოაცხადა უარი [სალომე ზურაბიშვილმა] და ამისთვის თავდახრით ვუხდი მადლობას“³⁵.

კვლავ აქტუალური იყო გზავნილი, რომ ნატოში ინტეგრირება რუსეთის პროვოცირებას გამოიწვევს:

ანზორ დანელია, საქართველო და მსოფლიოს ავტორი: „რუსეთმა, რომელსაც დღეს „ძალა შესწევს ქადილისა“, რამდენჯერ გაგაფრთხილათ, ჩემი საზღვრების სიახლოვეს არ დაუშვებ არავითარ ნატო-კატოებსო?!... რუსეთს აიძულებთ, როგორც იმ დივერსანტმა სააკაშვილმა აიძულა და ამის გამო დაგვეკარგა სამაჩაბლო, აფხაზეთი, მოვიდეს და ქვა-ქვამე დაადულოს“³⁶.

ვაჟა ოთარაშვილი, პატრიოტთა ალიანსი: „ქართული სახელმწიფო არ გვექნება თუნდაც აქ ერთი ნატოს ბაზაც რომ განათავსო. დაგადულებს ის რუსეთი იმ ბაზის გვერდზე“³⁷.

³⁰ ნინო გელაშვილი, რადიო თავისუფლება, 25 ოქტომბერი, 2019. „ლუკ კოფის მხრიდან ეს არის განწყობების მოსინჯვა როგორც საქართველოში, ასევე აშშ-ში“. <https://bit.ly/2C3RVam>

³¹ ია მეურმიშვილი, ამერიკის ხმა, 1 მაისი, 2019. ინტერვიუ სალომე ზურაბიშვილი. <https://www.amerikishma.com/a/interview-with-presidnt-zourabishvili/4897528.html>

³² საქართველო და მსოფლიო, 30 ოქტომბერი, <https://bit.ly/31WZA0Z>

³³ ობიექტივი, ღამის სტუდია, 11 მაისი, <https://www.myvideo.ge/v/3789664>

³⁴ მარშალპრესი, 9 მაისი. <https://marshalpress.ge/archives/234915>

³⁵ ალია, 6-12 მაისი

³⁶ საქართველო და მსოფლიო, 19 სექტემბერი. <https://bit.ly/2msBFrL>

³⁷ კავკასია, ბარიერი, 16 სექტემბერი. <https://www.myvideo.ge/v/3851684>

ნატოში საქართველოს ინტეგრირების თემაზე მკვეთრი განცხადებები რუსეთის ხელისუფლების მხრიდან კეთდებოდა, რომელიც მოუწოდებდა საქართველოს ხელისუფლებას თანმიმდევრული ყოფილიყო და ორმაგი თამაშის ნაცვლად, არჩევანი გაეკეთებინა:

გრიგორი კარასინი, რუსეთის საგარეო საქმეთა მინისტრის მოადგილე: „თბილისი უნდა ჩამოყალიბდეს: ან აირჩიოს სამხრეთ კავკასიაში რეგიონალური კეთილგანწყობის ატმოსფეროს შექმნა, ან ევროატლანტიკური დღის წესრიგი... კარგად გვახსოვს, რით დაიწყო უკრაინის პრობლემა... ისტორია გვიჩვენებს, რომ ორ დაფაზე ერთდროულად თამაშის მცდელობები გაუგებრობას იწვევს, რასაც ნეგატიური შედეგები შეიძლება მოჰყვეს“³⁸.

1.3. ტერიტორიული მოტივების დაკარგვის შიში

ტერიტორიული მთლიანობის დაკარგვის შიში წინა წლების მსგავსად კოლექტიური თავდაცვის შესახებ ნატოს მე-5 მუხლის ოკუპირებულ რეგიონებზე ქვეყნის ტერიტორიული მთლიანობის აღდგენის შემდეგ გავრცელებას და საქართველოს ნატოში დაჩქარებული წესით ინტეგრირების ინიციატივას შეეხებოდა, რაც 2019 წელს ნატოს ყოფილმა გენერალურმა მდივანმა ანდრეს ფოგ რასმუსენმა³⁹ გააუღერა. ამ ინიციატივას კრემლის აქტორების გარდა, ქართული ოცნების ცალკეული წარმომადგენლების ნეგატიური შეფასებაც მოჰყვა:

გია ვოლსკი, ქართული ოცნება: „ამ ტერიტორიებზე ვერც ჩვენ და ვერცერთი პოლიტიკური ძალა უარს ვერ იტყვის, არ იტყვის, რადგან ისტორიისა და სახელმწიფოს წინააღმდეგ სვლაა“⁴⁰.

თავისუფალი საქართველო: „დისკუსიები საქართველოს ნატო-ში ინტეგრაციის საკითხზე ნამდვილად უნდა დაიწყოს, ოღონდ უნდა დაიწყოს არა იმ კუთხით, მისაღებია თუ არა აფხაზეთისა და ე.წ. სამხრეთ ოსეთის გარეშე ნატო-ში ინტეგრაცია, არამედ საერთოდ, აზრი აქვს თუ არა ნატო-სთან თანამშრომლობის გაგრძელებას, თუკი ამის შედეგად ხდება საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობის რღვევა და არა აღდგენა“⁴¹.

კონსპირაციას, რომ საქართველოს ნატოში ინტეგრირება თურქეთის ჯარის შემოსვლის და ტერიტორიების დაკარგვის ტოლფასი იყო, მეტწილად თურქოფობიით გამორჩეული პარტია „პატრიოტთა ალიანსი“ და კრემლისტური „საქართველო და მსოფლიოს“ გამომცემელი ავრცელებდნენ:

ალექსანდრე ჭაჭია, საქართველო და მსოფლიოს გამომცემელი: „მხოლოდ იდიოტებმა შეიძლება არ დაიჯერონ, რომ თუ საქართველო ნატოში გაწევრიანდება, ეს უკანასკნელი კი საქართველოში თავის ჯარებს შემოიყვანს ფსოვზე ჩასაყენებლად, ეს აუცილებლად თურქეთის ჯარი იქნება“⁴².

დავით თარხან-მოურავი, პატრიოტთა ალიანსი: „თუ სამხედრო მიუმხრობლობა არ იქნა, აი, მე გეუბნებით, რომ აჭარას ჩაყლაპავს თურქეთი და ამას ხელს შეუწყობენ სწორედ ნატოს ქვეყნები“⁴³.

³⁸ IPN, 28 თებერვალი. <https://bit.ly/3d5jywg>

³⁹ Civil.ge, 11 სექტემბერი, 2019. „რისკი ცალსახად არსებობს“ – ინტერვიუ ანდრეს ფოგ რასმუსენთან. <https://civil.ge/ka/archives/319831>

⁴⁰ ინტერპრესნიუსი, 10 სექტემბერი. <https://bit.ly/2C1dZCI>

⁴¹ ინტერპრესნიუსი, 10 სექტემბერი. <https://bit.ly/3e2nGys>

⁴² საქინფორმი, 2 ოქტომბერი. <https://bit.ly/3fdDy1s>

⁴³ ობიექტივი, დღის ბოლოს, 23 ივლისი. <https://www.myvideo.ge/v/3826729>

1.4. ბიოლივერის უშიშროება

დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრის დაქვემდებარებაში არსებული ლუგარის ლაბორატორია, რომელიც ამერიკელი სენატორის რიჩარდ ლუგარის სახელს ატარებს, წლებია რუსეთის ფედერაციის სამიზნეა. პროგრამა, რომლის ფარგლებშიც საქართველოში ლუგარის ლაბორატორია აშენდა, ყოფილ საბჭოთა ქვეყნებში ბიოლოგიური საფრთხეების შემცირებას ისახავს მიზნად, კვლევებზე ორიენტირებისა და ადგილობრივი ლაბორატორიების თანამედროვე ტექნოლოგიებით აღჭურვის გზით⁴⁴. სენატორების სემ ნანისა და რიჩარდ ლუგარის საკანონმდებლო ინიციატივა, რომელიც კონგრესმა დაამტკიცა, პოსტსაბჭოთა ქვეყნებში და მთელს მსოფლიოში მიმოფანტული მასობრივი განადგურების იარაღის შესაძლებლობების მშვიდობიანი სამეცნიერო მიზნებისთვის გადაკეთებას ემსახურება.

წინამდებარე თავში შეჯამებულია ის ძირითადი ტენდენციები, რომლებიც ბოლო წლებში ლუგარის ლაბორატორიის წინააღმდეგ რუსეთის ხელისუფლების მხრიდან გამოიკვეთა და მიზანმიმართული ხასიათი აქვს.

რუსეთის ხელისუფლებისთვის ლუგარის ლაბორატორიის მნიშვნელობას ისიც ცხადყოფს, რომ ეს თემატიკა თვით პრეზიდენტ პუტინისა და სხვა მაღალი რანგის პოლიტიკური თანამდებობის პირების დღის წესრიგის შემადგენელია და წინასწარ დაგეგმილ ინფორმაციული გავლენის ოპერაციებს ხშირად სწორედ მათი კომენტარები მოსდევს. რუსეთის ხელისუფლების ინტერესებს ლუგარის ლაბორატორიასთან დაკავშირებით, რომლის მიზანია ქართულ საზოგადოებაში შიშების დათესვა და ბიოდივერსიის საფრთხეებით მანიპულირება, შემდეგი აქტორები ახმოვანებენ:

1. **საქართველოს უშიშროების ყოფილი მინისტრი მოსკოვიდან.** საქართველოს უშიშროების ყოფილი მინისტრი იგორ გიორგაძე, რომელიც პრეზიდენტ შვეპარდნაძეზე განხორციელებული ტერაქტის გამო, ძებნილი იყო, ყურადღების ცენტრში 2018 წლის სექტემბერში მოექცა, როდესაც მოსკოვში საგანგებოდ მოწყობილ პრესკონფერენციაზე განაცხადა, რომ ლუგარის ლაბორატორიაში ექსპერიმენტების შედეგად ადამიანები იხოვებოდნენ და რომ ეს პროცესი C ჰეპატიტის სამკურნალო ამერიკულ პრეპარატს Sovaldi-ს გამოცდას უკავშირდებოდა⁴⁵.
2. **ჟურნალისტები უცხოური გვარებითა და კრემლთან კავშირებით:**
 - **დილიანა გაიტანჯიევა**⁴⁶ ჰესბოლასთან და კრემლთან დაახლოებული ბულგარელი ჟურნალისტია, რომლის გამოძიება ლუგარის ლაბორატორიაზე ჰესბოლასთან დაკავშირებულ ტელეკომპანია Al-Mayadeen-ზე, ყირიმში რეგისტრირებულ News-Front-სა⁴⁷ და რუსეთთან დაკავშირებულ South Front⁴⁸-ზე გამოქვეყნდა, ასევე კონსპირაციებით ცნობილ Zero Hedge-ში. გაიტანჯიევა რუსეთის თავდაცვის სამინისტროს TV “Звезда”-ს ეთერში ლუგარის ლაბორატორიაზე ჩატარებული გამოძიების

⁴⁴ Nunn-Lugar Revisited. National Security Archive Electronic Briefing Book No. 447 <https://nsarchive2.gwu.edu/NSAEBB/NSAEBB447/>

⁴⁵ მითების დეტექტორი, 20 სექტემბერი, 2018. „გიორგაძის მტკიცება, თითქოს C ჰეპატიტის მკურნალობის პროგრამა ადამიანის გარდაცვალებას იწვევს, აბსურდულია“. <http://mythdetector.ge/ka/myth/giorgadzis-mtkitseba-titkos-c-hepatitis-mkurnalobis-programa-adamianis-gardatsvalebas-icvevs>

⁴⁶ დილიანა გაიტანჯიევა, პროფილი. <http://mythdetector.ge/ka/profile/gaitanjieva-diliana>

⁴⁷ News Front, პროფილი. <http://mythdetector.ge/ka/profile/akhali-ambebis-pronti-news-front>

ავტორად გვევლინება, რომელიც „სახიფათო ცდებთან“ დაკავშირებით იგორ გიორგაძის მოსკოვიდან გაკეთებულ განცხადებებს ამყარებს. გაიტანჯივას საქართველოში ამერიკის საელჩოსა და საქართველოს ჯანდაცვის სამინისტროს კლასიფიცირებულ, ასევე სამინისტროს თანამშრომლების სამსახურეობრივ მიმოწერაზე მიუწვდებოდა ხელი, რაც ცალკეული სამთავრობო უწყებებიდან ინფორმაციის გაჟონვაზეც მიანიშნებს⁴⁹. გაიტანჯივას გამოძიებები ქართული მედიიდან „საქართველო და მსოფლიოსა“ და tvalsazrissi.ge-ში იბეჭდებოდა.

- **ჯეფრი სილვერმანი**⁵⁰ Veterans Today-ს საქართველოს ბიუროს ხელმძღვანელია. ამავე დროს ის აშშ-ის მიერ სანქცირებული, ალექსანდრ მალკევიჩის მიერ დაფუძნებული USA Really-ს ავტორი და ლუგარის ლაბორატორიის წინააღმდეგ რუსული სახელისუფლებო მედიების ერთ-ერთი მთავარი წყაროა⁵¹. უფრო მეტიც, სილვერმანი 2018–2019 წლებში საქართველოს ხელისუფლების დაფინანსებული მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის პროგრამის „ისწავლე და ასწავლე საქართველოსთან ერთად“ მოხალისე მასწავლებელი იყო და საბიუჯეტო დაფინანსებასაც იღებდა. სილვერმანი ლუგარის ლაბორატორიას ბიოლოგიური იარაღის გამოცდაში რუსული ტელეარხების გარდა (რუსეთის პირველი არხი, Россия24), ქართულ მედიებშიც („ასავალ-დასავალი“, „საქართველო და მსოფლიო“, „ობიექტივი“, „საქინფორმი“) ხშირად ადანაშაულებს.

3. ევრაზიული ინსტიტუტის დაფუძნებული პატრიოტი TV

პრორუსული ორგანიზაცია ევრაზიული ინსტიტუტის მიერ დაფუძნებული ინტერნეტ-ტელევიზია პატრიოტი TV-ს დოკუმენტური ფილმიც⁵² 2018 წლის გაზაფხულზე გამოჩნდა და ლაბორატორიას სიცოცხლისთვის საფრთხის შემცველად წარმოაჩინდა. მასში ზუსტად იგივე რესპონდენტები მონაწილეობენ, ვინც გაიტანჯივას ფილმშია წარმოდგენილი, დამატებით ფიგურირებს თავად პატრიოტი ტვ-ის დამფუძნებელი და 100%-იანი წილის მფლობელი გიორგი ირემაძე.

- 4. **აფხაზეთის და ე.წ. „სამხრეთ ოსეთის“ დე ფაქტო ხელისუფლებების წარმომადგენლები** პერიოდულად აკეთებენ განცხადებებს, რომ მათ ტერიტორიებზე დაავადებების გავრცელება ლუგარის ლაბორატორიას უკავშირდება.

⁴⁸ EU vs Disinfo, APRIL 08, 2019, South Front – Russian Hiding Being Russian https://euvsdisinfo.eu/south-front-russia-hiding-being-russian/?fbclid=IwAR1rPhJcvHedfAvjUwf6U7SpO_yyP4H3Mi20uUKS9AHZRtDIshpbuUUCyNE

Dilyana Gaytandzhieva, 16 January 2018. The Pentagon Bio-Weapon. <https://southfront.org/pentagon-bio-weapons/>
⁴⁹ მითების დეტექტორი, 27 სექტემბერი, 2018. „როგორ ცდილობს კრემლი სკრიპალების საქმეში რუსული კვალის ლუგარის ლაბორატორიით გადაფარვას“.

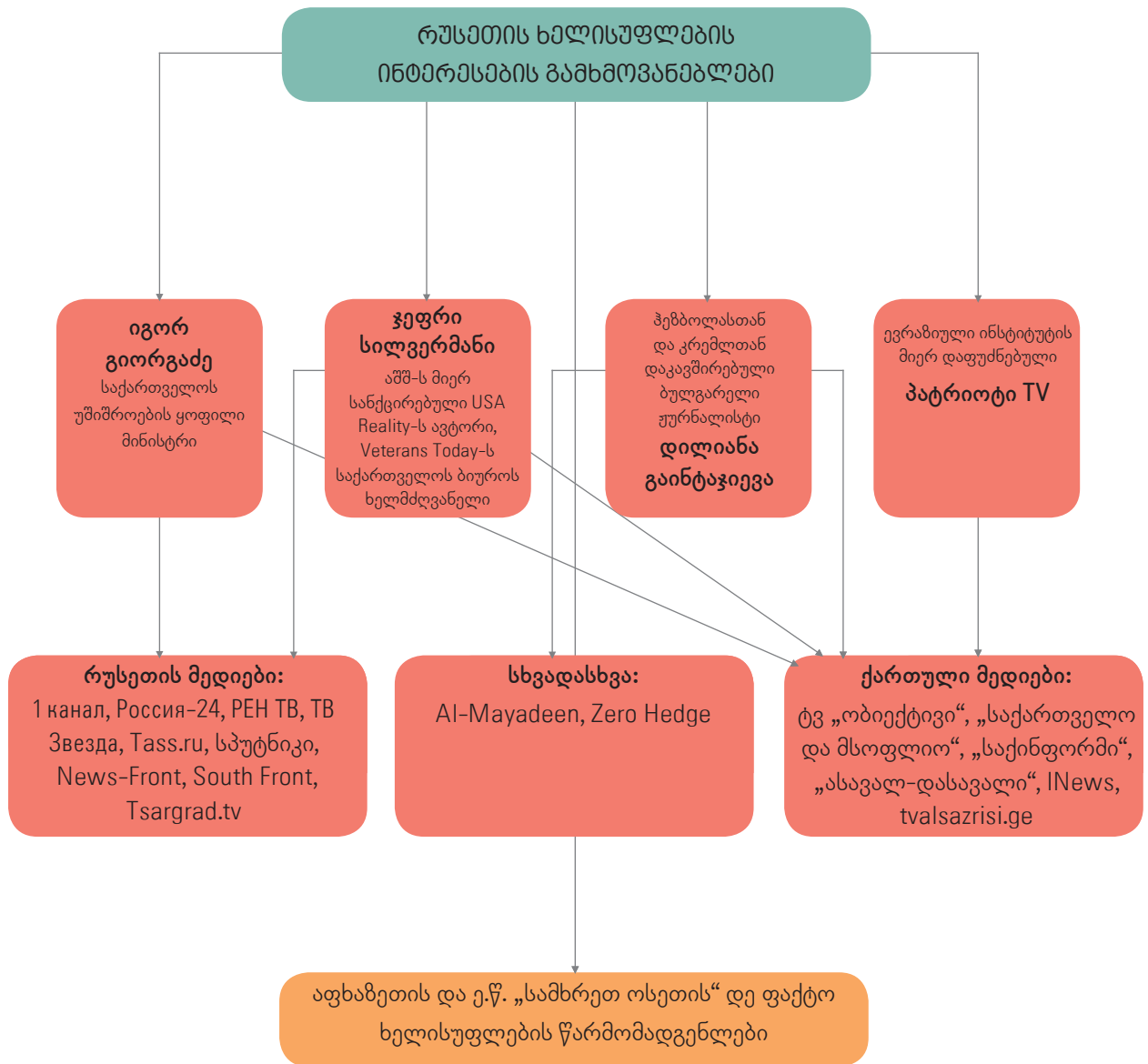
<http://mythdetector.ge/ka/myth/rogor-tdilobs-kremli-skipalebis-sakmeshi-rusuli-kvalis-lugaris-laboratoriit-gadaparvas>
⁵⁰ ჯეფრი სილვერმანი, პროფილი. <http://mythdetector.ge/ka/profile/silvermani-jepri>

⁵¹ მითების დეტექტორი, 5 ნოემბერი, 2019. აშშ-ის მიერ სანქცირებული USA Really-ს ავტორი „ასწავლე და ისწავლე საქართველოსთან ერთად“ პროგრამის მასწავლებელია.

<http://mythdetector.ge/ka/myth/ashsh-mier-sanktsirebuli-usa-really-s-avtori-ascavle-da-iscavle-sakartvelostan-ertad-programis>
⁵² მითების დეტექტორი, 28 იანვარი, 2019. ვის ეყრდნობა კრემლი „წყარობად“ ლუგარის ლაბორატორიაზე კონსპირაციების გასავრცელებლად?

<http://mythdetector.ge/ka/myth/vis-eqrdnoba-kremli-cqarobad-lugaris-laboratoriaze-konspiratsiebis-gasavrtseblad>

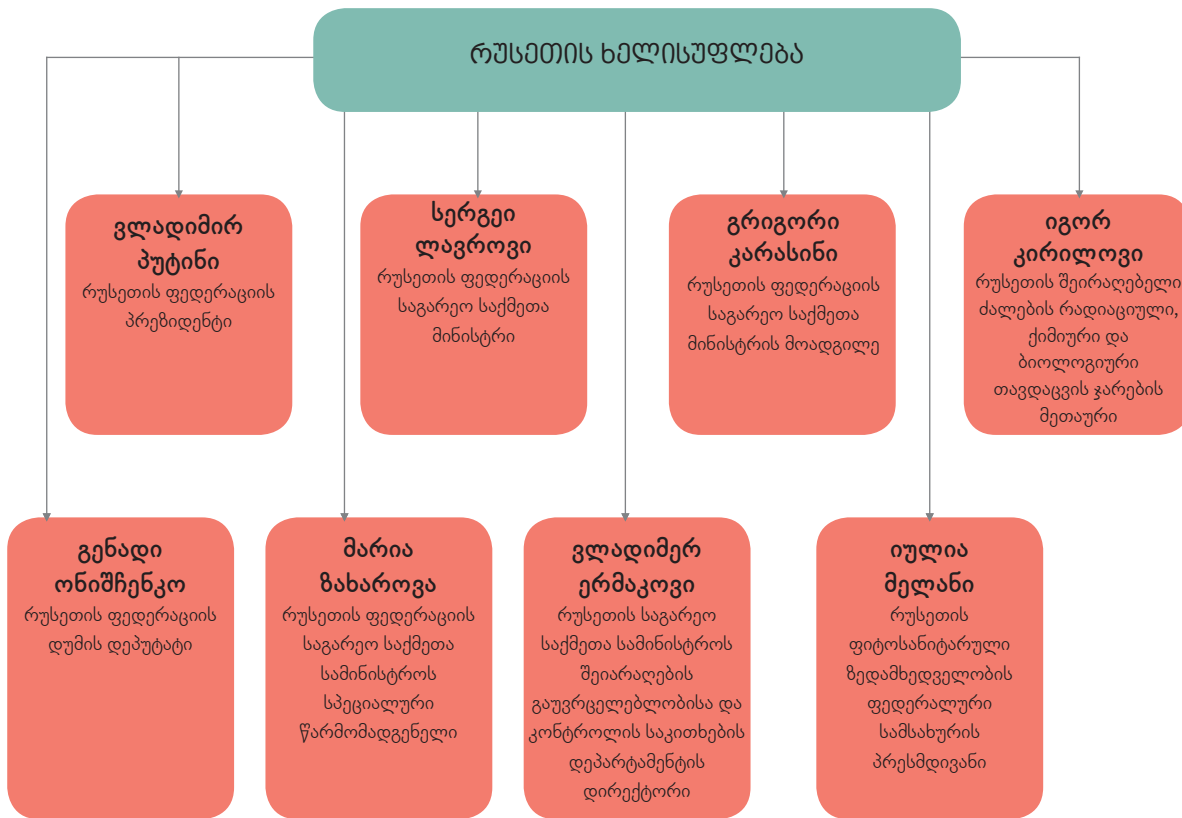
დიაგრამა 16. რუსეთის ლაგერის ფინანსური პოლიტიკის ინტერესების გამომავალზე

რუსეთის ინტერესების გამომავალზელი აქტორების პოზიციები, მათი ჩართულობა ინფორმაციული გავლენის ოპერაციებში რუსეთის ხელისუფლებისთვის ნოყიერ ნიადაგს ქმნის საქართველოსა და სხვა პოსტ საბჭოთა ქვეყნებში ამერიკის დახმარებით განვითარებული ლაბორატორიებიდან წარმოქმნილ საფრთხეებზე ისაუბროს და განაცხადოს, რომ ის რუსეთის საზღვრებთან ბიოლოგიური იარაღის გამოცდას არ დაუშვებს⁵³.

⁵³ ვლადიმერ ერმაკოვი, რუსეთის საგარეო საქმეთა სამინისტროს შეიარაღების გაუვრცელებლობისა და კონტროლის საკითხების დეპარტამენტი: „რუსეთი საკუთარ საზღვრებთან ამერიკელების მიერ ბიოლოგიური ექსპერიმენტების ჩატარებას არ დაუშვებს“. ობიექტივი, საინფორმაციო, 25 სექტემბერი <https://www.mvideo.ge/v/3678525>

დიაგრამა 17. რუსეთის ხელისუფლების წარმომადგენელი ლუგარის ლაბორატორიის წინააღმდეგ

2018 წლის სექტემბერში იგორ გიორგაძის ბრალდებებს, თითქმის ლუგარის ლაბორატორიაში პრეპარატ Sovaldi-ს ცდიან, რომელიც რუსეთში ლიცენზირებულია და სასიცოცხლო მნიშვნელობის წამლების ნუს-ხაშია, ვლადიმერ პუტინისა⁵⁴ და სხვათა განცხადებით მოჰყვა იმ საფრთხეების შესახებ, რომლებიც მათი მტკიცებით, ამერიკელთა ჩართულობით ლუგარის ლაბორატორიაში იქმნება. სწორედ ამ სცენარის გამ-ყარებას ემსახურებოდა 2018 წლის სექტემბერშივე ბულგარელი ჟურნალისტის ფილმი⁵⁵ და სილვერმანის თანმდევი კომენტარები⁵⁶. ეს ყოველივე კი დროში ბრიტანეთის მთავრობის მიერ სკრიპალების „ნოვი-ჩოკით“ მოწამვლის საქმეზე რუსეთის დადანაშაულებას დაემთხვა⁵⁷ და რუსეთის პასუხისმგებლობიდან ყურადღების „ამერიკულ საფრთხეებზე“ გადატანას ისახავდა მიზნად.

⁵⁴ ვლადიმერ პუტინი, რუსეთის პრეზიდენტი: „რამდენად სანდოა დოკუმენტები [ლუგარის ლაბორატორიის შესახებ], ამის გან-სჯას საკუთარ თავზე ვერ ავიღებ. ვნახე საქართველოს უშიშროების ყოფილი მინისტრის განცხადება. უდავოდ საგანგაშოა, თუ მართლაც ატარებენ ასეთ სამუშაოებს, ეს ძალიან საშიშია. იქიდან გამომდინარე რაც ვნახე, საუბარია რაღაც პრეპარატებზე, რომლებსაც შეუძლია გავლენა მოახდინოს ადამიანზე კონკრეტული ეთნიკური ჯგუფის კუთვნილების შესაბამისად. 2-3 თაობის შემდეგ რადიკალურად იცვლება საწყისი სახე. თუ ვინმე ასეთ რამეს აკეთებს, უნდა იცოდეს, რომ სხვაც გააკე-თებს. ამიტომ საჭიროა წინასწარ დაჯდომა და საერთო წესის შემუშავება ამ უკიდურესად მგრძნობიარე სფეროსთვის“. <http://mythdetector.ge/ka/myth/putini-kartvelebitvis-sashishs-ucodebs-preparats-romelsats-rusetsshi-2016-clidan>

⁵⁵ მითების დეტექტორი, 27 სექტემბერი, 2018. „როგორ ცდილობს კრემლი სკრიპალების საქმეში რუსული კვალის ლუგარის ლაბორატორიით გადაფარვას“ <http://mythdetector.ge/ka/myth/rogor-tsdiobs-kreml-skipalebis-sakmeshi-rusuli-kvalis-lugaris-laboratoriit-gadaparvas>

⁵⁶ ჯეფრი სილვერმანი, 25 სექტემბერი, 2018, ტვ ობიექტივი. <https://www.myvideo.ge/v/3678530>

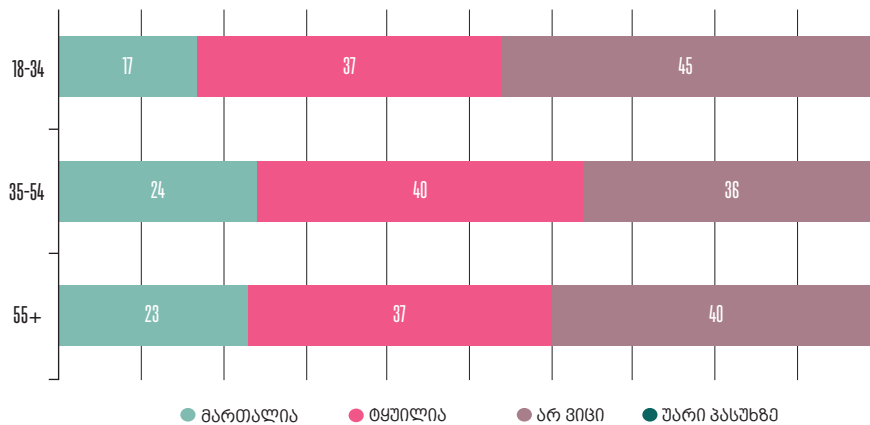
⁵⁷ NY Times, 5 September, 2018 UK Charges 2 Men in Novichok Poisoning. <https://www.nytimes.com/2018/09/05/world/europe/russia-uk-novichok-skripal.html>

თანდართულ ცხრილში (იხ. დანართი 1) შეჯამებულია ყველა ის ძირითადი გზავნილი და მათი წყარო, რომელიც ბოლო წლებში ლუგარის ლაბორატორიასთან დაკავშირებით ვრცელდებოდა.

გველენა საზოგადოებრივ აზრზე. ეროვნულ-დემოკრატიული ინსტიტუტის (NDI) მიერ 2019 წელს ჩატარებული კვლევა⁵⁸ აჩვენებს, რომ საკმაოდ მაღალია იმ რესპონდენტთა რიცხვი, ვინც არ ფლობს ინფორმაციას იმის შესახებ, უწყობს თუ არა საქართველოში ლუგარის ლაბორატორია ეპიდემიების გავრცელებას ხელს (18-34 – 45%, 35-54 – 36%, 55+ – 40%). თუ ამ მონაცემებს, იმათ რაოდენობასაც დავუმატებთ, ვინც ლუგარის ლაბორატორიას ეპიდემიების გავრცელების კერად მიიჩნევს (18-34 – 17%, 35-54 – 24%, 55+ – 40%), გამოდის, რომ ჯამურად 50%-ზე მეტია იმ რესპონდენტთა რიცხვი, რომელსაც ამ საკითხზე ან საკმარისი ინფორმაცია არ აქვს ან არასწორი ინფორმაცია აქვს.

დიაგრამა 18. დამოკიდებულება ლუგარის ლაბორატორიისადმი (ასაკობრივი ჯგუფები), NDI, 2019

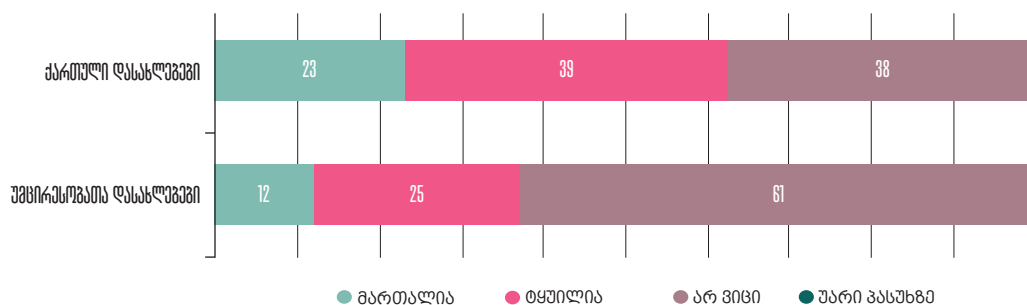
მართალია თუ ძველი? – აზრს მიერ დაფინანსებული ლუგარის ლაბორატორია საქართველოში ეპიდემიების გავრცელებას უწყობს ხელს

უმცირესობებით დასახლებულ რეგიონებში კი ამ საკითხზე არაინფორმირებულობის მაჩვენებელი გაცილებით მაღალია (61%), ხოლო იმ ადამიანთა რაოდენობა, ვინც ამ ცნობას სარწმუნოდ მიიჩნევს – 12%-ი.

დიაგრამა 19. დამოკიდებულება ლუგარის ლაბორატორიისადმი (ეთნიკურება), NDI, 2019

მართალია თუ ძველი? – აზრს მიერ დაფინანსებული ლუგარის ლაბორატორია საქართველოში ეპიდემიების გავრცელებას უწყობს ხელს

⁵⁸ NDI, აპრილი, 2019. საზოგადოების განწყობა საქართველოში <https://caucasusbarometer.org/ge/na2019ge/TFLUGLAB-by-AGEGROUP/>

მედიის განვითარების ფონდის მიერ 2019 წელს ჩატარებული „ანეკდოტური მტკიცებულებების კვლევა“, რომლის ფარგლებშიც საქართველოს 4 რეგიონში⁵⁹ 139 ადამიანი პირისპირ ინტერვიუს მეთოდით გამოიკითხა, ასევე აჩვენებს, რომ რესპონდენტები ყველაზე მოწყვლადები სწორედ ვირუსებთან და ეპიდემიებთან დაკავშირებული კონსპირაციების მიმართ არიან. გამოკითხულთა 45,8%-ს სჯერა, რომ ვირუსებს ხელოვნურად ავრცელებენ, ხოლო ბიოლოგიურ იარაღს და სხვადასხვა პრეპარატებს ჩვენზე ცდიან⁶⁰. მათგან, ვინც ასე ფიქრობს, ნაწილის აზრით, მიზანი ტერიტორიების მითვისებისთვის მოსახლეობის განადგურებაა, ხოლო ნაწილის აზრით, პრეპარატების ქართველებზე გამოცდა და ფარმაცევტული ბიზნესის, ასევე მეზობელი თურქეთის ინტერესები.

როგორც NDI-ის საზოგადოებრივი აზრის გამოკითხვა, ასევე MDF-ის ინტერვიუები, აჩვენებს კორელაციას კრემლის გზავნილებსა და საზოგადოებრივ აღქმებს შორის და მდგომარეობას, რომელიც კორონავირუსის პანდემიამდე არსებობდა. აღსანიშნავია ისიც, რომ პანდემიის პერიოდში კრემლის ცვალებადი ნარატივებისა და დიაგნოსტიკის პროცესში ლუგარის ლაბორატორიის განსაკუთრებული როლის გამო, შესაძლოა, ახალმა კვლევებმა განსხვავებული სურათი აჩვენოს.

1.5. იდენტობის დაკარგვის საფრთხე

იდენტობის დაკარგვის საფრთხეზე აპელირებას კრემლის პროპაგანდა წლებია ახდენს. ის „რუსული სამყაროს“⁶¹ კონცეფციას ეფუძნება, რომელიც კრემლის ექსპანსიონისტურ და მესიანისტურ საგარეო პოლიტიკას განსაზღვრავს და „მორალური განზომილება“ აქვს.

2019 წლის მედიის ანალიზი აჩვენებს, რომ ერთი მხრივ, ხდებოდა ხაზგასმა დასავლური ღირებულებების მართლმადიდებლობასთან შეუთავსებლობაზე, ასევე, იმაზე, რომ დასავლეთი საქართველოს მორალურ დეგრადაციას იწვევს, რაც ფიზიკურ ოკუპაციაზე გაცილებით მძიმე შედეგის მომტანია.

● დასავლური ღირებულებები, რომელიც უზრუნველყოფს კომუნიკაციას, გათვალისწინებულია უმთავრესად

ალექსანდრე ჭაჭია, „საქართველო და მსოფლიოს“ გამომცემელი: „წინააღმდეგობებს, ერთი მხრივ, კათოლიკობა-პროტესტანტიზმსა და, მეორე მხრივ, მართლმადიდებლობას შორის ათასწლოვანი ისტორია აქვს... ჩვენი ეკლესიის ღირებულებები შეუთავსებელია ცხოვრების დასავლურ წესთან, რომლის ჩვენთან დანერგვას ასე მონდომებით ცდილობენ⁶²“. „პროტესტანტული მსოფლმხედველობისა და ინგლისურ-ამერიკულ-გერმანული მენტალიტეტის საფუძველს წარმოადგენს რაციონალიზმი, მკვეთრი ინდივიდუალიზმი და ანალიტიკურობა, მართლობაში ცხოვრება და ბრძოლა, საკუთარი თავის იმედი... ყველა ეს თვისება კატეგორიულად მიუღებელია მართლმადიდებლური შეგნებისთვის... თემის იმის შესახებ, რომ ჩვენი დასავლეთთან ერთობის ფაქტორს „საერთო რელიგია“ წარმოადგენს, უსაფუძვლოა⁶³“.

⁵⁹ სამცხე-ჯავახეთი, აჭარა, კახეთი, შიდა ქართლი. MDF, 2019. ანეკდოტური მტკიცებულებების კვლევა. <http://mdfgeorgia.ge/geo/view-library/129>

⁶⁰ იქვე. გვ. 8

⁶¹ Nicolai N. Petro, March 23, 2015, Russia's Orthodox Soft Power https://www.carnegiecouncil.org/publications/articles_papers_reports/727

⁶² საქართველო და მსოფლიო, 13 ნოემბერი, 2019. <https://bit.ly/2rE2POF>

⁶³ საქართველო და მსოფლიო, 9 ოქტომბერი, 2019. <https://bit.ly/2OwLfpl>

● გართლმადიდებლობა დასავლეთის სივლილწასნის მთავარი გამოწვევაა

გიორგი რაზმაძე, სასულიერო პირი: „შვედეთის საგარეო საქმეთა მინისტრი კარლ ბილდტი... პირდაპირ ამბობდა, რომ მართლმადიდებლობა მთავარი გამოწვევა იყო დასავლური ცივილიზაციისთვის, რადგან ის ოჯახური ურთიერთობების რეგლამენტირებას ახდენდა და არ ცნობდა სექსუალური უმცირესობების უფლებებს⁶⁴“.

● ტანკების ნაცვლად დასავლეთი მოკალურ / წნომკრივად გვიჩვენებს, რას გაცილებით სავიზია

ნინო რატიშვილი, ტვ „ობიექტივის“ წამყვანი: „ვის ინტერესებში შედის, მაგალითად, ელგებეტე და სხვა ისეთი მტკივნეული ჩვენთვის, მათი დაფინანსება და აი, ესე წამოწევა, რომ გახდეს პრობლემა საზოგადოებაში და დაპირისპირების?... საქართველოზე გადაწყვეტეს რომ აღარ დახარჯონ ტანკები, ბომბები, თოფები ტყვიები და ეხლა რა მნიშვნელობა აქვს, რითი დამიპყრობ და რითი შეაჩერებ ეკონომიკას და განვითარებას, გამრავლებას⁶⁵“. რუსეთი ოკუპანტია, აბა, რაა... ჩემთვის არანაკლები და უფრო ბოროტი და საშიში ოკუპანტია ლიბერტარიანიზმი – ალვირახსნილი უზნეობა, რომელსაც ლიბერალტმა ოკუპანტებმა თვალთმაქცურად თავისუფლება დაარქვეს⁶⁶“.

● დასავლეთი თავს გვასვენს ჰომოსექსუალობას, მიუღებელ ღირებულებებს, რას ანტიდასავლური განწყობების განგაჰრმებელია

გიორგი გიგაური, „ასავალ-დასავალის“ ჟურნალისტი: „სწორედ ასე დგას საკითხი: არა ასე „რუსეთი თუ ამერიკა?!“, არამედ „პედერასტიას ემხრობი თუ არა?!“... არც გაბედოთ საქართველოს ხელისუფლებისთვის და ქართველი ხალხისთვის პედერასტიის დემოკრატიად შემოსაღება!⁶⁷“

სოფო კიკაჩიშვილი, ქართული ოცნება, სოფელ მეღაურის თემში მერის წარმომადგენელი: „ყველაფერი კარგია, სატმელი, ჩასაცმელი, აბა ევროპა სჯობია? ევროპა?! პიდარასტების და იმის რა ქვია, ცისფერების და ლესბოსელების ქვეყანა?! მე მომწონს რუსეთი, მაგათი ტრადიციები⁶⁸“.

გიორგი რაზმაძე, დეკანოზი: „მივმართავ პირველ რიგში ელჩებს და მათთან მაქვს ასეთი შეკითხვა: ქართული დემოკრატიის საზომი, შენდობას ვითხოვ, მაგრამ ეს სიტყვა უნდა გამოვიყენო და ვთქვა, ადამიანის უკანალზე გადის ბატონებო?⁶⁹“.

ლევან ჩაჩუა, ქართული იდეა: „მინდა, პირდაპირ მოვუწოდო იმ საელჩოს წარმომადგენლებსა და უცხოურ მისიებს, ვინც აქვთ ქართულ სახელმწიფოს იმისთვის, რომ დაუპირისპირდეს ქართულ საზოგადოებას, რომ მათი ეს ძალადობა ქართველ ერზე განაპირობებს ანტიდასავლური განწყობების შექმნას საზოგადოებაში⁷⁰“.

⁶⁴ საქართველო და მსოფლიო, 6 ნომბერი. <https://bit.ly/32hi905>

⁶⁵ ობიექტივი, ლამის სტუდია, 28 მაისი, 2019. <https://www.myvideo.ge/v/3797799>

⁶⁶ მარშალპრესი, 9 მაისი, 2019. <https://marshalpress.ge/archives/234661>

⁶⁷ ასავალ-დასავალი, 17-23 ივნისი

⁶⁸ რუსთავი 2, კურიერი, 2 ივლისი. <https://www.myvideo.ge/v/3816581>

⁶⁹ ასავალ-დასავალი, 18-24 ნომბერი

⁷⁰ ინტერპრესნიუსი, 19 ივნისი. <https://bit.ly/37qm2Eq>

კახა კუკავა, თავისუფალი საქართველო: „თითოეული ასეთი პოლემიკის შემდეგ საქართველოში ცოტათი თუ ბევრით გაიზრდება ადამიანები, რომლებიც არიან ანტიდასავლურად განწყობილი... ქართველ ადამიანს როცა ეტყვი, რო ინგლისი ითხოვს გეიალღუმის ჩატარებას და პუტინი არის წინააღმდეგი, აი, ეს პროცენტი დაგიჭდება⁷¹“.

II. უიდეოზა

2.1. დასავლეთი ვერ დაგვიცავს

წინა წლების მსგავსად ხდებოდა სკეპტიციზმის დანერგვა, რომ დასავლეთს / ნატოს და საქართველოს სტრატეგიულ პარტნიორებს საქართველოს დაცვა არ ძალუძთ, რომ საქართველოს გამო ისინი კონფრონტაციაში არ შევლენ რუსეთთან და რომ ამერიკა არასანდო პარტნიორია, რომელმაც ქურთების დაცვა ვერ შეძლო.

● 2008 წლის რუმის დროს დასავლეთმა ვერ დაგვიცავს

ბონდო მძინარაშვილი, ობიექტივის წამყვანი: „ამერიკის შეერთებულმა შტატებმა ხო აქ თავისი ინტერესები ვერ დაიცვა 2008 წელს?!⁷²“

რეზო ამაშუკელი, პოეტი: „მაინც და მაინც რომ გითხრა, რომ ესენი იქიდან პამპერსების გარდა რაღაცას გამოგვიგზავნიან, მითუმეტეს, რომ ტრამპმა თქვა, მე არ მგალია, მე უნდა მივხედო ჩემს ამერიკელებსო⁷³“.

● აშშ / ნატო საპარტოვლოს გამო რუსეთთან კონფრონტაციაში არ შევა

გულბათა რეხილაძე, ევრაზიის ინსტიტუტი: „თუ გინმეს აქვს მოლოდინი, რომ ამერიკა ჩვენს სასიკეთოდ რუსეთს შუბლით დაეჭახება, დაასუსტებს და მერე კარგად ვიქნებით, ასე არ მოხდება⁷⁴“.

დავით ქვლივიძე, დეკანოზი: „და თქვენ ფიქრობთ ნატო ჩვენი გულისთვის რუსეთს გაიყვანს ოკუპა..., აფხაზეთიდან და ამათ რამეს ეტყვის? არავინ არავის არაფერს არ ეტყვის... საქართველო ამათ ჭირდებათ ერთ დიდ პლაცდარმად⁷⁵“.

● ამერიკაზე ჰუმანური მიჯნოვა

ირმა ინაშვილი, პატრიოტთა ალიანსი: „ამერიკელებმა, ყველა ხედავს ამას, ქურთები ვერ დაიცვეს, რომლებიც მათთვის სტრატეგიული მოკავშირეები და პარტნიორები იყვნენ ისლამური სახელმწიფოს წინააღმდეგ ბძოლაში⁷⁶“.

⁷¹ იმედი, პირისპირ, 18 ივნისი. <https://www.imeri.ge/ge/video/39217/pirispir--18-ivnisi-2019-tseli#!?type=1&page=1> (1:18:10-1:20:35)

⁷² ობიექტივი, ლამის სტუდია, 15 აგვისტო, <https://www.myvideo.ge/v/3836663>

⁷³ ობიექტივი, ლამის სტუდია, 16 მაისი, <https://www.myvideo.ge/v/3791653>

⁷⁴ საქართველო და მსოფლიო, 25 დეკემბერი. <https://bit.ly/2SxAYLp>

⁷⁵ მარშალპრესი, 24 ოქტომბერი, <https://marshalpress.ge/archives/261920>

⁷⁶ ობიექტივი, ლამის სტუდია, 25 ოქტომბერი. <https://www.myvideo.ge/v/3866579>

2.2. დემოკრატია, სუვერენიზმი უიქსია

წინა წლების მსგავსად, მკვიდრდებოდა მოსაზრება, რომ დასავლეთი ორმაგი სტანდარტებით და პოლიტიკური მიზანშეწონილობით მოქმედებს, საქართველო რეალურად არ არის სუვერენული სახელმწიფო და მის საქმეებში ამერიკა და სხვა ქვეყნები ისევე ერევიან, როგორც საბჭოთა კავშირი ერეოდა. ქვეყნის სუვერენულ საქმეებში ჩარევის გასაპროტესტებლად პატრიოტთა ალიანსმა ამერიკის საელჩოს წინ საპროტესტო აქცია ჯერ 2019 წლის სექტემბერში გამართა და აშშ-ს სახელმწიფო მდივნის ყოფილი თანაშემწის დევიდ კრამერის პერსონა ნონ-გრატად გამოცხადებას ითხოვდა⁷⁷; მეორედ 2020 წლის დასაწყისში NDI-ის და IRI-ის კვლევების წინააღმდეგ, რასაც წინ ამ ინსტიტუტების სანდოობის შესახებ ბიძინა ივანიშვილის კრიტიკული შეფასებები უსწრებდა.

● ამერიკა / დასავლეთი ერაყი საპროტესტო სუვერენულ საქმეებში

ვალერი კვარაცხელია, ტვ „ობიექტივის“ წამყვანი: „სამწუხაროდ, საქართველოს საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ არ ჰყოლია ხელისუფალი, რომელიც ამერიკიდან არ იმართებოდა⁷⁸“.

ვაჟა ოთარაშვილი, პატრიოტთა ალიანსი: „მოკლედ, მოსკოვის უღელი გადავადდეთ და ვაშინგტონის უღელი დავიდგით. რუსეთი მართლმადიდებელი ქვეყანა მაინც იყო და საერთო ღირებულებები გვქონდა⁷⁹“.

გიორგი რაზმაძე, სასულიერო პირი: „უნდა ადგეს ჩვენი საზოგადოება, დიდი თუ პატარა, მივიდეს საელჩოებთან, პირველ რიგში, ცხადია, ამერიკის საელჩოსთან და მოსთხოვოს მათ, რომ ან წავიდნენ ამ ქვეყნიდან, ან ერთხელ და სამუდამოდ თავი დაანებონ ჩვენს საშინაო საქმეებში ხელების ფათურს⁸⁰“.

ირმა ინაშვილი, პატრიოტთა ალიანსი: „ჩვენ არ ვართ არც აშშ-ს კოლონია და არც რუსეთის გუბერნია... ჩვენ ვამბობთ, რომ საქართველომ თავად უნდა განსაზღვროს მისი საგარეო თუ საშინაო პოლიტიკის ნაბიჯები⁸¹“.

ადა მარშანია, პატრიოტთა ალიანსი: „ძალიან სერიოზული და ღრმა კოლონიალური ქვეყანა ვართ ჩვენ, საქართველო. ამჟამად, ტერიტორია ჩვენი უფრო ამერიკის კოლონიის, ამერიკის პროტექტორატის ქვეშაა⁸²“.

● NDI / IRI ერაყი საპროტესტო პროცესში. 2019 წლის ბოლოს ამერიკული ინსტიტუტების (ეროვნულ-დემოკრატიული და საერთაშორისო რესპუბლიკური) მიმართ კრიტიკა მათი კვლევების შედეგების გამო „ქართული ოცნების“ ლიდერმა ბიძინა ივანიშვილმა გამოთქვა, რაც მან სტრატეგიული პარტნიორის ინსტიტუტების დევალვა-

⁷⁷ 10 სექტემბერს მაკეინის ინსტიტუტისა და ეკონომიკური პოლიტიკის კვლევითი ცენტრის ერთობლივ კონფერენციაზე პატრიოტთა ალიანსის ლიდერის ირმა ინაშვილის რეგისტრაციის გარეშე გამოჩენას მასსა და დევიდ კრამერს შორის შელაპარაკება მოჰყვა. რადიო თავისუფლება, 11 სექტემბერი, 2019. „ირმა ინაშვილი „კრამერის სიის“ მიღების ინიციატივით გამოდის“. <https://www.radiotavisupleba.ge/a/30159225.html>

⁷⁸ ობიექტივი, ოქროს კვება, 6 ივლისი. https://www.myvideo.ge/?video_id=3820378

⁷⁹ საქართველო და მსოფლიო, 13 თებერვალი. <https://bit.ly/2S2OoeL>

⁸⁰ საქართველო და მსოფლიო, 7 აგვისტო. <https://bit.ly/20XRHHY>

⁸¹ მარშალპრესი, 11 სექტემბერი. <https://marshalpress.ge/archives/256447>

⁸² ობიექტივი, ღამის სტუდია, 26 ივნისი. <https://www.myvideo.ge/v/3813587>

ციად და აშშ-ს ინტერესებისთვის ზიანის მომტანად შეაფასა. NDI-ის წინააღმდეგ კამპანია წლის ბოლოს კრემლისტურმა პატრიოტთა ალიანსმაც წამოიწყო, რაც 2020 წლის დასაწყისში საელჩოს წინ საპროტესტო აქციასა და სახალხო შეკრებების გზით ალტერნატიული გამოკითხვის ჩატარებაში გამოიხატა:

ბიძინა ივანიშვილი, ქართული ოცნება: „მაგრამ ზოგადი განცდაა, რომ დაჟინებით მიდის ამ კვლევებში აშკარა ტენდენციურობა და დევალვაციას განიცდიან ჩვენი სტრატეგიული პარტნიორის ინსტიტუტები ჩვენს ქვეყანაში... ის, რომ ასეთი პარტნიორი ინსტიტუტები განიცდიან დევალვაციას, რომელიც შეიძლება გადაიზარდოს საერთო უნდობლობაში და ამას შეიძლება წაუფინონ ის, რომ თუ ეს ცუდია, შეიძლება შენი სტრატეგიული პარტნიორიც რაღაც ისეთს არ აკეთებს, ეს არის ჩემთვის ყველაზე სამწუხარო⁸³“.

გიგი მაღლაკელიძე, პატრიოტთა ალიანსი: „ეს არის პირდაპირი ჩარევა საქართველოს სახელმწიფოს ინტერესების წინააღმდეგ... როდესაც ასეთი ამბავი მიდის ამერიკაში, რო, აი, რუსეთი ჩაერია ამერიკის არჩევნებში... და თითქმის იმპიჩმენტზე მივიდა საქმე, რეალურად ასეთი ყალბი გამოკვლევების (NDI/IRI) შედეგად პირდაპირ არი ჩარევა საქართველოს პოლიტიკურ საზოგადოებაზე ზეწოლის და მათ მიმართ პოლიტიკურ მანიპულირებას აქვს ადგილი⁸⁴“.

- **ანტისაოკუპაციო აქცია აშშ-ში** 20 ივნისის ანტისაოკუპაციო აქცია, რომელიც რუსი კომუნისტი დეპუტატის სერგეი გავრილოვის მიერ საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარის ადგილის დაკავებას მოჰყვა, ამერიკის მართულად იყო წარმოჩენილი. უფრო მეტიც, ამ პროცესს, როგორც რუსეთის ხელისუფლება, ასევე ადგილობრივი აქტორები აშშ-ის თავდაცვის მდივნის ყოფილ თანამშემწეს, მაიკლ კარპენტერს უკავშირებდნენ.

დავით ისაკაძე, დეკანოზი: „ეს პროცესები იმართება აშშ-დან, ამერიკის საელჩოდან⁸⁵“.

დიმიტრი ლორთქიფანიძე, პრიმაკოვის სახელობის ქართულ-რუსული საზოგადოებრივი ცენტრი: „ისევე, როგორც თავის დროზე ვიქტორია ნულანდის მიერ დარიგებულ „პრიანიკებს“ ელოდებოდნენ რეაქციული ძალები კიევის ცენტრში, აქაც ვიღაცები ელოდებიან სერიოზულ ჩარევას გარედან⁸⁶. „...ამას ადასტურებს საელჩოს უსაფრთხოების თანამშრომლების უშუალო მონაწილეობა 20-21 ივნისის შტურმში... მერე ამ ყველაფერს მიება თბილისის პრაიდი, რომელიც უნდა ყოფილიყო დესტაბილიზაციის მთავარი მაპროვოცირებელი ქვეყანაში⁸⁷“.

სერგეი გავრილოვი, რუსეთის სახელმწიფო სათათბიროს დეპუტატი კომუნისტური პარტიიდან: „მართლმადიდებლობის პარლამენტაშორისი ასამბლეა რუსი დეპუტატების მონაწილეობით, უბრალოდ, საბაბი იყო სახელმწიფო გადატრიალებისა. ეს არ იყო სპონტანური პროტესტი. ყველა აქტივისტი წინასწარ ჰყავდა მომზადებული, მათ მართავდნენ კოორდინატორები, რომლებიც ამერიკული ინგლისურით ლაპარაკობდნენ⁸⁸“.

⁸³ ნეტგაზეთი, 28 ნოემბერი. რაზე მიანიშნა ივანიშვილმა აშშ-ს? <https://netgazeti.ge/news/410102/>

⁸⁴ ობიექტივი, ლამის სტუდია, 23 ნოემბერი. <https://www.myvideo.ge/v/3877191>

⁸⁵ ინტერპრესნიუსი, 15 ივნისი. <https://bit.ly/2XYXVK0>

⁸⁶ საქართველო და მსოფლიო, 20 ნოემბერი. <https://bit.ly/37lv84V>

⁸⁷ საქართველო და მსოფლიო, 31 ივლისი. <https://bit.ly/2LRdkqZ>

⁸⁸ საქართველო და მსოფლიო, 26 ივნისი. <https://bit.ly/2NgoxCZ>

ვალენტინა მატვიენკო, რუსი პოლიტიკოსი: „მასობრივი მღელვარება საქართველოში დაიწყო აშშ თავდაცვის მინისტრის ყოფილი მოადგილის, ამჟამად კი პენსილვანიის უნივერსიტეტის ბაიდენის ცენტრის უფროსი დირექტორის მაიკლ კარპენტერის ვიზიტიდან რამდენიმე დღეში. ამ უკანასკნელმა თავის „ტვიტერზე“ დაწერა: „სულ სამი დღე გავატარე საქართველოში. არ ვარ დარწმუნებული, რომ (საქართველოს) მთავრობა მთლიანად აცნობიერებს რუსეთთან „ღია კარის“ პოლიტიკის შედეგებს“ და შემდეგაც ამ სულისკვეთებით აგრძელებს... ეს გავს გულდასმით მოფიქრებულ, ინსცენირებულ პროვოკაციას როგორც რუსეთის, ასევე საქართველოს წინააღმდეგ⁸⁹“.

ვიჩესლავ მოლოდინი, რუსეთის დუმის თავმჯდომარე: „ეს პროვოკაცია ოკეანის მიღმა დაიწყო⁹⁰“.

2.3. უკიდურესი: ლიბერალიზმი გარეშს განიჭოს

როგორც სახელისუფლებო, ასევე რუსეთის ინტერესების გამტარი აქტორები ახდენდნენ ორი დასავლეთის ერთმანეთისგან გამიჯვნას. ერთი მხრივ, სახელისუფლებო მედია მაკკეინის ინსტიტუტის კონფერენციაზე საქართველოს ხელისუფლების მიმართ გამოთქმულ კრიტიკას ტრამპის ოპოზიციის და ქართული ოპოზიციის ტრამპის საწინააღმდეგო ქმედებად აფასებდა⁹¹; მეორე მხრივ, სხვადასხვა აქტორები კონსერვატიულ დასავლეთს ლიბერალურისგან მიჯნავდნენ და ლიბერალიზმის მარცხზე ამახვილებდნენ ყურადღებას.

გიორგი გიგაური, ჟურნალისტი: „მეორე ვადით არჩეული ტრამპი ასჯერ კონსერვატიული და დაუნდობელი იქნება სოროსიზმის, ლიბერალისტიკისა და ლგბტ იდეოლოგიისადმი!⁹²“

ვლადიმერ პუტინი, რუსეთის პრეზიდენტი: „ლიბერალურმა იდეამ“ თავისი მიზანი ამოწურა, როდესაც საზოგადოებრიობა იმიგრაციის, ღია საზღვრების და მულტიკულტურალიზმის წინააღმდეგ გამოვიდა⁹³“.

ირმა ინაშვილი, პატრიოტთა ალიანსი: „...და დღესაც, ტრამპი, ამერიკის შეერთებული შტატების პრეზიდენტიც სწორედ ამ გზით მიდის და ევროპაშიც, სამწუხაროდ, რაზმც საქართველოში ლაპარაკი არაა, მთლიანად ამოყირავდა, იმ ფსევდო ლიბერალიზმის საზიანოდ ამოყირავდა ვითარება. ის ტალღა მიდის ნელ-ნელა და მოდის, ისევ კონსერვატიული ღირებულებების ძალები მოდიან, იგივე ევროპარლამენტში⁹⁴“.

III. სსს

3.1. ნეოტრალიზმი

საფრთხეების კულტივირებისა და უიმედობის განცდის დათესვის პარალელურად ანტიდასავლური გზავნილები საგარეო პოლიტიკის გადახედვაზე და ნეიტრალიტეტის იდეის მხარდაჭერაზე ამახვილებდა ყურადღებას, რასაც საზოგადოების მობილიზების მიზნით პატრიოტთა ალიანსის კამპანია ერთვოდა თან.

⁸⁹ ინტერპრესნიუსი, 10 ივლისი. <https://bit.ly/3d5wS3U>

⁹⁰ რუსთავი 2, პოსტსკრიპტუმი, 21 ივლისი. <https://www.mylvideo.ge/v/3825631>

⁹¹ **იმედი, იმედის კვირა, 15 სექტემბერი.** ჟურნალისტი: „რამდენად მართებულია ტრამპის ოპოზიციის მითითებით წყდებოდეს არამართო ის, თუ რომელი პოლიტიკური ფიგურა უნდა ესწრებოდეს კონფერენციას, არამედ ის თუ ვინ უნდა იყოს აშშ-ის ელჩი საქართველოში?“ <https://www.imedi.ge/ge/video/41916/antitrampistebis-politika#!?type=2&page=1>

⁹² ასავალ-დასავალი, 13-19 მაისი

⁹³ საქინფორმი, 1 ივლისი. <https://bit.ly/3fs64N1>

⁹⁴ ობიექტივი, დღის ბოლოს, 30 მაისი. <https://www.mylvideo.ge/v/3798326>

● **საგარეო პოლიტიკური პოპულარიზაციულია**

ლევან ვასაძე, ბიზნესმენი: „აფხაზეთისა და სამაჩაბლოს დაბრუნება შეუძლებელია რუსეთის ნების გარეშე, თუმცა აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ ეს შესაძლებელია დასავლეთის ნების გარეშე, ამიტომ შე-საძლებელია ამ რეალობიდან გამომდინარე უნდა ვთქვათ უარი ნატოში შესვლაზე⁹⁵“.

● **მიუხერხებელია რუსეთისთვის უსაფრთხოების გაგანტყუება**

გიორგი ლომია, პატრიოტთა ალიანსი: „უბლოკო სტატუსი ნიშნავს იმას, რომ რუსეთი მუდმივად არ იქ-ნება საფრთხის წინაშე, რომ ჩვენი ტერიტორიიდან მას რაღაც საფრთხე დავუქრებთ, ბუნებრივია, რომ ჩვენც არ ვიქნებით ისეთი საფრთხის წინაშე, რომელსაც ყოველ დღე ველოდებით რუსეთის მხრიდან⁹⁶“.

დავით თარხან-მოურავი, პატრიოტთა ალიანსი: „ორი უდიდესი მოთამაშე, ორი იმპერია რუსეთი და ჩინეთი მუდმივად საუბრობენ, ბოლო პერიოდში, უსაფრთხოების ახალ კონცეფციაზე, რომელიც მათ-თვის დღეს ალბათ ერთ-ერთი საუკეთესოა, ისინი საუბრობენ სწორედ სამხედრო მიუმხრობლობაზე და კოლექტიურ გარანტიებზე თავდაუსხმელობის⁹⁷“.

3.2. პირდაპირი დიალოგი რუსეთთან

რუსეთთან პირდაპირი დიალოგის გზით აფხაზეთისა და სამაჩაბლოს პრობლემის მოგვარებას პატრიოტ-თა ალიანსი წლებია ადვოკატირებს, რაც ჟენევის საერთაშორისო ფორმატზე უარის თქმას და რუსეთთან პირისპირ დარჩენას გულისხმობს, მისი, როგორც კონფლიქტის მხარის პასუხისმგებლობის უგულებელ-ყოფის მიზნით. ეს ყოველივე კი რუსეთს არა ოკუპანტად, არამედ ქართულ და აფხაზურ-ოსურ მხარეებს შორის მომრიგებლად აქცევს.

დიტო ჩუბინიძე, ჟურნალისტი: „როგორც ქალსა და კაცს შორის ბლუთუსით ბავშვი არ გაკეთდება, ისე ეს საქმე პუტინთან ლაპარაკის გარეშე არ გამოვა!⁹⁸“

გიგია მაღლაკელიძე, პატრიოტთა ალიანსი: „ეს გასაღები არის მოსკოვში, ეს გასაღები არი სოხუმში, ეს გასაღები არი ცხინვალში⁹⁹“.

ვაჟა ოთარაშვილი, პატრიოტთა ალიანსი: „ჩვენ პირდაპირი კავშირი უნდა დავამყაროთ მოსკოვთან, სოხუმთან ცხინვალთან, უნდა გამოაცხადოს, პირველი ნაბიჯი უნდა იყოს სამხედრო მიუმხრობლობა¹⁰⁰“.

3.3. რუსეთში აქტიური დამოკიდებულება = სტაბილურობა

ვითარდებოდა აზრი, რომ რუსეთთან ბოლო წლებში მიღწეული ეკონომიკური სტაბილურობა 20 ივნისის ანტისახელმწიფოებრივი ანტისაოკუპაციო აქციით საფრთხის ქვეშ დადგა და რომ საქართველო ისტორი-ულადაც და ეკონომიკურადაც რუსეთზეა დამოკიდებული.

⁹⁵ იმედი, იმედის კვირა, 23 ივნისი.

<https://www.imeri.ge/ge/video/39399/vis-tamashss-tamashobs-levan-vasadze#!?type=2&page=2>

⁹⁶ ობიექტივი, ღამის სტუდია, 21 სექტემბერი. <https://www.myvideo.ge/v/3853965>

⁹⁷ ობიექტივი, დღის ბოლოს, 10 მაისი. <https://www.myvideo.ge/v/3788819>

⁹⁸ ასავალ-დასავალი, 14-20 ოქტომბერი

⁹⁹ ობიექტივი, ღამის სტუდია, 26 ოქტომბერი, 2019. <https://www.myvideo.ge/v/3867097>

¹⁰⁰ ობიექტივი, ღამის სტუდია, 6 ოქტომბერი. https://www.myvideo.ge/?video_id=3859335

ჯაბა ხუბუა, ჟურნალისტი: „მოსკოვთან ეკონომიკური და კულტურული ურთიერთობების დაღაგებამ გამოიწვია ის, რომ ქართული ეკონომიკის მთავარი სეგმენტი – ტურიზმი რუსი ტურისტების სიუხვით დიდ სარგებელს ნახულობდა. და აი, ეს ყველაფერი, ბოლო 7 წლის განმავლობაში მიღწეული ეს სტაბილურობა, სააკაშვილის ნაცმოდრობამ და ბოკერიას ევრონაცმოდრობამ ერთი ხელის დაკვრით, რუსთველის გამზირზე ერთი ანტისახელმწიფოებრივი გაფართოხლებით, წყალს გაატანეს¹⁰¹“.

ალექსეი პუშკოვი, რუსეთის სენატორი: „თავისი ღვინო და წყლები შეუძლიათ უფასოდ გაუგზავნონ ნატოელ მოკავშირეებს – არა მგონია, მათ გადაუხადონ¹⁰²“.

სერგეი ლავროვი, რუსეთის საგარეო საქმეთა მინისტრი: „შავიზღვისპირეთი აერთიანებს სხვადასხვა სახელმწიფოს, რომლებიც ამავე დროს მჭიდროდ არიან ერთმანეთთან დაკავშირებული, ერთმანეთთან გადაჯაჭვულები ისტორიულად და ეკონომიკურად¹⁰³“.

რამზან კადიროვი, ჩეჩნეთის რესპუბლიკის ხელმძღვანელი: „დროა, საქართველოს ხელისუფლებამ შეიგნოს, რომ მას არ ჰყავს უფრო ახლო მეზობელი, სხვა სახელმწიფო, რომელიც დახმარების ხელს უფრო სწრაფად გაუწვდის, ვიდრე რუსეთი¹⁰⁴“.

3.4. პოტენციური რუსეთი მოქალაქის დასაქმება

მართლმადიდებელი რუსეთის მესიანისტურ იდეაზე ძირითადად კვლავ ცალკეული სასულიერო პირები და „საქართველო და მსოფლიო“ ამახვილებდნენ ყურადღებას.

დავით მხეიძე, ავტორი: „მსოფლიოში ბოროტსა და კეთილს შორის მიმდინარე მარადიულ ომში ფრონტის ერთ მხარეს მართლმადიდებელი რუსეთია, ხოლო მეორე მხარეს – აშშ-ის მეთაურობით მთელი დასავლეთი. ამის გამო ამ ომს მართლმადიდებლობასა და სატანისტებს შორის დაპირისპირებასაც უწოდებენ... 236 წლის წინათ რუსეთთან შეერთებამ გვიხსნა ქართველები ფიზიკური განადგურებისა და ისლამიზაციით მენტალური გადაგვარებისგან; სსრკ-ის შემადგენლობაში საქართველოს სსრ-მ არნახული აღორძინება-განვითარება განიცადა¹⁰⁵“.

დავით ქვლივიძე, დეკანოზი: „რუსეთში გაიხედე: მამათმავლობა აკრძალულია, იელოვას მოწმეებს პასუხს სთხოვენ, ვისაც უნდა... ვერ ქადაგებს, ამიტომ უნდა ხალხს, რუსები კი არ უნდა, ის მდგომარეობა უნდა, რაც იმ ქვეყანაშია¹⁰⁶“.

ნიკა კორინთელი, ჟურნალისტი: „იმისათვის, რომ შეძლონ მართლმადიდებელი ეკლესიის ლიბერალიზაცია, მასში უნდა დაანგრიონ, უწინარესად, მოსკოვის საპატრიარქოს გავლენა, შემდეგ კი ცალკეულ გარდაქმნან ადგილობრივი ეკლესიები¹⁰⁷“.

¹⁰¹ ასავალ-დასავალი, 1-7 ივლისი

¹⁰² საქართველო და მსოფლიო, 10 ივლისი. <https://bit.ly/2LM8pXA>

¹⁰³ საქინფორმი, 31 მაისი. <https://bit.ly/2YCXleD>

¹⁰⁴ ალია, 24-30 ივნისი

¹⁰⁵ საქართველო და მსოფლიო, 27 ნოემბერი. <https://bit.ly/20mAaXt>

¹⁰⁶ მარშალპრესი, 24 ოქტომბერი. <https://marshalpress.ge/archives/261920>

¹⁰⁷ საქართველო და მსოფლიო, 19 ნოემბერი. <https://bit.ly/204s8m3>

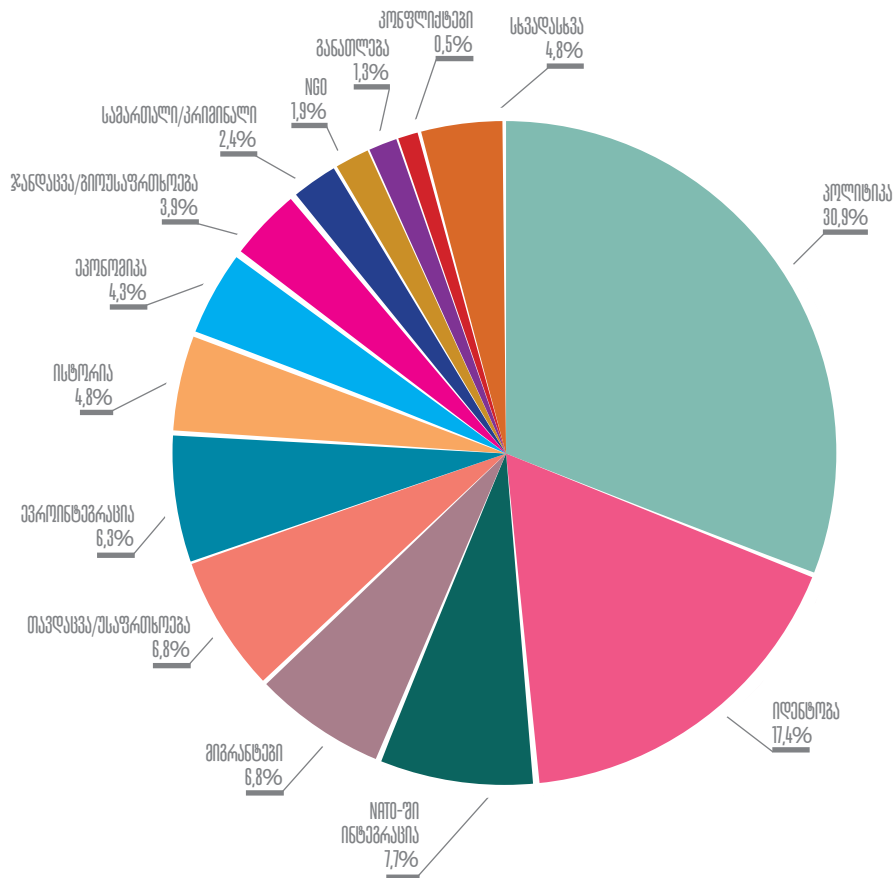
4. ყალბი ინფორმაცია და მანიპულაციური უინაარსი

მედიის განვითარების ფონდმა პროექტ „მითების დეტექტორის“ ფარგლებში 2019 წელს 199 ინფორმაცია გადაამოწმა. გარდა ტრადიციული მედია საშუალებებისა, ყალბი და მანიპულაციური ინფორმაციის მოძიება დამატებით Crowdtangle-ის ანალიტიკური ხელსაწყოს მეშვეობით სოციალურ ქსელებში ხდებოდა. ამასთანავე, გადამოწმებულ მონაცემებში შესულია მკითხველის მიერ მოწოდებული მედია გაშუქების შემთხვევებიც. „მითების დეტექტორმა“ 2019 წელს შემდეგი ტიპის დარღვევები გამოავლინა:

ყალბი ინფორმაცია	109
სტატისტიკის გაყალბება	23
ინტერვიუს / კომენტარის გაყალბება	19
ფოტო / ვიდეო მანიპულაცია	18
კონსპირაცია	15
ისტორიის გაყალბება	9
სატირულ-იუმორისტული მასალების რეალურ ინფორმაციად გავრცელება	6

ყალბი ან მანიპულაციური ინფორმაციის ყველაზე დიდი წილი პოლიტიკასა (30.9%) და იდენტობის დაკარგვის საფრთხეს (17.4%) შეეხებოდა, რასაც მოსდევდა NATO-ში ინტეგრაციის (7.7%), მიგრანტების (6.8%), თავდაცვა/უსაფრთხოების (6.8%) და ევროინტეგრაციის (6.3%) თემაზე გავრცელებული ყალბი ცნობები. თითქმის თანაბარი რაოდენობის ყალბი ინფორმაცია გავრცელდა ისტორიის (4.8%) და ეკონომიკის (4.3%) შესახებ. ყველაზე მცირე იყო სამართალთან (2.4%), არასამთავრობო ორგანიზაციებთან (1.9%), განათლებასთან (1.3%) და კონფლიქტებთან (0.5%) დაკავშირებული ყალბი ინფორმაცია.

დიაგრამა 20. ყალბი ინფორმაციის თემატიკა

მედიებიდან ყველაზე მეტი ყალბი ინფორმაცია გამოცემა „საქართველო და მსოფლიომ“ (31), „სპუტნიკ საქართველომ“ (17) და „საქინფორმმა“ (16) გაავრცელეს; სოციალური მედიიდან – ფეისბუკ გვერდებმა „სტალინი“ (10) და „ალტ-ინფო“ (9); პარტიებიდან – „პატრიოტთა ალიანსმა“ (24).

სტატისტიკის გაყალბება/განიკიცება

სტატისტიკის გაყალბება/ციფრებით მანიპულირება ყველაზე ხშირად ეკონომიკისა და მიგრანტების საკითხს შეეხო.

- **მიგრანტები:** მიგრანტებთან დაკავშირებით ვრცელდებოდა მანიპულაციური სტატისტიკური მონაცემები როგორც საქართველოში უცხო ქვეყნის მოქალაქეების მიერ უძრავი ქონების ფლობის და მათი რაოდენობის¹⁰⁸, ასევე ევროპის ქვეყნებში აზიის და ახლო აღმოსავლეთის ქვეყნებიდან მიგრანტების რაოდენობის შესახებ¹⁰⁹.

¹⁰⁸ მითების დეტექტორი, 19 ივნისი, 2019. „დემინფორმაცია, თითქოს ბათუმის ცენტრში ფართების უმეტესობას თურქეთის მოქალაქეები ფლობენ“. <https://bit.ly/3bFu8KG>

მითების დეტექტორი, 14 მაისი, 2019. „დემინფორმაცია, თითქოს საქართველოში მობინადრე უცხოელების რაოდენობა შემამოკლებელია“. <https://bit.ly/2VJZo5R>

მითების დეტექტორი, 1 ოქტომბერი, 2019. „პატრიოტთა ალიანსის“ ტყუილი, თითქოს საქართველო 200 ათას სირიელ ლტოლვილს მიიღებს“ <https://bit.ly/35c5IWW>

¹⁰⁹ მითების დეტექტორი, 22 აპრილი, 2019. „დემინფორმაცია, თითქოს შვედეთში მიგრანტების რაოდენობა იზრდება“. <https://bit.ly/3bN4bJo>

მითების დეტექტორი, 24 ივლისი, 2019. „საქართველოს და მსოფლიოს“ 4 ტყუილი ევროპაში მუსლიმების რაოდენობაზე“. <https://bit.ly/2Sdn6oU>

- **საქართველოს ეკონომიკა 20 ივნისის აქტიუმი უმჯობეს:** ეკონომიკის შესახებ მანიპულაციური სტატისტიკური მონაცემები 20 ივნისის ანტისაოკუპაციო აქციებისა და რუსეთის ხელისუფლების მხრიდან დაწესებული თანამდევნი სანქციების კონტექსტში ვრცელდებოდა, რა დროსაც საქართველოს ეკონომიკის ჩამოშლამ, კერძოდ კი ლარის კურსის ინფლაციაზე, საწვავის ფასის¹¹⁰ და ტურიზმის¹¹¹ ბარაზზე მანიპულაციური შეფასებები კეთდებოდა.
- **ასოშირების ხელშეკრულება, DCFTA:** ხდებოდა ასოციაციის ხელშეკრულებისა და DCFTA-ს მნიშვნელობის უგულვებელყოფა და მტკიცება, თითქოს თავისუფალი სავაჭრო სივრცის შეთანხმებით საქართველო სარგებელს ვერ იღებს¹¹².
- **ვიზაწარმოებისა და დეპორტაციის:** ვრცელდებოდა ყალბი სტატისტიკა, თითქოს შენგენის ზონიდან საქართველოს მოქალაქეების მასობრივი დეპორტაცია ხდება¹¹³.
- **ევროპულანტიკური ინტეგრაციის მხარდაჭერა:** ხდებოდა სამოგადოებრივი აზრის კვლევის შედეგების მანიპულაციური გაშუქება იმის საილუსტრაციოდ, თითქოს საქართველოს მოსახლეობის უმეტესობა ევროატლანტიკურ ინტეგრაციას მხარს არ უჭერს¹¹⁴.
- **NATO:** ვრცელდებოდა ყალბი სტატისტიკური ინფორმაცია NATO-ს მიერ საქართველოში დაფინანსებული პროგრამების¹¹⁵ და ავღანეთის მისიაში ალიანსის წევრების მონაწილეობის შესახებ¹¹⁶.

ინტერვიუს / კომენტარის გასაღება

2018 წლის მონაცემებთან შედარებით 2019 წელს საგრძნობლად გაიზარდა ინტერვიუს/კომენტარის გაყალბების შემთხვევები, როდესაც ერთი მხრივ, ხდებოდა არსებული განცხადებების მანიპულაციურად, კონტექსტის დამახინჯებით გავრცელება, მეორე მხრივ კი ინტერვიუს/კომენტარის ფალსიფიცირება. ინტერვიუები მანიპულაციურად ყველაზე ხშირად NATO-ში ინტეგრაციის კონტექსტში გავრცელდა.

- **საპატიჟი NATO-ს მიმართ:** ანტილიბერალური ჯგუფების ფეიბუკ გვერდებზე და კრემლისტურმა მედიებმა ცენტრალურ აზიასა და კავკასიაში ნატოს გენერალური მდივნის სპეციალური წარმომადგენლის ჯეიმს აპატურაის სატელევიზიო ინტერვიუ მანიპულაციურად გააშუქეს. აპატურაის სიტყვები, რომ NATO-ც და ასპირანტი ქვეყანაც გაწევრიანების შესახებ გადაწყვეტილებას მესამე მხარის ჩარევის გარეშე თავად მიიღებდნენ, სრულიად საპირისპირო ინტერპრეტაციით გაშუქდა: „არ შეგვიძლია ახალი წევრის მიღება თუ ეს დაძაბულობას გაზრდის“¹¹⁷.

¹¹⁰ მითების დეტექტორი, 29 ივლისი, 2019. „სპუტნიკის ავტორის 3 მანიპულაცია ლარზე, საწვავის ფასებზე და ტურიზმზე“. <https://bit.ly/3eX5Wpg>

¹¹¹ მითების დეტექტორი, 13 ივლისი, 2019. „სპუტნიკის“ კომენტატორის მანიპულაცია, თითქოს რუსი ტურისტების გარეშე საქართველოს ეკონომიკამ იზარალა“. <https://bit.ly/2SbQewQ>

მითების დეტექტორი, 11 ოქტომბერი, 2019. „სპუტნიკი საქართველოს“ მანიპულაციური სათაური, თითქოს საქართველოს აეროპორტებში მგზავრთა ნაკადი შემცირდა“. <https://bit.ly/35b4SJT>

¹¹² მითების დეტექტორი, 10 აპრილი, 2019. „რემონანსის“ მანიპულაცია, თითქოს საქართველოსთვის DCFTA-ს სარგებელი არ მოაქვს. <https://bit.ly/2VJVie4>

¹¹³ მითების დეტექტორი, 25 ივლისი, 2019. „დემინფორმაცია, თითქოს ევროკავშირიდან ქართველების მასობრივი დეპორტაცია ხდება“. <https://bit.ly/2xeIXGe>

¹¹⁴ მითების დეტექტორი, 24 მაისი, 2019. „საქინფორმის დემინფორმაცია, თითქოს საქართველოს მოქალაქეების უმრავლესობა ევროატლანტიკურ კურსს ეწინააღმდეგება“. <https://bit.ly/359lq54>

¹¹⁵ მითების დეტექტორი, 1 მაისი, 2019. „პატრიოტთა ალიანსის“ დემინფორმაცია, თითქოს ნატო და აშშ საქართველოში არც ერთ პროგრამას აფინანსებს. <https://bit.ly/2y7gh15>

¹¹⁶ მითების დეტექტორი, 23 აპრილი, 2019. „პატრიოტთა ალიანსის“ დემინფორმაცია, თითქოს ავღანეთის მისიაში NATO-ს წევრი ქვეყნები არ მონაწილეობენ“. <https://bit.ly/2KHlziK>

¹¹⁷ მითების დეტექტორი, 2 აგვისტო, 2019. „ვინ გაავრცელა აპატურაის ინტერვიუ შეცდომაში შემყვანი სათაურით?“. <https://bit.ly/2zDfS7a>

- **NATO პრაქტიკის ილუსტრაცია:** იმის საილუსტრაციოდ, თითქოს საქართველოს NATO-ში გაწევრიანების წინაპირობა „მამათმავლობის დაკანონებაა“, სასულიერო პირმა ქდაგების დროს მაგალითად NATO-ს გენერალური მდივნის იენს სტოლტენბერგის ყალბი კომენტარი მოიყვანა¹¹⁸.
- **NATO და ევროკავშირი იწოდება:** პატრიოტთა ალიანსის ერთ-ერთმა ლიდერმა გერმანიის კანცლერის ანგელა მერკელის გადაწყვეტილებაზე ისაუბრა, რომლის თანახმადაც, გერმანია NATO-ს დატოვებას განიხილავდა¹¹⁹. ასევე მანიპულაციურად გავრცელდა საფრანგეთის პრეზიდენტის, ემანუელ მაკრონის განცხადება, თითქოს ის ევროკავშირიდან წევრი სახელმწიფოების გარიცხვას გეგმავდა¹²⁰.
- **აშშ და ევროკავშირი მოაპოვებენ არ უმარაგოება:** მანიპულაციურად გავრცელდა ამერიკელი გენერლის, ბენ ჰოჯესის განცხადება, თითქოს აშშ ბალტიის ქვეყნებს რუსეთის საფრთხისგან არ დაიცავდა¹²¹. ასევე ვირუსულად გავრცელდა ციტატა ჯორჯ სოროსის სახელით, თითქოს ის ამბობდა, რომ ევროპას უკრაინის არსებობა არ აღარდებდა, რაც რეალურად კრემლის მიმომხილველის განცხადება აღმოჩნდა¹²².
- **აშშ პრაქტიკის გასაშუალოება:** ზბიგნევ ბუჟინსკის სახელით გავრცელდა ყალბი ციტატა მისი ცნობილი წიგნიდან „დიდი საჭადრაკო დაფა“, თითქოს კომუნიზმის დამხობის შემდეგ მართლმადიდებლობა აშშ-ის ნომერ პირველი სამიზნე იყო¹²³.

კონსპირაციები

ყველაზე მეტი კონსპირაცია ჯანდაცვისა და ბიოუსაფრთხოების თემაზე გავრცელდა და მისი სამიზნე საქართველოში მოქმედი ლუგარის ლაბორატორია იყო (დეტალურად იხ. დანართი 1). წინა წლების მსგავსად განმეორდა კონსპირაცია ყარსის ხელშეკრულების შესახებ, თითქოს მას ვადა 2021 წელს გასდის, რის შემდეგაც რუსეთი საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობის გარანტორი არ იქნება და თურქეთი აჭარას დაისაკუთრებს¹²⁴.

კონსპირაცია, რომლის თანახმადაც სალვადორ დალის სიურეალისტურ ნამუშევარზე „გეოპოლიტიკური ყრმა ახალი ადამიანის დაბადებას უშვებს“ ანტიქრისტეს დაბადებაა გამოსახული, ხოლო მის თავზე არსებული ქოლგა ნატოს წარმოდგენს, სოციალურ ქსელში 2019 წელსაც გავრცელდა¹²⁵.

¹¹⁸ მითების დეტექტორი, 30 ოქტომბერი, „დავით ქვლივიძის დეზინფორმაცია, თითქოს NATO საქართველოს „მამათმავლობის დაკანონებას“ სთხოვს“. <https://bit.ly/3aGvbZH>

¹¹⁹ მითების დეტექტორი, 26 დეკემბერი, 2019. „თარხან-მოურავი, putin-news.ru და სხვები ამტკიცებენ, თითქოს მერკელი გერმანიის ნატო-დან გასვლას განიხილავს“. <https://bit.ly/2xkmkze>

¹²⁰ მითების დეტექტორი, 29 მაისი, 2019. „დეზინფორმაცია, თითქოს მაკრონს ევროკავშირიდან წევრი ქვეყნების გარიცხვა სურს“. <https://bit.ly/2W44iJU>

¹²¹ მითების დეტექტორი, 18 თებერვალი, 2019. „ამერიკელი გენერლის გაყალბებული განცხადება, თითქოს აშშ ბალტიის ქვეყნებს რუსეთისაგან არ დაიცავს“. <https://bit.ly/2xX96sz>

¹²² მითების დეტექტორი, 8 ოქტომბერი, 2019. „სოროსის გაყალბებული ციტატა სინამდვილეში კრემლისტური მედიის პოლიტიკურ მიმომხილველს ეკუთვნის“. <https://bit.ly/3aHNXj5>

¹²³ მითების დეტექტორი, 4 ნოემბერი, 2019. „Geworld, სტალინი და ტვ ობიექტივი ბუჟინსკის მორიგ ყალბ ციტატას ავრცელებენ“. <https://bit.ly/2yTcsfX>

¹²⁴ მითების დეტექტორი, 18 აპრილი, 2019. „განმეორებითი კონსპირაციები ყარსის ხელშეკრულების შესახებ“. <https://bit.ly/2YgaReQ>

¹²⁵ მითების დეტექტორი, 16 მაისი, 2019. „ანტი-დასავლური კონსპირაცია სალვადორ დალის ნახატზე „გეოპოლიტიკური ყრმა“. <https://bit.ly/2UQASPF>

ისტორიის გაყვლა / მანიპულირება

ისტორიის ფაბრიკაციისას შემდეგი ტენდენციები გამოიკვეთა:

- **სტალინი, როგორც ნაციზმის დაგმობის და პერსონის გაგმობის უფლებები:** 2019 წელს ისტორიის მანიპულაციურად გაშუქების ყველაზე მეტი შემთხვევა მეორე მსოფლიო ომს და ნაციზმის დამარცხებას ეხებოდა. მკვიდრდებოდა მოსაზრება, რომ ოპერაცია „ოვერლორდის“ მნიშვნელობა ნაციზმზე გამარჯვებაში გადაჭარბებულია¹²⁶, ბალტიის ქვეყნები სტალინს არ დაუპყრია, არამედ ნაციზმისგან გაათავისუფლა¹²⁷, სტალინმა ბალტიის ქვეყნებს, პოლონეთსა და ჩეხეთს მიწები აჩუქა და ევროპა ნაციზმისგან გაათავისუფლა¹²⁸.
- **რუსეთი, როგორც მხიარული პერსონა და უფროსი ძმა:** ვრცელდებოდა მითი, რომ რუსეთი მცირე ერების ასიმილაციას კი არ ცდილობდა, არამედ მათ ადგილობრივ კულტურებს აძლიერებდა¹²⁹; სასულიერო პირი ამკვიდრებდა ამრს, რომ რუსები და უკრაინელები ერთი ხალხი იყო, მოსკოვის რუსეთი (დიდი რუსეთი) კი – თეთრი რუსების (ბელარუსები) და მცირე რუსების (მაღალი რასია) მფარველი¹³⁰.
- **ავტორიტარული რეჟიმის/დისტანტირების გაქრობა:** ეროვნული საგანძური პირველი რესპუბლიკის მთავრობამ გაიტაცა, სტალინმა კი დააბრუნა¹³¹; გაყოფილი გერმანია სსრკ-მა გააერთიანა¹³².
- **საგარეო პოლიტიკის მიმართ ნეიტრალიზაციის პოლიტიკა:** სსრკ-ს დანგრევამ და ნეოლიბერალურმა რეფორმებმა ეკონომიკა დააზარალა; სსრკ-მა მსოფლიო გლობალური კატასტროფებისგან იხსნა¹³³.
- **ისტორიის უარყოფა:** საქართველოს პირველი რესპუბლიკა არ არსებობდა, ეს იყო მენშევიკური რესპუბლიკა, რომელიც სსრკ-მა გადაარჩინა¹³⁴.

ვიზუალური (ფოტო / ვიდეო) მანიპულაცია

2019 წელს ვიზუალური მანიპულაციის შემდეგი მეთოდები იყო გამოყენებული:

1. ავტენტური ფოტო, რომელიც არ შეესაბამება მოვლენის აღწერას.
 2. მხატვრული ფილმის კადრების რეალურ მოვლენად წარმოჩენა.
 3. ყალბი ვიდეო, Deep Fake
 4. ავტენტური ვიდეოს შეუსაბამობა აღწერილობასთან
 5. ყალბი კონტენტები.
1. **ავტენტური ფოტო, რომელიც არ შეესაბამება მოვლენის აღწერას:** 2019 წელს გავრცელდა რამდენიმე დეზინფორმაცია ქართველი მუსლიმებისა და საქართველოს მოქალაქე ეთნიკური სომხების სეპარატისტული განაცხადის

¹²⁶ მითების დეტექტორი, 24 ივნისი, 2019. „მითი, თითქმის „ოვერლორდის“ მნიშვნელობა ნაციზმზე გამარჯვებაში გადაჭარბებულია“. <https://bit.ly/2Yk3TFN>

¹²⁷ მითების დეტექტორი, 27 სექტემბერი, 2019. „რუსეთის 2 მითი ბალტიისპირეთის ქვეყნების შესახებ“. <https://bit.ly/2Sh5yZ2>

¹²⁸ მითების დეტექტორი, 22 აპრილი, 2019. „4 მითი სტალინის შესახებ“. <https://bit.ly/3aOfqL>

¹²⁹ მითების დეტექტორი, 3 ივნისი, 2019. „3 მითი რუსეთის, როგორც მცირე ერების მფარველის შესახებ“. <https://bit.ly/3d0Z74m>

¹³⁰ მითების დეტექტორი, 19 სექტემბერი, 2019. „ეპისკოპოს სპირიდონის „უფროსი ძმის“ მითი „კიევის რუსეთზე““. <https://bit.ly/2KHfV3U>

¹³¹ მითების დეტექტორი, 1 მაისი, 2019. „განმეორებითი დეზინფორმაცია, თითქმის ეროვნული საგანძური პირველი რესპუბლიკის მთავრობამ გაიტაცა, სტალინმა კი გადაარჩინა“. <https://bit.ly/3f2UPLy>

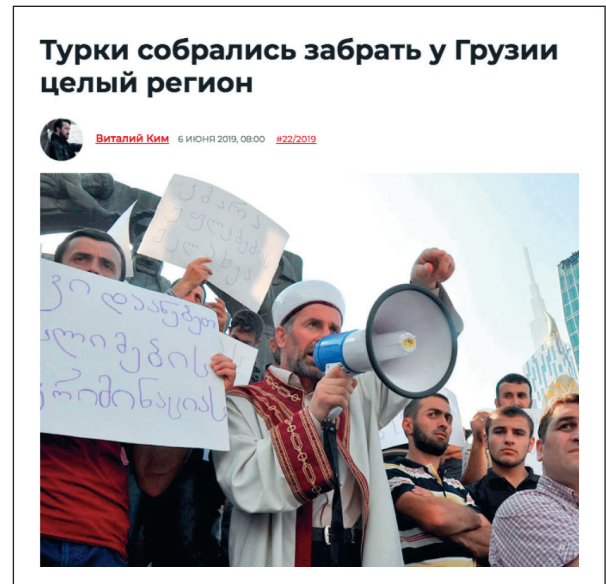
¹³² მითების დეტექტორი, 23 სექტემბერი, 2019. „მანიპულაცია, თითქმის გერმანიის გაერთიანება საბჭოთა კავშირის პოლიტიკის შედეგია“. <https://bit.ly/2WcUEEC>

¹³³ მითების დეტექტორი, 9 სექტემბერი, 2019. „3 მითი საბჭოთა კავშირის შესახებ“. <https://bit.ly/2YeUI9C>

¹³⁴ მითების დეტექტორი, 2 აპრილი, 2019. „გამქრალი 5 საუკუნე: „ობიექტივის“ წამყვანი საბჭოთა ანექსიის ისტორიულ გამოვლინებას უწოდებს“. <https://bit.ly/3cSSvVi>

შესახებ, რომელიც რელიგიურ და ეთნიკურ ნიადაგზე შუღლის გაღვივებას ისახავდა მიზნად. ორივე მასალას თან ერთვოდა სრულიად სხვა მოვლენების ამსახავი „ფოტო მტკიცებულებები“.

1.1. ჩელივიზი მოუზივი. Tvalsazisi.ge-მ რუსულ Экспресс газета-ზე დაყრდნობით გაავრცელა ინფორმაცია, თითქოს ქართველი მუსლიმები, მათი რელიგიური უფლებების შელახვის გამო, მზად იყვნენ იარაღით ხელში, თურქეთის ხელისუფლების მხარდაჭერით საქართველოს ხელისუფლებისგან დამოუკიდებლობა მოეპოვებინათ. ქართველი მუსლიმების პროტესტის საილუსტრაციოდ როგორც რუსულ პირველწყაროს, ასევე tvalsazisi.ge-ის თანდართული ჰქონდა იდენტური ფოტო, რომელიც 6 წლის წინანდელ მოვლენას ასახავდა. კერძოდ, სურათზე ასახული იყო არა დამოუკიდებლობის მოთხოვნით საპროტესტო გამოსვლა, არამედ 2013 წელს საბაჟო სამსახურის მიერ მინარეთის დემონტაჟის გამო ბათუმში გამართული მშვიდობიანი აქცია¹³⁵. აღნიშნული სტატია ანტილიბერალურმა ფეისბუქ გვერდებმა: „კარდჰუმ“, „სპეცრაზმმა“ და „ქართულმა ძალამ“, „ჯაბა მუსელიანის ბლოგი“, ასევე კრემლისტურმა „სტალინი“ გააზიარეს.

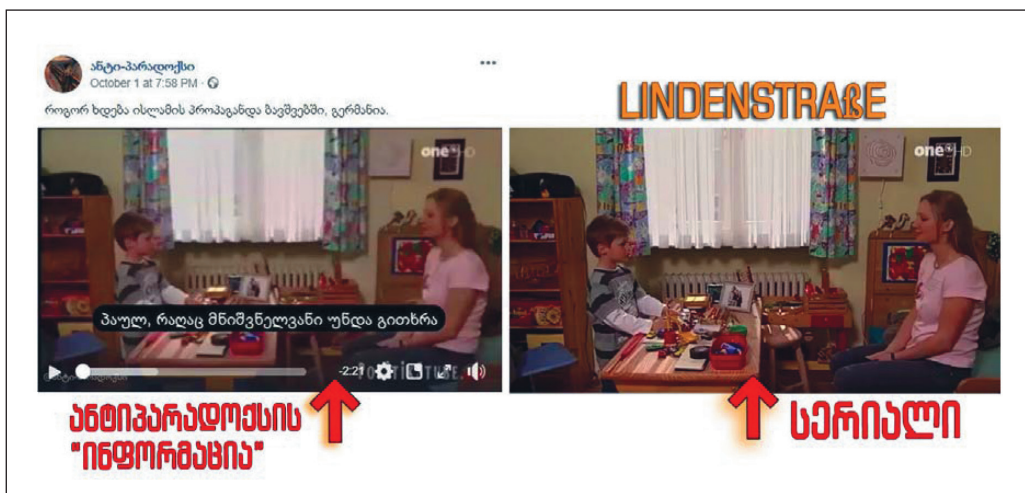
1.2. პოლიპური მოუზივი. TVM.ge-მ, Timenews.ge-მ და ქართულმა იდეამ გაავრცელეს ინფორმაცია, თითქოს სამცხე-ჯავახეთის სომხები საქართველოს ნატოში გაწევრიანების შემთხვევაში „დამოუკიდებლობას“ მოითხოვდნენ. პროტესტის საილუსტრაციოდ მასალას თან ერთვოდა სომხეთის დროშით მსვლელობის ამსახველი ფოტო, რომელიც „რადიო თავისუფლებას“ ეკუთვნის და რეალურად თურქეთის რესპუბლიკისაგან ეთნიკურად სომეხი მოქალაქეების გენოციდის აღიარების მოთხოვნით 2019 წლის 23-24 აპრილს სამცხე-ჯავახეთში გამართულ მსვლელობას ასახავს¹³⁶. ანტილიბერალურმა ჯგუფებმა სოციალურ ქსელებში აღნიშნული მასალაც ორგანიზებულად გადაიზიარეს.

¹³⁵ მიტების დეტექტორი, 16 ივნისი, 2019. „დებინფორმაცია, თითქოს თურქეთის ხელისუფლება აჭარელ მუსლიმებს დამოუკიდებლობის მოპოვებაში დაეხმარება“. <https://bit.ly/3bQFuLS> მიტების დეტექტორი, 25 სექტემბერი, 2019. „სტალინი“ და „ჯაბა მუსელიანის ბლოგი“ დებინფორმაციის საფუძველზე შუღლის გაღვივებას ცდილობენ“. <https://bit.ly/2W9zvez>

¹³⁶ მიტების დეტექტორი, 18 სექტემბერი, 2019. „როგორ და ვინ იყენებს გენოციდთან დაკავშირებულ ფოტოს „ანტი-ნატო“ პროტესტის მტკიცებულებად“. <https://bit.ly/3cXfJtv>

2. მსაზმარე ფილმის ადრეგის რეალურ მოვლენად წარმოგვან. ანტილიბერალურმა ფეისბუქ გვერდმა „ანტი-პარადოქსი“ გამოაქვეყნა ვიდეო, სადაურით „როგორ ხდება ისლამის პროპაგანდა ბავშვებში, გერმანია“. რეალურად ვიდეო, რომელიც ანტიმიგრანტული განწყობების გაღვივებას ისახავს მიზნად, წარმოადგენს ნაწყვეტს გერმანული საკულტო სერიალიდან Lindenstraße, რომელიც ტელეარხ Das Erste-ს ეთერში 1985 წლიდან გადის¹³⁷.

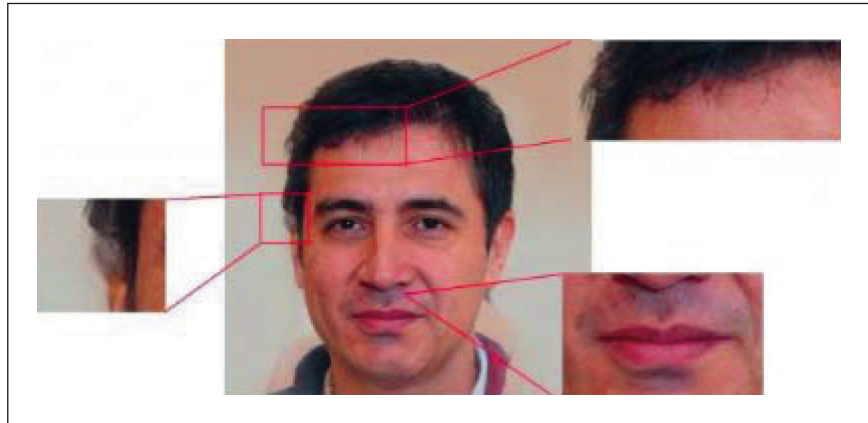

3. ყალბი ვიდეო, DEEP FAKE. ტვ „ობიექტივის“ ეთერში გავიდა ფრაგმენტი დოკუმენტური ფილმიდან, რომელიც ინტერნეტში „Большое Американское Шоу“-ს (დიადი ამერიკული შოუ) სახელით ვრცელდება და რედაქციის მტკიცებით, აშშ-შია მომზადებული. ვიდეოში ამერიკის ყოფილი პრეზიდენტის ჯორჯ ბუში უმცროსის კლონი ჩანს, რომელიც ვიდეოს გაყალბების შედეგადაა მიღებული და მაყურებელს ამერიკული იმპერიალიზმის შესახებ უამბობს¹³⁸. „მიზეზის დეტექტორმა“ 2019 წელს ასევე გამოავლინა სახე-

¹³⁷ მიზეზის დეტექტორი, 3 ოქტომბერი, 2010. „როგორ გააყალბა ანტი-პარადოქსმა სერიალი Lindenstraße რელიგიური გრძნობებით მანიპულაციის მიზნით?“ <https://bit.ly/2YnhXOG>

¹³⁸ მიზეზის დეტექტორი, 30 ივლისი, 2019. „ჯორჯ ბუშის კლონი „ობიექტივის“ ეთერში“. <https://bit.ly/2KI626d>

ლისუფლებო ბლოგერი, რომლის ფოტო ხელოვნური ინტელექტითაა გენერირებული და რომელსაც სახელისუფლებო სარედაქციო პოლიტიკის ონლაინ მედია ანაკლიის განვითარების კონსორციუმის დამფუძნებლის მამუკა ხაზარაძის, ასევე პოლიტიკური ოპოზიციისა და კრიტიკული მედიის წინააღმდეგ როგორც რეალურ წყაროს ისე ციტირებდა¹³⁹.

4. **ავთენტური ვიდეოს შეუსაბამოა ალფრიდოგასთან.** სპუტნიკ-საქართველომ გამოაქვეყნა ინფორმაცია, სათაურით „პროტესტის ტალღა ევროკავშირში – რითი არიან უკმაყოფილონი ევროპელი ფერმერები“, რომლის თანმხლებ ვიდეოზე, რედაქციის მტკიცებით, გერმანიასა და საფრანგეთში ფერმერთა საპროტესტო აქციები მიმდინარეობდა, რაც აუდიტორიას უქმნიდა შთაბეჭდილებას, თითქოს ევროპაში ფერმერთა აქციები უწყვეტ რეჟიმში გრძელდებოდა. რეალურად კადრები, რომლებიც სპუტნიკს პროტესტის აღსაწერად აქვს გამოყენებული, გადაღებულია ოთხ სხვადასხვა წელს (2019, 2017, 2016, 2015), ხუთ ქვეყანაში (ჰოლანდია, ესპანეთი, იტალია, საფრანგეთი, ბელგია) და სხვადასხვა მოვლენას ასახავს¹⁴⁰.

5. **ყალბი კონსპირაციები.** ანტილიბერალურმა ფეისბუქ გვერდებმა „ანტილიბერალური კლუბი“, „Unofficial Conspiracies“, „Geo Pepe“ და „ჯაბა მუსელიანის ბლოგი“ გამოაქვეყნეს ვიდეო, ტექსტით, თითქოს დანიის სკოლაში ბავშვებს ისლამურად ლოცვას აიძულებენ. რეალურად, ვიდეო ასახავს გაკვეთილს, რომელზეც მოსწავლეები ერთმანეთს განსხვავებულ კულტურასა და ცხოვრების წესს უზიარებენ¹⁴¹.

საშიშრო-ინფორმაციული გეგმების რეალური ინფორმაციად გავრცელება

წინა წელთან შედარებით გაიზარდა სატირული მასალების რეალურ ინფორმაციად გავრცელების შემთხვევები. სხვადასხვა მედიები ამ დროს ან პირველწყაროს არ უთითებდნენ ან მკაფიოდ არ აღნიშნავდნენ, თუ რა სახის შინაარსს ავრცელებდნენ, რითაც აუდიტორია განზრახ შეცდომაში შეჰყავდათ.

¹³⁹ მითების დეტექტორი, 22 ნოემბერი, 2019. სახელისუფლებო „ბლოგერი“ გიორგი ალაპიშვილი ხელოვნური ინტელექტის გენერირებული ფოტოა. <https://bit.ly/3ecnvRq>

¹⁴⁰ მითების დეტექტორი, 30 ოქტომბერი, 2019. „სპუტნიკის მანიპულაცია, თითქოს ევროპელი ფერმერები საყოველთაო სილატაკეს აპროტესტებენ“. <https://bit.ly/35jXiww>

¹⁴¹ მითების დეტექტორი, 26 სექტემბერი, 2019. „მანიპულაცია, თითქოს დანიის სკოლაში ბავშვებს ისლამურ ლოცვას აიძულებენ“. <https://bit.ly/2yWnvp2>

სატირულ-ინფორმაციული პირველწყარო	გამოგონილი ამბავი	გაშუქდა, რეგულარული რეაქცია
PANORAMA.PUB	საბჭოთა კავშირის დანგრევა აშშ-ის უდიდესი დანაშაულია – ჰენრი კისინჯერი კაპიტალიზმით იმედგაცრუებულია ¹⁴²	Progressnews.ge
NEWS THUMP	აშშ და დიდი ბრიტანეთი ყველაზე სულელი ნაციის რეიტინგში ერთმანეთის გვერდიგვერდ იმყოფებიან ¹⁴³	პოლიტიკანო
WORLD NEWS DAILY REPORT	საუდის არაბეთში ქალები შინაურ ცხოველებად ცნეს ¹⁴⁴	სპუტნიკ საქართველო
WORLD NEWS DAILY REPORT	ნორდამის აღსადგენად 91 წლის მონაზონი ქალიშვილობას ყიდის ¹⁴⁵	<ul style="list-style-type: none"> • Droni.ge • Primetime.ge • Itar.ge • News.coa.ge
WORLD NEWS DAILY REPORT	ნარკოტიკული საშუალების გემოქმედების ქვეშ მყოფმა ძიძამ სამი თვის ჩვილის შეჭმა გადაწყვიტა ¹⁴⁶	<ul style="list-style-type: none"> • worldnewss.ge • geonewss.com • Droni.ge
8 SATIRE	მამაკაცმა თევზი გააუპატიურა: თევზს უარი არ უთქვამს, თანაც სრულიად შიშველი იყო ¹⁴⁷	Primetime.ge

¹⁴² მითების დეტექტორი, 22 ოქტომბერი, 2019. „კისინჯერის ინტერვიუ სსრკ-ზე ყალბია და პროგრესნიუსმა რუსულ სატირულ გამოცემაზე დაყრდნობით გაავრცელა“. <https://bit.ly/3bUeEmo>

¹⁴³ მითების დეტექტორი, 17 მაისი, 2019. „Politico სატირული NewsThump-ის გამოგონილ ინფორმაციას რეალურ კვლევად ავრცელებს“. <https://bit.ly/3f5mLyb>

¹⁴⁴ მითების დეტექტორი, 12 დეკემბერი, 2019. „როგორ იქცევა „სხვისი“ სატირა „სპუტნიკზე“ „ნიუსად“ – განმეორებითი გაყალბების ქრონიკა“. <https://bit.ly/2KGde2R>

¹⁴⁵ მითების დეტექტორი, 8 მაისი, 2019. „გამოგონილი ამბავი, თითქოს ნორდ-დამის აღსადგენად 91 წლის მონაზონი ქალიშვილობას ყიდის“. <https://bit.ly/3bPJseL>

¹⁴⁶ მითების დეტექტორი, 27 თებერვალი, 2019. „გამოგონილი ამბავი, თითქოს ძიძა 3 თვის ბავშვის შეჭმას ცდილობდა“. <https://bit.ly/2SiRYUY>

¹⁴⁷ მითების დეტექტორი, 15 იანვარი, 2019. „პრაიმტაიმი“ თევზის გაუპატიურების გამოგონილ ამბავს რეალურ ინფორმაციად აშუქებს“. <https://bit.ly/3bPsVAu>

რუსული წყაროები

ქართულენოვანი მედია საშუალებები ხშირად პირველწყაროდ რუსულენოვან მედიას უთითებდნენ. თუმცა გარკვეულ შემთხვევებში პირველწყაროს მითითება არ ხდებოდა და ინფორმაციის დამატებით გადამოწმების შედეგად ვლინდებოდა ის პირველწყაროები, სადაც იდენტური ტიპის დებინფორმაცია გაშუქდა. ქვემოთ მოცემული დიაგრამა იმ რუსულენოვან მედიებს ასახავს, რომლებიც მასალებში იდენტიფიცირებული იყო.

დიაგრამა 21. რუსული წყაროები

დანართი 1.

ბიოუსაფრთხოება: ლუგარის ლაბორატორია – რუსეთის ხელისუფლების საშიშროება

თემატიკა	გვანელი	წყარო	მედია პლატფორმა
ბიოლოგიური ექსპერიმენტები/საზღვარი პოლიგონი	ლუგარის ლაბორატორიაში C ჰეპატიტის პრეპარატს Sovaldi-ს ცდებიან	ვლადიმერ პუტინი, რუსეთის პრეზიდენტი ¹⁴⁸ იგორ გიორგაძე, უშიშროების ყოფილი მინისტრი ¹⁴⁹ იგორ კირილოვი, რუსეთის შეიარაღებული ძალების რადიაციული, ქიმიური და ბიოლოგიური თავდაცვის ჯარების მეთაური	ქალაქ სოჭში გამართულ ყოველწლიურ კლუბ „ვალდაის“ დასკვნით სესიაზე გამოსვლისას, 18 ოქტომბერი, 2018 1 канал, Россия-24, РЕН ТВ, “Звезда” НТВ, სპუტნიკ-საქართველო, 11 სექტემბერი, 2018 ტვ „ობიექტივი“, 4 ოქტომბერი, 2018
	საიდუმლო სამხედრო პროგრამის ფარგლებში ამერიკელი დიპლომატები ადამიანის სისხლითა და პათოგენებით უკანონოდ ვაჭრობენ	დილიანა გაიტანჯიევა, ბულგარელი ჟურნალისტი ¹⁵⁰ , http://dilyana.bg , 12 სექტემბერი, 2018 TV “Звезда”, 14 სექტემბერი, 2018 Al-Mayadeen TV, 21 სექტემბერი, 2018 ¹⁵¹	Zero Hedge, 16 სექტემბერი, 2018 „საქართველო და მსოფლიო“, 10 იანვარი, 2018

¹⁴⁸ მიტების დეტექტორი, 22 ოქტომბერი, 2018. პუტინი ქართველებისთვის საშიშს უწოდებს პრეპარატს, რომელსაც რუსეთში 2016 წლიდან „სასიცოცხლოდ“ თვლიან <http://mythdetector.ge/ka/myth/putini-kartvelebisvis-sashishs-ucodebs-preparats-romelsats-rusetshi-2016-clidan>

¹⁴⁹ მიტების დეტექტორი, 20 სექტემბერი, 2018. „გიორგაძის მტკიცება, თითქოს C ჰეპატიტის მკურნალობის პროგრამა ადამიანის გარდაცვალებას იწვევს, აბსურდულია“ <http://mythdetector.ge/ka/myth/giorgadzis-mtkitseba-titkos-c-hepatitis-mkurnalobis-programa-adamianis-gardatsvalebas-icvevs>

¹⁵⁰ მიტების დეტექტორი, 27 სექტემბერი, 2018. „როგორ ცდილობს კრემლი სკრიპალების საქმეში რუსული კვალის ლუგარის ლაბორატორიით გადაფარვას“ <http://mythdetector.ge/ka/myth/rogor-tsdilobs-kremli-skripalebis-sakmeshi-rusuli-kvalis-lugaris-laboratoriit-gadaparvas>

¹⁵¹ Al Mayadeen Documentaries 21 September, 2018. <https://www.youtube.com/watch?v=rWyO9Xq-ByI>

თემატიკა	გზავნილი	წყარო	გვლია კლასიფიკაცია
	რუსეთი საკუთარ საზღვრებთან ამერიკელების მიერ ბიოლოგიური ექსპერიმენტების ჩატარებას არ დაუშვებს	სერგეი ლავროვი, რუსეთის საგარეო საქმეთა მინისტრი გრიგორი კარასინი, რუსეთის საგარეო საქმეთა მინისტრის მოადგილე ვლადიმერ ერმაკოვი, რუსეთის საგარეო საქმეთა სამინისტროს შეიარაღების გაუვრცელებლობისა და კონტროლის საკითხების დეპარტამენტის დირექტორი	საქინფორმი, 18 დეკემბერი, 2018 სააგენტო პირველი, 12 ოქტომბერი, 2018 ¹⁵² Tass.ru 25 სექტემბერი, 2018
	ლუგარის ლაბორატორიაში ე.წ. „ცივი ოთახები“ ფუნქციონირებს, რომელიც არცერთ სხვა ლაბორატორიაში არ გამოიყენება ¹⁵³	გენადი ონიშენკო, რუსეთის დუმის დეპუტატი	სპუტნიკ საქართველო, 5 დეკემბერი, 2018
	ლუგარის ლაბორატორიაში ადამიანებზე და ცხოველებზე ცდებს ატარებენ	ჯეფრი სილვერმანი სპუტნიკ საქართველო, 11 ნოემბერი, 2018 მარია ზახაროვა, რუსეთის საგარეო საქმეთა სამინისტროს სპეციალური წარმომადგენელი ¹⁵⁴ ჯეფრი სილვერმანი	„ასავალ-დასავალი“, 14-20 იანვარი, 25 თებერვალი-3 მარტი, 2019 ობიექტივი, ახალი ამბები, 14 სექტემბერი. ტვ „ობიექტივი“, 25 სექტემბერი ¹⁵⁵ „საქართველო და მსოფლიო“, 23 ნოემბერი, 2017 ¹⁵⁶ პირველწყარო: პატრიოტი ტვ „საქართველო და მსოფლიო“, 18 ნოემბერი, 2015 ¹⁵⁷
	2 ფილიპინელის დაღუპვა ლეიშმანიოზის გადამტან ბუზებს და ლუგარის ლაბორატორიის უკავშირდება ¹⁵⁸	დილიანა გაიტანჯიევა, ბულგარელი ჟურნალისტი „საქართველო და მსოფლიო“, 9 თებერვალი, 2018 ჯეფრი სილვერმანი	პატრიოტი ტვ, 5 აპრილი, 2018

¹⁵³ მითების დეტექტორი, 7 დეკემბერი, 2018. ონიშენკო ქართველებს ლუგარის „ცივი ოთახით“ აშინებს, რომელიც რუსეთის ლაბორატორიებშიც დანერგილია

<http://mythdetector.ge/ka/myth/onishenko-kartvelebs-lugaris-tsvi-otakhit-ashinebs-romelits-rusetis-laboratoriebshits>

¹⁵⁴ <https://www.myvideo.ge/v/3676020>

¹⁵⁵ <https://www.myvideo.ge/v/3678530>

¹⁵⁶ საქართველო და მსოფლიო, 23 ნოემბერი, 2017. ამერიკელი ჟურნალისტის სკანდალური ინტერვიუ „ლუგარის“ ლაბორატორიასთან დაკავშირებით. <https://bit.ly/3cGlyv5>

¹⁵⁷ საქართველო და მსოფლიო, 18 ნოემბერი, 2015. ჯეფრი სილვერმანი: ლუგარის ლაბორატორიაში ინფიცირებული პერსონალი საიდუმლოდ გადაიყვანეს „არამიანის“ საავადმყოფოში სამკურნალოდ. <https://bit.ly/30jxv7c>

¹⁵⁸ მითების დეტექტორი, 26 თებერვალი, 2018. დეზინფორმაცია ფილიპინელი მუშების შესახებ და ბულგარელი ჟურნალისტის რუსული კავშირები <http://mythdetector.ge/ka/myth/dezinformatsia-pilipineli-mushebis-shesakheb-da-bulgareli-zhurnalists-rusuli-kavshirebi>

თემატიკა	გზავნილი	წყარო	გეგმა კლასიფიკაცია
	ლუგარის ლაბორატორია საცდელი პოლიგონია	პატრიოტი TV, 5 აპრილი, 2018 ჯეფრი სილვერმანი	inews, 1 იანვარი, 2019 „საქართველო და მსოფლიო“ „საქართველო და მსოფლიო“, 4 სექტემბერი, 2013 ¹⁵⁹ „საქართველო და მსოფლიო“, 18 იანვარი, 2014 ¹⁶⁰
	ლუგარის ლაბორატორიის მსგავსი დაწესებულებები თვით ამერიკაში შეზღუდულია	გიორგი მაღლაკელიძე, პატრიოტთა ალიანსი	ობიექტივი, ღამის სტუდია, 19 ოქტომბერი ¹⁶¹
	ლუგარის ლაბორატორია უნდა დაიხუროს, არავითარი გრიპი არ არსებობს	ანა ჟღენტი, ადვოკატი	tvm.ge, intermedia.ge, akhalitaoba.ge, timenews.ge, 6 იანვარი, 2019 geonius.ge, euronews.ge, one.newsnow.ge, news.net.ge
	დიდ ბრიტანეთში FPY-ს ყოფილი პოლიკოვნიკის სერგეი სკრიპალის მოწამვლის საქმეში, შესაძლოა, „ქართული კვალს“ გამოჩინდეს ¹⁶²	მარია ზახაროვა, რუსეთის საგარეო საქმეთა სამინისტროს სპეციალური წარმომადგენელი საქინფორმი, 16 აპრილი, 2018	პატრიოტი ტვ, 5 აპრილი, 2018
ვირუსების, აპიდემიების წყარო	ე.წ. „სამხრეთ ოსეთის“ ტერიტორიაზე აფრიკული შავი ჭირის, ნოდულარული დერმატიტისა და აზიური ფაროსანას გამოჩენა ლუგარის ლაბორატორიის უკავშირდება ¹⁶³	ალან მარგიევი, ე.წ. „სამხრეთ ოსეთის“ ვეტერინარიისა და ფიტოსანიტარიის სამსახურის უფროსი	Sputnik Ossetia, 6 აგვისტო, 2019
	აფხაზეთში ღორის ჭირი გაჩენა ლუგარის ლაბორატორიას უკავშირდება ¹⁶⁴	მუჰამედ კილბა, აფხაზეთის დე ფაქტო რესპუბლიკის უშიშროების საბჭოს მდივანი	ნეტგაზეტი, 10 მარტი, 2017

¹⁵⁹ საქართველო და მსოფლიო, 4 სექტემბერი, 2013. ჯეფრი სილვერმანი: საქართველოში არსებული ლაბორატორიების ქსელს, ფაქტობრივად, აშშ-ის თავდაცვის დეპარტამენტი მართავს და მას შეტევითი პოტენციალი აქვს. <https://bit.ly/2BK2D5P>

¹⁶⁰ საქართველო და მსოფლიო, 18 ივნისი, 2014. ამერიკელი ჟურნალისტი ჯეფრი სილვერმანი: აშშ საქართველოში შავი ჭირის საიდუმლო შტამს ინახავს <https://bit.ly/2UgNbEq>

¹⁶¹ <https://www.myvideo.ge/v/3698099>

¹⁶² მითების დეტექტორი, 20 აპრილი, 2018. საქინფორმი და ზახაროვა სკრიპალის მოწამვლის საქმეში „ქართული კვალს“ ეძებენ <http://mythdetector.ge/ka/myth/sakinpormi-da-zakharova-skrpalis-mocamvlis-sakmeshi-kartuli-kvals-edzeben>

¹⁶³ მითების დეტექტორი, 12 აგვისტო, 2019. ოკუპირებულ ტერიტორიებზე დაავადებების გავრცელებაში კვლავ ლუგარის ლაბორატორიის ადანაშაულებენ

<http://mythdetector.ge/ka/myth/okupirebul-teritoriebz-daavadebebis-gavrtselebasshi-kvlav-lugaris-laboratorias-adanashauleben>

¹⁶⁴ ნეტგაზეტი, 10 მარტი, 2017. აფხაზეთი მხარე გამშვები პუნქტების დახურვას ლუგარის ლაბორატორიის საქმიანობასაც უკავშირებს

<https://netgazeti.ge/news/178970/>

თემატიკა	გზავნილი	წყარო	მედია კლასიფიკაცია
	აფხაზეთსა და ე.წ. „სამხრეთ ოსეთში“ ფაროსანას ამერიკელები ავრცელებენ	დიმიტრი მედოევი, სამხრეთ ოსეთის დე ფაქტო რესპუბლიკის საგარეო უწყებების ხელმძღვანელი	მარშალპრესი, 28 სექტემბერი, 2018 ¹⁶⁵
	აფხაზეთში გავრცელებული აზიური ფაროსანა შესაძლოა, „ბიოლოგიური დივერსიის ფარგლებში“ ხელოვნურად იყოს გამოყვანილი	იულია მელანო, რუსეთის ფიტოსანიტარული ზედამხედველობის ფედერალური სამსახურის პრესმდივანი ¹⁶⁶	Российская газета, 30 მარტი, 2018
	აფხაზეთში ზიკას ვირუსის გამომწვევი კოლოები ლუგარის ლაბორატორიაშია გამოყვანილი	გენადი ონიშენკო, რუსეთის ფედერაციის დუმის დეპუტატი	eadaily.com, 16 თებერვალი, 2016
	სახიფათო დაავადებების კერების გაჩენა პოსტსაბტოთა ქვეყნებში ამერიკული ბიოლაბორატორიების ამოქმედებას ემთხვევა	„საქართველო და მსოფლიო“, 17 ოქტომბერი ¹⁶⁷	
	ლორის გრიპი ლუგარის ლაბორატორიიდან ვრცელდება ¹⁶⁸	ჯეფრი სილვერმანი, Veterans Today-ს ქართული ბიუროს ხელმძღვანელი ასია ივანოვა, News-front-ის ბულგარეთის სამსახურის ხელმძღვანელი როსია 24, ვესტი, 4 ოქტომბერი, 2018 ლადო სადღობელაშვილის ფეისბუკ პოსტი regnum.ru, 22 იანვარი, 2016 ¹⁶⁹	TV Zvezda, Sputnik.ru, Риа Фан, Tsargrad tv, 360tv.ru, polit.info, 27 დეკემბერი, 2018, gazeta.ru, 6 იანვარი, 2019 sm-news.ru, 8 იანვარი, 2019 2020news.ge, www.infopostioni.com, 5 იანვარი, 2019 ალია, www.worldnews.ge, onone.ge, metronome.ge, euronews.ge
	ვირუსული მენინგიტი ლუგარის ლაბორატორიიდან გავრცელდა	თენგიზ კიტოვანი, თავდაცვის ყოფილი მინისტრი	„ასავალ-დასავალი“, 23-29 ივნისი, 2014

¹⁶⁵ მარშალპრესი, 28 სექტემბერი, 2018. კვლავ ძველ სიმღერას მღერიან... როდემდე აპირებენ სამხრეთ ოსეთის აზიური ფაროსანათი მოსპობას? – დიმიტრი მედოევი <https://marshalpress.ge/archives/197304>

¹⁶⁶ მითების დეტექტორი, 5 აპრილი, 2018. რუსული კონსპირაციები ლუგარის ლაბორატორიაზე: აზიური ფაროსანა, ზიკას ვირუსი და ლორის აფრიკული ჭირი <http://mythdetector.ge/ka/myth/rusuli-konspiratsiebi-lugaris-laboratoriaze-aziuri-parosana-zikas-virusi-da-ghoris-aprikuli>

¹⁶⁷ საქართველო და მსოფლიო, 17 ოქტომბერი, 2019. პენტაგონი კონტროლს აწესებს პათოგენებსა და ეპიდევითარებაზე საქართველოში, სომხეთში, აზერბაიჯანსა და უკრაინაში <https://bit.ly/2BmKSWF>

¹⁶⁸ მითების დეტექტორი, 10 იანვარი, 2019. კრემლის ვირუსი საქართველოში: 3 დეზინფორმაცია ლორის გრიპის შესახებ <http://mythdetector.ge/ka/myth/kremlis-virusi-sakartveloshi-3-dezinformatsia-ghoris-gripis-shesakheb>

¹⁶⁹ regnum.ru, 22 января 2016. Свиной грипп из Грузии? Страсти вокруг лаборатории Лугара <https://regnum.ru/news/society/2061312.html>

თემატიკა	გზავნილი	წყარო	გედის კლასიფიკაცია
	გახშირებული ვირუსული ეპიდემიები ლუგარის ლაბორატორიიდან ვრცელდება	საქართველო და მსოფლიო, 9 თებერვალი, 2018 ¹⁷⁰ ელიზბარ ჯაველიძე, სახალხო კრება ¹⁷¹	Geworld.ge, 28 მაისი, 15 ივლისი, 2014
	ვირუსის გაუონვა საფრთხეს უქმნის რეგიონს	არნო ხიდირბეგიშვილი, საქინფორმის რედაქტორი, 5 მაისი, 2014 ¹⁷²	
	ამერიკა ლუგარში შავი ტირის საიდუმლო შტამს ინახავს	ჯეფრი სილვერმანი	„საქართველო და მსოფლიო“, 18 იანვარი, 2014 ¹⁷³
საშუალო ვაქცინების წყარო	ლორის გრიპის და წითელას ვაქცინები არა ევროპაში, არამედ ლუგარის ლაბორატორიაში მზადდება და სიკვდილს იწვევს ¹⁷⁴ .	ჯეფრი სილვერმანი, Veterans Today-ს ქართული ბიუროს ხელმძღვანელი	როსია 24, ვესტი, 11 სექტემბერი, 2019 როსია 24, ვესტი ნედელი, 16 სექტემბერი, 2019
	მხოლოდ რუსული ვაქცინაა უსაფრთხო		გაზეთი „ასავალ-დასავალი“ 25 თებერვალი-3 მარტი, 2019
	ლუგარში სამხედრო დანიშნულების ვაქცინები მზადდება, რომლებიც დროებით გადააქვთ	ვალერი კვარაცხელია, ტვ ობიექტივის წამყვანი, 15 სექტემბერი, 2018 ¹⁷⁵	
სამხედრო პრეპარატი	პენტაგონი დსთ-ს ქვეყნებში საშიში ბიოლოგიური პათოგენების გაკონტროლებას ცდილობს ¹⁷⁶	„საქართველო და მსოფლიო“, 17 ოქტომბერი, 2019	
	ლუგარის ლაბორატორია სამხედრო ხასიათის საცდელი პოლიგონია	გლობალური კვლევების ცენტრი ¹⁷⁷	„ალია“, 1-7 აგვისტო, 2016, „საქართველოსა და მსოფლიო“, „საქინფორმი“, „Sputnik საქართველო“, „Кавказское сотрудничество“, 28-29 ივლისი, 2016

¹⁷⁰ საქართველო და მსოფლიო, 9 თებერვალი, 2018. რა კავშირია ლეიშმანიოზის გადამტან ბუზებსა და ლუგარის ლაბორატორიაში მომუშავე ორი ფილიპინელი სპეციალისტის დაღუპვას შორის, რომლის შესახებაც „საქართველო და მსოფლიო“ წლების წინათ წერდა <https://bit.ly/2Y0rUA1>

¹⁷¹ მითების დეტექტორი, 15 ივლისი, 2014. მითები ლუგარის ლაბორატორიის ირგვლივ მცდარია. <http://mythdetector.ge/ka/myth/mitebi-lugaris-laboratoriis-irgvliv-mtsdaria>

¹⁷² იქვე

¹⁷³ საქართველო და მსოფლიო, 18 ივნისი, 2014. ამერიკელი ჟურნალისტი ჯეფრი სილვერმანი: აშშ საქართველოში შავი ტირის საიდუმლო შტამს ინახავს <https://bit.ly/2UgNbEq>

¹⁷⁴ მითების დეტექტორი, 28 თებერვალი, 2019. წითელას ვაქცინა არა ლუგარის ლაბორატორიაში, არამედ ბელგიასა და აშშ-შია წარმოებული და მას რუსეთშიც იყენებენ <http://mythdetector.ge/ka/myth/citelas-vaksina-ara-lugaris-laboratoriashi-aramed-belgiasa-da-ashsh-shia-carmoebuli-da-mas>

¹⁷⁵ <https://www.mvideo.ge/v/3675867>

¹⁷⁶ საქართველო და მსოფლიო, 17 ოქტომბერი, 2019. წითელას ვაქცინა არა ლუგარის ლაბორატორიაში, არამედ ბელგიასა და აშშ-შია წარმოებული და მას რუსეთშიც იყენებენ <https://bit.ly/2BmKSWF>

¹⁷⁷ მითების დეტექტორი, 4 აგვისტო, 2016. „გლობალური კვლევების ცენტრის“ დეზინფორმაცია „ალიაში“ ლუგარის ლაბორატორიის შესახებ <http://mythdetector.ge/ka/myth/globaluri-kvlevis-tsentr-is-dezinformatsia-aliashi-lugaris-laboratoriis-shesakheb>

თემატიკა	გზავნილი	წყარო	გვლია კლასიფიკაცია
	ლაბორატორიაში ბიოლოგიურ იარაღს ქმნიან/ ინახავენ	ჯეფრი სილვერმანი საქინფორმი, 11 ოქტომბერი, 2019 ¹⁷⁸ საქინფორმი, 24 სექტემბერი, 2018 ¹⁷⁹	ობიექტივი, 15 სექტემბერი, 2018 ¹⁸⁰
	ამერიკა გვერდს უვლის კონვენციას ბიოლოგიური იარაღის აკრძალვის შესახებ	ჯეფრი სილვერმანი	ასავალ-დასავალი, 16-22 აპრილი, 2018
	სირიაში გამოყენებული ქიმიური იარაღი ლუგარის ლაბორატორიაში დაამზადეს	ობიექტივი, МИР, Россия 24, 31 КАНАЛ და RBK TV, 2015 ¹⁸¹	

¹⁷⁸ საქინფორმი, 11 სექტემბერი, 2019. პენტაგონის ბიოპაქტერიოლოგიური საქმიანობა – საფრთხე მშვიდობისა და უსაფრთხოებისთვის ევრაზიაში <https://bit.ly/30icZnG>

¹⁷⁹ საქინფორმი, 24 სექტემბერი, 2018. არნო ხიდირბეგიშვილი: აგენტობიდან – პრეზიდენტამდე?! სააკაშვილის პარტიამ ხელისუფლებისთვის ბრძოლაში ჯამუშურ მეთოდებს მიმართა! <https://bit.ly/30iHYyJ>

¹⁸⁰ <http://www.myvideo.ge/v/3675866>

¹⁸¹ მიტების დეტექტორი, 11 დეკემბერი, 2015. მითი, თითქოს ლუგარის ლაბორატორია საქართველოს მოსახლეობაზე ბიოლოგიურ ცდებს ატარებს, საფუძველს მოკლებულია <http://mythdetector.ge/ka/myth/miti-titkos-lugaris-laboratoria-sakartvelos-mosakhleobaze-biologiur-tsdebs-atarebs-sapudzvels>

